

Tisdagen den 17 april

Kl. 13.00–15.55  
18.00–21.41

---

**§ 1 Aktuell debatt med anledning av bemanningssituationen inom polisen**

*Aktuell debatt med  
anledning av  
bemanningssitua-  
tionen inom polisen*

Anf. 1 TOMAS TOBÉ (M):

Fru talman! Sverige behöver en ny kriminalpolitik som stärker polisen, skärper straffen och pressar tillbaka de kriminella gängen.

Regeringen har misslyckats. Morgan Johansson kommer att gå till historien som den justitieminister i modern tid som lämnar sitt uppdrag med att ha åstadkommit färre poliser samtidigt som den grova brottsligheten har brett ut sig över Sverige.

Sverige har nu den lägsta polistätheten på över tio år. År 2017 hade vi över 300 skjutningar och mer än 7 000 anmälda våldtäkter. Utöver det har utländska stöldligor nu en verksamhet som innebär att de står för en majoritet av alla inbrott över hela landet.

Denna utveckling måste vändas, och det kräver att vi erkänner att Sverige har en poliskris. Det är därför vi moderater har begärt denna aktuella debatt.

Fru talman! Närmare 500 nya polisaspiranter gjorde i går sin första dag på jobbet som samhällets yttersta garant för vår trygghet. Till dem vill jag säga: Tack för att ni har valt polisyrket, och varmt lycka till! Varenda en av er kommer att behövas, och ni behöver fler kollegor – inte färre.

Moderaternas vallöfte är att öka antalet polisanställda med 10 000. I likhet med de allra flesta har vi också landat i slutsatsen att det krävs en riktad lönesatsning. Min förhoppning är att dagens aktuella debatt ska innebära att också regeringen vaknar upp och inser att vi behöver göra en riktad satsning på Sveriges poliser.  
(Applåder)

Anf. 2 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack för möjligheten att debattera denna fråga! Det är verkligen precis vid rätt tidpunkt som vi gör detta.

Låt mig först slå fast en sak: Antalet poliser kommer inte att ha minskat under denna mandatperiod, snarare tvärtom. Vid utgången av 2014, när vi tillträdde, fanns det 20 051 poliser. Vid utgången av 2018 kommer det att finnas, enligt Polismyndighetens bedömning, 20 100. Det är där vi ligger.

Det är egentligen remarkabelt att det inte har minskat under den här perioden. Det hade nämligen mycket väl kunnat bli så, med tanke på vad vi ärvde. Den gamla regeringen, den borgerliga regeringen, valde att under

sin sista period dramatiskt skära ned antalet platser på polisutbildningen. Man minskade vid ett tillfälle utbildningsplatserna med över 90 procent. Man gick ned från 1 700 platser till 140 platser. Sedan gick man upp lite grann igen, till 600 platser. Men det var naturligtvis fortfarande alldeles för lite i och med att 400–500 poliser går i pension varje år. Då är den nivån alldeles för låg.

Ni skar inte bara ned polisutbildningen. Ni skar också ned på Rekryteringsmyndigheten, alltså den som gör alla tester för dem som ska bli poliser. Ni avskaffade värnplikten och skar ned på Rekryteringsmyndigheten. När vi sedan fick tillträda fick vi göra båda delar: Vi fick se till att skruva upp antalet polisutbildningsplatser och antalet som utbildar sig till poliser och också se till att skala upp Rekryteringsmyndigheten, där ni hade skurit ned så mycket. Detta har vi gjort under vår period.

Vi har fördubblat polisutbildningen. Vi utbildar nu dubbelt så många poliser som Moderaterna gjorde under sin tid. Vi har skalat upp Rekryteringsmyndigheten, så att den nu kan testa alla som är behöriga och som söker till polisutbildningen. Det har i den delen varit väldigt mycket att reparera sedan de borgerliga åren.

Vi ser också resultaten. Tomas Tobé nämnde alldeles nyss att 461 nyutbildade poliser i går gick ut på sin aspiranttjänstgöring – 461. Om ett halvår kommer det att gå ut ytterligare 600 poliser på samma sätt. Nästa år kommer det ytterligare 1 300 poliser – det är den största kullen på nästan tio år som går ut utbildningen.

1 300 är bra. Men vi behöver ha upp utbildningstakten ytterligare. Vi bör ligga på ungefär 2 000 för att vi ska kunna genomföra den expansion som vi söker efter – att det ska kunna bli 10 000 fler anställda i Polismyndigheten fram till 2024.

Vi utbildar fler, startar dessutom en ny utbildning i Malmö och startar ytterligare en i Västsverige. Men det räcker inte. Vi måste också se till att de som finns i polisyret, de som jobbar där nu, blir kvar som poliser. Därför måste vi förbättra arbetsvillkoren, jobba med karriärvägar och se till att Polismyndigheten kan vara en attraktiv arbetsgivare. Det handlar förstås också om lönefrågan, som många pratar om. Därför är jag glad över att Polisförbundet och Polismyndigheten nu har tecknat ett avtal som är arbetsmarknadens bästa. Det ger bättre löneutveckling än när det gäller alla andra yrkesgrupper, skulle jag vilja säga. Och det ger särskilda pengar till dem som jobbar i yttre tjänst och till dem som jobbar i utsatta områden. Dessutom är det framtungt, det vill säga denna löneökning kommer redan nu under våren.

Genomsnittslönen för en svensk polis är i dag 34 195 kronor. Den ökning som nu kommer – vi talar om över 5 procent – innebär att man kan räkna med ett lönepåslag på över 1 800 kronor redan under våren. Det är individuell lönesättning, som ni alla vet. En del kommer att få mer; andra kommer att få mindre. Men det är där vi hamnar redan nu under våren. Man behöver inte gå och vänta i flera år på detta, utan det kommer faktiskt av de avtal som nu är tecknade.

Jag behöver kanske knappt säga att löneutvecklingen är bättre under dessa år än den var under de borgerliga åren. Så är det faktiskt.

Vi gör nu den största satsningen på polisen på 20 år. Det gör att Polismyndigheten kan planera för en kraftig expansion. I slutet av detta år lan-

dar vi på 20 100 poliser. År 2020 landar vi på 21 500, enligt Polismyndighetens bedömning. År 2022 blir det 23 800. Och år 2024 räknar man med 26 200. Så ser polisens utvecklingsplan ut.

Det finns, fru talman, egentligen bara en enda sak som hotar detta, och det är de gigantiska skattesänkningar som ni i oppositionen planerar för om ni skulle få komma till makten. Jag tror att ni planerar för ungefär 100 miljarder i skattesänkningar.

Att expandera polisen på detta sätt kostar lite drygt 12 miljarder kronor. Det är ganska mycket pengar. Det är ett påslag med nästan 50 procent på polisens anslag. Är det mycket eller lite? Ja, ert främsta vallöfte handlar om att ni vill införa ett sjätte jobbskatteavdrag. Det kostar 22 miljarder kronor. Ni vill alltså lägga dubbelt så mycket på detta som det kostar att skala upp polisen.

Detta blir en intressant debatt, tycker jag. Det ska bli intressant att höra de borgerliga företrädarna förklara. Ska ni ha någon trovärdighet i denna debatt får ni lägga undan och stryka era gigantiska skattesänkningar. En sak vet jag: Inte en enda polis kan finansieras med den typen av skattesänkningar.

(Applåder)

Anf. 3 TOMAS TOBÉ (M):

Fru talman! Sverige har en poliskris, och vi har en justitieminister som inte ens klarar av att ta det ordet i sin mun. Hur man än vrider och vänder på detta har vi nu den lägsta polistätheten på över tio år. Jag tror att det är just denna brist på krisinsikt som är regeringens största problem. Alliansen ökade antalet poliser från 17 500 till det dåvarande målet om 20 000. I genomsnitt utbildades 800 poliser per år.

Missförstå mig rätt: Det är rätt att vi nu behöver fler poliser, och det är bra att det finns ordentligt med utbildningsplatser. Men hur man än vrider och vänder på detta och hur mycket justitieministern än försöker att skylla ifrån sig ansvaret på andra är det dags att börja dra slutsatser om det nuvarande läget.

Vi har uppenbara problem när erfarna poliser lämnar yrket. Antalet polisavgångar var förra året 905, varav hälften av andra skäl än pension. Hitills i år är vi uppe i 214 polisavgångar, detta samtidigt som vi inte klarar av att fylla utbildningsplatserna med tillräckligt många framtida poliser. Det är verkligheten som regeringen behöver vakna upp och se.

Jag menar att vi står inför ett vägval. Antingen sänker vi kraven på polisyrket, eller så väljer vi att göra yrket mer attraktivt. För mig är detta vägval givet. Vi måste höja lönerna för att göra yrket mer attraktivt och dessutom mycket bättre stå upp för våra poliser. När vi väl lagför grovt kriminella ska vi ha en straffrätt som inte ger en generös rabatt bara för att man har begått många brott. Vi ska vara tydliga med att attacker på poliser aldrig ska accepteras utan mötas med ett ordentligt fängelsestraff.

Vi måste se till att Polismyndigheten är ordentligt finansierad. Sedan regeringen tillträdde har skatterna höjts med 60 miljarder. Men av alla utgiftsökningar har polisen sett väldigt lite. Faktum är att bara 3 procent av utgiftsökningarna har gått till rättsväsendet – 3 procent!

Det hade kanske kunnat gå att motivera om tryggheten i Sverige samtidigt hade ökat. Men tvärtom har vi ju sett hur kriminella gäng, sexualbrott

och utländska stödligor har ökat i antal. Vi har nya problem som måste mötas med ordentliga satsningar på polis och rättsväsen.

Tyvärar verkar nu detta mönster av underfinansiering av polisen komma igen. Enligt polisens nya beräkningar fattas det redan 2021 hela 2,5 miljarder kronor. Frågan är hur seriös regeringen egentligen är med sitt polismål om ni inte ens är beredda att finansiera det i era budgetbesked.

Moderaterna är tydliga: Vi lägger en budget som är fullt ut finansierad. Vi väljer att prioritera polisen och rättsväsendet. Vi måste se till att vi kommer upp i ytterligare 10 000 polisanställda. Vi kommer också att behöva göra en riktad satsning på att höja polislönerna. Om vi har ett läge med stora polisavgångar i kombination med att vi inte ens fyller utbildningsplatserna måste man vara beredd att ta nya initiativ. Det är uppenbart att nuvarande politik inte kommer att lösa detta.

Jag har noterat att regeringen framhåller att det är principiellt fel att göra en lönesatsning på svensk polis. Låt mig då förklara för regeringen hur detta kommer att gå till om vi får svenska folkets stöd: Det kommer att innebära att vi ger extramedel till Polismyndigheten som ska användas för att höja polislönerna, ovanpå det som normalt förhandlas fram. Detta kommer givetvis att vara en del av förhandlingen mellan parterna, och den exakta lönehöjningen för respektive polis kommer givetvis att variera. Men det kommer inte att råda några tvivel om inriktningen. Konkret innebär detta att vi förstår att vi är en part, det vill säga staten och de möjligheter som vi ger till Polismyndigheten.

Ibland förvånar det mig att regeringen verkar helt obekant inför detta, ungefär som om det vore någonting väldigt lustigt i svensk politik. Men faktum är ju att ni själva i flera års tid har beslutat om riktade lönesatsningar för lärarna, och där är staten inte ens huvudman.

Detta är någonting som inte går ihop. Det är dags att inse att vi har en ordentlig poliskris. Det vore ett viktigt besked till landets poliser om regeringspartierna nu kunde säga ja till en riktad lönesatsning. Det här är ingenting som behövs för våra politiska partier, utan det här behövs för Sveriges poliser och för Sveriges säkerhet. Ta nu chansen, Morgan Johansson, och säg ja till en riktad lönesatsning!

(Applåder)

Anf. 4 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Moderaterna har initierat denna debatt om bemanningssituationen inom svensk polis, och det är såklart en angelägen fråga. För varje år som har gått denna mandatperiod har vi fått färre utbildade poliser i tjänst, detta samtidigt som vi har sett hur kraven har ökat på polisens uppdrag.

Den här utvecklingen är såklart oroande av flera skäl, men den kommer inte direkt som någon överraskning. Sverigedemokraterna är det enda partiet som har haft en nykter uppfattning i frågan om samhällsutvecklingen och behovet av fler poliser.

En kraftig invandring var enligt samtliga partier utom Sverigedemokraterna bara för några år sedan att betrakta som en stor samhällsvinst. Sverige fick därefter också en väldigt stor invandring. Vinsten uteblev dock och förvandlades på kort tid till risk för samhällskollaps, och helt plötsligt förstod de flesta partier att vi behövde gränskontroller för att reglera migrationen.

Detta kom att ställa högre krav på polisen än vad ni andra hade räknat med.

För över tio år sedan pekade Sverigedemokraterna på att en okontrollerad migration framför allt från Mellanöstern utgjorde en risk för en tilltagande islamisering i vårt land. Det var inte många partier som vid den tiden höll med om den framtidsanalysen.

Nu har Säkerhetspolisen under en rad år bekräftat att det blev precis så som Sverigedemokraterna varnade för. På kort tid har den våldsbejakande islamismen kommit att utgöra det största och snabbast växande terrorhotet i vårt land. I dag har vi över 2 000 radikala islamister i Sverige och hundratal stridande för Islamiska staten i Syrien och Irak.

Den här utvecklingen har kommit att ställa högre krav på polisen än vad ni andra hade räknat med.

Invandringen är också en starkt bidragande orsak till att utanförskapsområden blivit alltmer segregerade. Det är inte en slump att de områden som av polisen markerats som särskilt utsatta är just invandrartäta områden. Det är områden där det krävs mer än dubbel bemanning för ett vanligt ingripande jämfört med andra ställen i landet.

Utvecklingen i de här områdena har kommit att ställa högre krav på polisen än vad ni andra hade räknat med.

Sammanfattningsvis har det inte blivit någon vinst av er naiva och liberala invandringspolitik. Om ni hade gjort samma analys som Sverigedemokraterna gjorde i början av mandatperioden hade vi kanske inte varit ensamma om att se behovet av att tidigt utbilda fler poliser.

Fru talman! En kort politisk reaktionsförmåga har ett pris. Att förstå problem först när de uppstår är för sent och leder till onödigt lidande. Faktum är att om Moderaterna, som initierat den här debatten, hade fått bestämma helt själva under hela den här mandatperioden hade vi haft exakt samma antal poliser som vi har i dag. Samma sak gäller de övriga allianspartierna. Ni var i början av mandatperioden överens med regeringen om att vi inte behövde utbilda fler poliser. Det ser vi resultatet av ute i samhället i dag.

Underfinansieringen av Polismyndigheten har mötts av tydliga reaktioner, inte minst från de polisanställda som med fog högljutt har framfört sin kritik till exempel i kampanjen Nu räcker det under 2015–2016.

De enda som varit riktigt glada över att den rödgröna regeringen lyckats svälta ut Polismyndigheten under den här mandatperioden är nog de kriminella. De borde dock rikta ett stort tack även till allianspartierna, inte minst för decemberöverenskommelsen, som i praktiken fortfarande gäller.

Fru talman! Bemanningsfrågan inom polisen är inte något vi behöver fundera ut en ny lösning på. Den har presenterats av Sverigedemokraterna i varje budgetdebatt under mandatperioden. För de partier som fortfarande inte har förstått kan jag ta den en gång till.

Det behövs fler utbildade poliser, och utbildningstakten behöver även i fortsättningen förhålla sig till den övriga befolkningsutvecklingen.

För att hindra avhopp, locka fler poliser tillbaka till yrket och locka fler att söka sig till utbildningen måste ansvar tas för lönen. Vi har i vår budget avsatt riktade pengar som ska gå till höjda löner för polisen. Vi vill stimulera fler poliser att stanna kvar i yttre tjänst under längre tid. Vår satsning motsvarar i snitt 6 000 kronor mer i lönekuvertet per månad för en polis.

Vidare måste poliser i sitt uppdrag känna en uppbackning från chefer och från politiken när de gör sitt jobb. Polisens arbete ska också i högre utsträckning leda till en skillnad. Här måste politiken bli mer lyhörd för de situationer där poliser griper samma personer gång på gång utan att de andra delarna i rättskedjan kan fånga upp dem och göra en större skillnad.

Fru talman! Det räcker såklart inte att bara prata om de nödvändiga bitarna i poliskrisen, utan man måste också sätta handling bakom orden. Där har Alliansen, som ändå föreslår mer pengar än regeringen, brustit i sitt ansvar. De fräna oppositionsröster som växer fram här inom Alliansen gör det fortfarande utifrån en medvetenhet om att inget av det de säger kommer att bli verklighet.

Alliansen ingick initialt i det som kallades decemberöverenskommelsen, vilket innebar att ni inte röstade på er egen politik eftersom den kunde bli verklighet om Sverigedemokraterna valde att stödja den. När kritiken växte skrotades överenskommelsen, men då valde ni att lägga fram separata budgetförslag som en garanti för att inget av dem skulle fälla den rödgröna regeringen.

Den som på riktigt vill göra skillnad för svensk polis måste sluta spela politisk luftgitarr i opposition och på riktigt börja samarbeta med de partier som sätter svensk polis i främsta rummet. Det parti som utesluter ett sådant samarbete med något enskilt parti har gjort ett avsteg från att sätta svensk polis i främsta rummet. De partierna utgör en risk för att all den välförtjänta kritik mot regeringen som framkommer i den här debatten kommer att förbli en röst i opposition.

Låt mig vara tydlig. En röst på Sverigedemokraterna är en garanti för att allt politiskt käbbel inte får stå i vägen för viktiga satsningar på svensk polis.

(Applåder)

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 5 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! Jag vill börja med något helt annat. Jag vill börja med att tacka eftersom det här är min sista dag som riksdagsledamot efter tolv år. Den här debatten är också min sista riksdagsdebatt.

Det här är en viktig debatt. Den handlar om en av vårt samhälles grundpelare, om polisen som upprätthåller lagen, ordningen och framför allt förtroendet för vårt samhälle ute i landet. Debatten gäller landsbygd, storstäder, utsatta områden och glesbygd. Polisen finns överallt, och det ska polisen ha en stor eloge för.

Nu finns en polisorganisation som under de senaste åren har genomgått en stor omorganisation. Det är en omorganisation som faktiskt hela riksdagen har stått bakom. Det är spännande och utmanande. Jag tycker att vi börjar se polisen komma ut ur tunneln efter att omorganisationen har varit svår och ansträngande. Det börjar bli en modern polisorganisation.

Det är bra att prata om löner. Det behövs högre polislöner – det är också min åsikt. Jag tror att ingen här har sagt något annat. Men det behövs också en ny, modern polisorganisation som stämmer överens med vårt moderna samhälle. Det handlar om högre utbildningar, om högskoleutbildade poliser. Det är viktigt att vi vågar stå för det moderna samhället. Mycket av det vi diskuterar handlar om de konvulsioner som polisen går igenom.

Många poliser börjar tänka att de kanske ska göra något annat. Ja, då kanske den polisen ska göra något annat, men då kanske någon *annan* ska bli polis. Vi behöver fler poliser i Sverige – därom är vi alla eniga.

Men nu är det en ny organisation som växer fram. Genom de år som jag har fått följa hur polisen har arbetat med omorganisationen har jag blivit imponerad över hur de har blivit mer och mer moderna, hur de har hittat sin väg in i samhället. De har tacklat den organiserade brottsligheten, och de har tvingats backa under hårda omständigheter och sedan kämpa sig tillbaka. Vi kan nu se att antalet skjutningar minskar ute i landet. Det är viktigt att vi ser detta.

Ingen är betjänt, allra minst polisen, av att vi svartmålar och säger att allt håller på att gå åt skogen. Ingen polis mår bättre av att höra att ens jobb är skit och misslyckat och att hela landet håller på att gå åt helsike. Vi måste också stödja den positiva utvecklingen. Vi ser nu ett modernt samhälle växa fram med en modern polis, som får allt det stöd vi kan ge dem. Generellt sett är vi överens om detta.

Att tävla om hur många kronor extra en polis ska få, att riksdagen ska bestämma om det ska vara 4 000, 3 000 eller 5 000 kronor mer i månaden är – ursäkta – inte seriöst. Det viktiga är att se till att de får de resurser de behöver så att de kan sköta en ordentlig löneförhandling så att poliserna kan få mer i lön.

Årets löneförhandlingar har faktiskt lett fram till löneförhöjningar för polisen – rent konkret. Men det är också viktigt att de som söker utbildningen uppfattar att de har ett meningsfullt arbete att gå till.

Hur man än betraktar detta har den här regeringen gjort en historiskt unik satsning. Det är den största satsningen på 20 år, hörde vi nyss, på polisen. Sedan behövs säkert stora satsningar framöver. Det är inte så att ett enda år, eller kanske tre år, är avgörande, utan den kommande regeringen ska fortsätta satsningen. Det måste vara helt tydligt.

Miljöpartiet står bakom, och kommer att fortsätta att stå bakom, att satsa på polisen. Det handlar om det grundläggande demokratiska samhället och om förtroendet i samhället. Det handlar om att kunna känna sig trygg var man än är i Sverige. Det måste vara tydligt.

Det hjälper inte att säga att allt håller på att falla ihop. Det hjälper inte att gå på gång lyfta fram hur illa det är ställt. Det handlar om att visa att det sker förbättringar. Det finns en bred enighet om att läget ska bli bättre, men det får inte bli fråga om låtsaspengar i form av x kronor i löneökning. Snarare handlar det om att hela samhället ska ställa upp på polisen. (Applåder)

Anf. 6 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Det är snöblandat regn och mörkt denna fredagskväll, och de har precis gått och lagt sig. Genom rullgardinens spalt noterar hon ändå att lyset på uthusen tänds. De styrs av ett relä som slår igång ljuset när någon kommer i närheten. Hon väcker sin man, och de tittar ut. De ser först ingenting, men de går ned till köksfönstret och noterar en bil som de inte känner igen en bit ned på infarten.

För bara några år sedan hade nog gissningen varit antingen att det var någon som irrat sig fel bland småvägarna så här långt från tätorten, eller

att det var någon som behövde hjälp. Efter den senaste tidens alltför vanliga rapporter om stölder, inbrott och tjuvligor är gissningen snarare att det är fråga om någon som inte är där i goda syften.

De vågar inte gå ut, men de tänder ytterbelysningen från boningshuset så att tjuvarna – om det nu är sådana – ska veta att de är upptäckta. Men de verkar inte bry sig. Pensionärsparet som bor där känner en extra gång att ytterdörren är låst. Att låsa dörren är något de har börjat med först på senare år. Dörrarna brukade alltid vara olåsta, och om de åkte på något kortare ärende låste de dörren men lät nyckeln sitta i. Någon kunde ju behöva komma in och låna något.

De ringer 112 och får tala med polisen, men polisen har inte möjlighet att komma. Eftersom det är fredag kväll måste man tydligen ha en patrull i beredskap utanför den närmaste centralortens enda dansrestaurang utifall att det skulle bli bråk där. Ingen kommer till det äldre parets undsättning. Ingen kommer till deras hjälp. De vill inte ringa sin son och väcka honom. Det hade ändå inte spelat någon roll, för han bor tolv mil bort.

Efter en stund som känns som en evighet verkar det som att den främmande bilen åker iväg. De vill ändå inte gå ut och titta. Det är mörkt och kallt, och ingen av dem kan sova. De kokar kaffe och ställer fram mackor, men ingen av dem är särskilt hungrig. Känslan av obehag är övermäktig. Känslan av maktlöshet är tärande, liksom sorgen. Deras plats på jorden, platsen som varit deras hem och jorden som varit deras utkomst, platsen där deras barn har vuxit upp, platsen som känts som den tryggaste på jorden, är i denna stund något helt annat.

De får någon timmes sömn frampå småtimmarna. När det ljusnat går de och tittar och kan konstatera att det mycket riktigt har varit inbrott. De ringer polisen igen, denna gång 114 14, och får vänta nästan en timme på att få prata med någon.

Det var en timme som kändes meningslös eftersom polisen ändå inte gjorde något som helst för att försöka utreda brottet. Det hela lades ned – i brist på spaningsuppslag, sas det. Och det är väl inte så konstigt, för det letades inte direkt efter några spaningsuppslag.

Den här berättelsen är baserad på en verklig händelse. Deras son, han som bodde tolv mil bort, mejlade mig och berättade den här historien. Jag är säker på att samtliga vi som deltar i den här debatten har fått höra många liknande berättelser, kanske till och med den här – berättelser om människor, vanligt folk, som inte bara drabbas av brott utan också känner sig osedda och nonchalerade av rättsstaten.

På många håll gör man vad man kan. Man sätter in bättre lås, och man sätter upp larm och kameror. Man går samman i olika former av samverkan och varnar varandra när man ser någon bil som verkar misstänkt. Man har mobilbilder, signalement och registreringsnummer, och allt detta vill man ge vidare till polisen. Men man upplever i alldeles för många fall att det inte är till någon nytta, att polisen ändå inte gör någonting av det.

Inget samhälle – inte ens den hårdaste polisstat – kan hindra att sådant här händer, att människor tar sig rätten att bryta mot de regler som vi gemensamt satt upp för att kunna leva i fred och frihet. Men varje samhälle som vill säkra tryggheten måste kunna agera när brotten mot dessa regler äger rum. Brottsoffer måste bli sedda av rättsstaten. Brott ska utredas och kriminalitet förebyggas så långt det är möjligt.



Det är inte verkligheten i dag, och det har inte varit verkligheten på flera år. Det här mejlet fick jag redan tidigt 2015. Då hade ett arbete från vår sida i Centerpartiet redan kommit igång med att djuploda i just detta mörka fenomen: kringresande stöldligor på landsbygden. Det var ett arbete som ledde fram till några skarpa policyförslag, som vi sedan har fått majoritet för här i riksdagen och som regeringen förväntas leverera på. Möjligen kommer det att dröja tills efter regeringsskiftet i höst, men det finns saker att göra lagstiftningsvägen.

Fru talman! När vi betraktar den långsiktiga trenden för trygghetsutvecklingen i Sverige ser vi att den inte är nattsvart. De senaste 20 åren är det mycket som har gått åt rätt håll. Men det finns anledning att titta närmare på den här utvecklingen, för det finns brottskategorier som går mot strömmen och ökar. Det är bland annat sexualbrott men även bedrägerier och gängvåld.

Bedrägerier ökar lavinartat och tar enormt mycket resurser i anspråk från rättsväsendet. När jag började titta på detta var antalet anmälda brott 185 000 stycken. Det var 2015. Jag träffade polisen för att prata om detta, och då berättade de att de på papperet just då var 26 poliser som skulle jobba med det här men att de i praktiken bara var nio. År 2016 ökade antalet anmälda bedrägeribrott till 194 000.

Under mandatperioden har även gängvåldet eskalerat till en fullständigt orimlig nivå. De kriminella gängerna har tillåtits flytta fram positionerna, och konsekvenserna är inget mindre än katastrofala med nära nog dagliga rapporter om skjutningar, några av dem med dödlig utgång – ganska många, tyvärr.

När jag pratar med poliser som jobbar med just det här, att mota och bekämpa de allra farligaste gängkriminella, är budskapet tydligt. I samband med att den nya organisationen skulle komma på plats släppte polisen på trycket på gängerna, och i den luckan av friare spelrum hann de organisera sig, beväpna sig och bygga sitt våldskapital så starkt att vi nu har den situation vi befinner oss i. Sannolikheten är stor att vi sedan dess håller på att bygga upp en skuld som kommer att växlas ut i statistiken framöver.

Det finns många ytterligare exempel som alla kokar ned till samma slutsats: Ett grundläggande problem är att vi har för få tillgängliga arbetande och trygghetsskapande poliser ute i lokalsamhället. Det måste lösas, och frågan är inte om utan hur.

(Applåder)

Anf. 7 LINDA SNECKER (V):

Fru talman! Vänsterpartiet vill ha en polis som man kan lita på, som har lokalkännedom om området den arbetar i, som kan skilja ett hatbrott från en misshandel, som känner skolbarn och gangstrar och som vet att det främsta arbetsverktyget är munnen och inte batongen.

Vi vill ha en trygg myndighetsutövning som pallar trycket när allmänheten och politiker säger saker som kanske inte alltid går hand i hand med myndighetens egna prioriteringar. Vi vill ha en myndighet som vågar och som är tuff.

Vänsterpartiet vill ha en polisorganisation med många kollegor och stark arbetsrätt där det arbetar civilare, hundförare och analytiker. Vi vill ha en polis som är expert på mäns våld mot kvinnor och är riktigt grym på

att förmedla kontakt med brottsofferjourer, som håller barnförhör, som arbetar brottsförebyggande och långsiktigt och som vågar låta vissa saker ta tid. Vi vill ha en polis som känner stolthet.

Vänsterpartiet vill ha fler närpolis. Vi vill ha en blåljuspatrull för att skydda polis och ambulanspersonal mot stenkastning. Vi vill ha förstärkt arbete mot hatbrott. Vi vill ha fler specialpolis inom näthatbrott och arbetsmiljöbrott.

Därför har vi tillsammans med regeringen lagt rekordstora satsningar på polisen. I vårt senaste förslag tilldelades polisen 200 miljoner. Totalt har det föreslagits och aviserats 9,8 miljarder kronor till Polismyndigheten. Målsättningen med budgeten är att öka antalet polisanställda med ytterligare 10 000 till 2024.

Det finns stora utmaningar för polisen. Alldeles för många människor i stora delar av Sverige har för långt till närmaste polispatrull. Man behöver bara komma utanför de största städerna för att se att det börjar glesna väsentligt. Så kan vi inte ha det. Trygghet skapas genom att alla har samma tillgång till samhällets resurser. Det gäller även tillgång till polisen.

Det är också svårt att få personer som klarar polisutbildningen att söka till polisutbildningen – 50 procent av dem som söker är inte behöriga, och en tredjedel inställer sig inte till uppropet. Då är det klart att det också är svårt att få tillräckligt många polis. Vi måste få fler personer som både är lämpliga och klarar testerna att söka sig till polisutbildningen.

Trots detta har antalet antagna till polisutbildningen fördubblats. År 2019 kommer det att gå ut 1 300 från polisutbildningen. Men att sänka kraven för att komma in på utbildningen är inte ett alternativ. Däremot kanske det behövs fler ingångar för att komma in på utbildningen. Alla som utbildas behöver inte bli patrullerande polis utan kan i stället utbilda sig till kompetenta it-utredare eller barnförhörare. Polisycket är väldigt brett. Då måste också angreppssättet till utbildningen vara det.

Polisens arbetsförhållanden har blivit en alltmer aktuell fråga. Polisen arbetar i en varierande och komplex arbetsmiljö som är både fysiskt och psykiskt påfrestande. Det är därför viktigt att såväl tekniska som andra fysiska hjälpmedel och arbetsverktyg fungerar och är anpassade för polisens verksamhet. Att exempelvis rapportera in en händelserapport tar ofta onödigt mycket tid. Här finns det mycket att göra.

Det är också en hel del polis som slutar. Det är ju aldrig bra om det görs på grund av missnöje. Men vi måste nog också ändra förhållningssätt gentemot polisen, för även polis får byta jobb. Det sker på alla andra myndigheter, och det får ske också inom polisen. Myndigheten har också ett uppdrag att återrekrytera polis som har slutat, och det har visat sig fungera bra.

Den stora frågan är: Hur löser vi polisens situation? Det spelar ingen roll hur upprörda vi är i den här kammaren; vi måste lösa problemet. Det handlar om tilldelning av ekonomiska medel, och det har vi fixat i budgeten. Men det handlar också om att lyfta blicken och se att hela välfärden står inför en stor utmaning där högerpolitiker vill dra ned på det offentliga och sänka skatterna. Det som går till oss alla – det vill de dra bort. Det är därför vi måste ha en solidarisk välfärd. Annars kommer antalet polis aldrig att kunna öka.

Anf. 8 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Liberalerna är mycket bekymrade över att otryggheten ökar i vårt samhälle. Brottsuppläringen är mycket oroande, och vi ser en växande frustration hos poliser som känner att de inte har det stöd de behöver från politiken. De har inte de förutsättningar som krävs för att de ska klara av sina arbetsuppgifter.

I fredags besökte jag Ronneby i Blekinge – en ort som under de senaste åren har drabbats hårt av kriminalitet och brottslingar och av avsaknad av polisiär närvaro. Det är de kriminella som har tagit över. Det är de kriminella som kan gå ut och utsätta butiksägare för utpressning, rikta attentat mot butiker och ägna sig åt narkotikaaffärer och annan grov brottslighet. Det är inte konstigt att invånarna på denna ort upplever otrygghet.

Ronneby är inte ensamt. Några veckor tidigare var jag i Västervik, där en lika frustrerad polischef berättade hur han har blivit av med sitt mandat som lokal polischef. Helt plötsligt är det någon där uppe på regionalledningscentralen som ska styra över de operativa besluten och hur han ska använda sina radiobilar.

Det är därför vi återkommande har sagt till regeringen att vi är beredda att riva upp delar av omorganisationen. Vi har pekat på problemen med överbyråkratiseringen av Polismyndigheten. Men vi möts av totalt ointresse från den sittande ministern.

Jag har varit i Sala i Västmanland – min valkrets. Tommy, som är en duktig inspektör, berättade då att man går på minimibemanning hela tiden. Det är färre i yttre tjänst, och det har bantats hos polisen i Sala hela tiden sedan 2015. Och jag kan fortsätta, fru talman. I dag läste jag i Eskilstuna-Kuriren att man upplever polisbrist. Om man inte klarar rekryteringen till sommaren har man inga områdespoliser. Det är de som ska vara ute och jobba brottsförebyggande och synligt, närmare medborgarna. Listan kan göras lång.

När jag lyssnar på regeringen och justitieministern undrar jag om vi bor i samma land. Träffar vi samma polismyndigheter, och träffar vi samma polischefer? Men det kan finnas en anledning och en förklaring till att Sverige har hamnat i denna situation när det gäller tryggheten. Så sent som den 22 juni 2017 i Svenska Dagbladet säger dåvarande inrikesministern Anders Ygeman: Det finns inte på kartan att en polismyndighet som inte levererar ska ha 2 miljarder till. Vi delade inte denna uppfattning från Liberalerna då, och vi gör det inte i dag heller.

Det är därför vi med bestämdhet hävdar, fru talman, att detta är den viktigaste förklaringen: Regeringen har sparat på svensk polis i tre år. Det har ingenting att göra med att vi utbildade för få. Det har ingenting att göra med att för få vill bli poliser. Detta är ju en av Sveriges mest attraktiva utbildningar. Vi behöver inte sänka kraven. Vi säger nej till Morgan Johanssons sänkta krav för att bli polis. De fysiska kraven har sänkts, de teoretiska kraven har sänkts och kraven i begåvningsstestet har sänkts. Den docka på 70 kilo som man ska flytta som förr användes i utbildningen har tagits bort.

Vi kan inte ha en debatt där man försöker förlöjliga oppositionen eller påstå att vi kommer med felaktigheter. Det här är saker som vi har fått fram från Rekryteringsmyndigheten och lärosätena. Vi hade förra året 500 tomma platser på polisutbildningen. Ingen som jag har träffat under

de sju åtta år som jag har jobbat med de här frågorna har sagt att lösningen är två nya polishögskolor. Det handlar inte om nya polishögskolor.

Vi har fullt upp med att se till att matcha rätt studenter till de hundratals tomma platser som finns redan i dag. Innevarande termin står 259 platser tomma på polisutbildningen. En månad in i utbildningen i Växjö, i februari, hoppade 21 studenter av – efter en månad! Det är det vi ska ta reda på anledningen till. Varför vill man inte bli polisstudent? Och när man väl blir antagen – varför dyker man då inte upp? Eller när man väl börjar – varför slutar man då efter en månad när det har varit så tufft att komma in på platserna?

Regeringen kommenterar inte ens detta. Det enda jag har fått höra i tre år är att vi utbildade för få och att det är vårt fel att avhoppet är så stora. Det är inte sant. Vi hade fler poliser under vår regering, och vi hade fler poliser i yttre tjänst. Det är färre poliser i yttre tjänst nu. Hur ska vi kunna få fler synliga poliser, och hur ska vi kunna få fler områdespoliser om vi inte gör yrket attraktivt?

Avslutningsvis, fru talman, kan jag säga att jag i samband med vårandringsbudgeten i dag läste att Helene Hellmark Knutsson besökte Landstinget Sörmland och lovade 17 miljoner extra för att behålla vårdpersonal i landstinget. Några år tidigare satsade man 3 miljarder på att höja lärarnas löner.

Vi säger: Satsa 1,3 miljarder redan i årets budget för att höja polislönerna med motsvarande 4 000 kronor i månaden! Till skillnad från landstingsanställda och till skillnad från lärarna är poliser faktiskt statligt anställda.

(Applåder)

Anf. 9 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka Moderaterna, som har tagit initiativ till denna debatt, som berör den bristande polistätheten i Sverige. Det är sannerligen ett angeläget ämne, för vi har den lägsta polistätheten på tio år. Sverige ligger långt efter våra europeiska grannar, och för varje år som går ser vi konsekvenserna allt tydligare.

Bäst beskrivet tycker jag att det blir när man frågar människor om de utsätts för brott. Just detta görs i den nationella trygghetsundersökningen. Hur ser utvecklingen ut sedan den rödgröna regeringen tog makten 2014? Hoten har ökat med 37 procent, trakasserierna med 37 ½ procent, bedrägerierna med 39 procent, misshandeln med 28 procent, personrånen med 100 procent och sexualbrotten med 140 procent, enligt trygghetsundersökningen.

Parallellt med denna ökning ökar också något annat: antalet poliser som lägger uniformen på hyllan och som slutar av andra skäl än pension. Förra året slutade en majoritet av alla poliser just av andra skäl än pension. Vi har rekordmånga unga poliser som slutar.

Svensk polis har en mycket ansträngd situation. Vi har en poliskris. Det krävs stora satsningar under lång tid för att tillföra polisen rätt resurser. Kristdemokraterna föreslår att det ska vara 10 000 fler poliser till år 2025. Hälften av dessa ska utbildas som vanligt och hälften med en något kortare utbildning. För den sistnämnda gruppen införs en ny polisanställningsform. Förslaget syftar till att öka polisens effektivitet och förstärka tryggheten i hela landet.

Det behövs fler poliser, men det räcker inte som lösning på problemen inom svensk polis. Den stora utmaningen är att få dem som i dag arbetar som poliser att stanna kvar och att locka tillbaka dem som har valt att sluta. Många poliser känner stor frustration och otillräcklighet i en allt tuffare arbetsmiljö, och det krävs åtgärder som förbättrar arbetssituationen och höjer attraktiviteten för yrket så att inte fler poliser väljer att sluta.

Vi kristdemokrater föreslår en särskild lönesatsning. De medel som vi avsätter skulle räcka till en löneökning på mellan 4 000 och 5 000 kronor per månad för poliser i yttre tjänst och för utredare som har halkat efter. Det finns också utrymme för höjd ob-ersättning.

Mats Pertoft, som gör sin sista debatt i riksdagen, sa att det inte är seriöst att tala om vilka nivåer som olika riktade satsningar skulle kunna leda till. Alliansens partier är eniga om att vi behöver en riktad satsning i budgeten för att höja polislönerna när vi ser hur utvecklingen ser ut och när vi har den lägsta polistätheten på tio år. Det tycker jag är seriöst när så många poliser berättar att den stora anledningen till att de slutar är missnöje med arbetssituationen, med ledningen och, framför allt, med lönerna.

Det minskade antalet poliser får fler konsekvenser. Kommunerna lägger i dag alltmer pengar på bevakning. Väktare får patrullera allt större områden. Nu lägger kommunerna 1,6 miljarder kronor på bevakningstjänster. I exempelvis Västra Götalands län och Örebro län har kostnaderna fördubblats sedan 2014. Det är dramatiska siffror.

Detta grundar sig, menar jag, i att regeringen inte har satsat tillräckligt på polisen i rätt tid. Nu får i stället kommunerna gå in och täcka upp genom att anställa väktare och ordningsvakter, som i mångt och mycket får ersätta poliser. Det är givetvis bra att kommunerna agerar, men väktare ska inte göra polisens arbete. De miljarder som kommunerna bevisligen är villiga att lägga på säkerhet borde kunna vara med och finansiera polistjänster.

Det är bråttom. Ska vi vända utvecklingen i utanförskapsområdena och få bukt med problemen med kravaller och med den otrygghet som breder ut sig i stad och land behöver vi poliser som är på plats snabbt. Det är därför som vi kristdemokrater har föreslagit att kommunerna ska kunna vara med och delfinansiera polistjänster. De poliserna får en kortare utbildning och blir knutna till lokalpolisområdena. Parallellt med detta vill vi öka lokalpolischefernas mandat.

Det handlar om att få ut poliser på gator och torg, så att de är närvarande i sina lokala områden på lång sikt. Vi vet i dag hur det ser ut. Områdespoliser flyttas från mindre kommuner till större. När man har genomfört en lyckad insats, som i Södertälje för ett antal år sedan eller i Biskopsgården i närtid, behöver polisen ganska snabbt lämna området när det har lugnat ned sig för att behovet är mer akut någon annanstans. Då skapas ett vakuum där ny kriminalitet kan uppstå.

Vi behöver en uthållig polis som jobbar långsiktigt. Det är därför vi också vill förstärka svensk polis.

Vi menar att all brottslighet, även den så kallade vardagsbrottsligheten, måste bekämpas. I dag är uppklaringsprocenten oroväckande och upprörande låg – bara 13 procent för samtliga brott. För stöld och rån är uppklaringsgraden 6 procent. För inbrott är den 3 procent, för båtstöld 1 procent och för cykelstöld 0 procent. 0 procent av cykelstölderna klaras upp!

Det finns en betydande risk för att många i dag uppfattar att polisanmälningar vid exempelvis bostadsinbrott och liknande brottslighet enbart görs för försäkringsbolagens skull, för att man ska kunna få ut ersättning. Det är mycket olyckligt, eftersom det leder till att allmänheten riskerar att förlora sitt förtroende för polis och rättsväsen.

Det behövs en ny regering som från dag ett prioriterar dessa frågor – en regering som tar upp kampen mot kriminalitet och motverkar otryggheten i stad och land. När vi ser tillbaka på den här mandatperioden ser vi en regering som vaknade alltför sent samtidigt som otryggheten ökade.  
(Applåder)

Anf. 10 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Låt mig börja med fakta om antalet poliser. När vi går ut ur 2018 kommer antalet poliser inte att ha minskat utan snarare att ha ökat i förhållande till hur läget var när vi tillträdde, trots att ni skar ned så mycket på polisutbildningen. Detta är en effekt av att vi nu har växlat upp när det gäller utbildning.

Ni prioriterade annat under era åtta år i regeringsställning. Under åtta år sänkte ni skatten med 140 miljarder kronor. Hur mycket höjde ni polisens anslag med? 5 miljarder. Detta visar tydligt vilken prioritering ni hade. När Moderaterna och allianspartierna får välja mellan sänkt skatt å ena sidan och brottsbekämpning å andra sidan väljer de alltid sänkt skatt. Det är så era prioriteringar ser ut.

Ska ni ha någon trovärdighet i den här debatten måste ni stryka era stora skattesänkarförslag, de förslag som ni går till val på. Vi talar om be-  
lopp i 100-miljardersklassen. Det går inte att finansiera fler poliser med skattesänkningar. Det funkar inte.

Det som annars kommer att inträffa är att ni återigen kör statsfinanserna i botten. Det gör ni alltid när ni styr, utan undantag. När ni har kört statsfinanserna i botten lovar jag er att alla de löften som ni nu går ut med inte ens är värda papperet som de är skrivna på. Ni kommer aldrig att klara av att leverera.

Då är vi tillbaka i den ryckighet som rådde under förra mandatperioden. Då kunde ni skära ned polisutbildningen med 90 procent för att pengarna var slut, helt enkelt. Vi måste ha långsiktighet när vi nu expanderar polisen. Då måste man ha stabila statsfinanser i botten, och då får man faktiskt också se till att lägga undan de yviga skattesänkarförslagen, för det funkar inte annars.

Nu ökar antalet poliser tack vare de satsningar vi gör. Poliserna får också, som vi har varit inne på, ett rejält lönelöft. Genomsnittslönen i dag ligger på 34 195 kronor. Vi pratar om ett lönelöft på lite drygt 1 800 kronor i genomsnitt redan i vår. Sedan tillkommer ytterligare lönerrevisioner de kommande åren, naturligtvis. Det kommer ett lönelöft. Sedan går vi naturligtvis ut med stora anslag: 2 miljarder i år och ytterligare påspädning därutöver.

Organisationen är nu på plats. Vi har genomfört en omorganisering. Nu lyfter Roger Haddad frågan om organisationen igen och säger att han vill riva upp delar av omorganisationen. Då måste jag fråga allianspartierna: Är detta verkligen er mening?

Jag tror att det går kalla kårar utmed ryggraden på landets tusentals poliser när de hör detta. De känner att de nu har gått igenom hela omorganiseringen och att den nu har satt sig. Att man då ställs inför en situation där allt ska rivas upp igen tror jag kommer att väcka starka reaktioner i poliskåren. Det tror jag inte att de alls ställer upp på.

Jag måste ställa frågan: Kommer ni att medverka till att riva upp organisationen igen? Det måste vi faktiskt få veta i den här debatten.

Roger Haddad kritiserade de utbildningsplatser som vi nu har fått till stånd i Malmö och i Västsverige. Är det Alliansens mening att de nya utbildningsorterna inte behövs? Ni tänker kanske inte genomföra dessa utbildningar för att ni inte anser att de är så viktiga.

Min utgångspunkt är att vi för att kunna öka antalet poliser också måste bredda rekryteringen. Genom att skapa fler utbildningsplatser, i Malmö och i Västsverige, kommer vi också att få fler sökande. Sedan ska vi naturligtvis jobba med attraktiviteten i yrket i övrigt, liksom med lönefrågor och allt annat, men att bredda rekryteringen är ett viktigt steg för att vi faktiskt ska klara av personalförsörjningen framöver. Slarva inte med detta!

Jag vill ha besked om detta från Alliansen: Tänker ni riva upp omorganisationen? Står ni för att driva fram ytterligare polisutbildningsorter, vilket vi ju vill?  
(Applåder)

Anf. 11 TOMAS TOBÉ (M):

Fru talman! Vi har ett läge i Sverige där vi har 200 kriminella gäng och 5 000 livsstilskriminella. Utsattheten när det gäller sexualbrott har fördubblats på bara två år. En majoritet av inbrotten begås nu av utländska stöldligor.

Den här situationen kombinerar vi just nu med rekordfå poliser. Det är alltså ingen underlig ekvation att kriminaliteten nu breder ut sig och att otryggheten ökar.

Jag är faktiskt glad över att jag har lite erfarenhet från utbildningsutskottet, för det känns som om vi behöver gå igenom en del matematik och självklara samband i den här debatten.

Det framhålls ibland att om man, som vi har föreslagit, skulle sänka skatten så att en polis skulle få behålla 500 kronor mer i månaden, är det detsamma som att man inte kan satsa på svensk polis. Under Alliansens år införde vi jobbskatteavdrag, så att vanligt folk fick behålla mer av lönen. Intäkterna ökade också. Så hänger det ibland ihop när man kan få fler som arbetar.

Jag vet att den här regeringen har en annan ekonomisk politik. Det är därför ni har lagt 30 procent av utgiftsökningarna den här mandatperioden på subventioner och bidrag och 3 procent på rättsväsendet. Det är ett politiskt val som ni har gjort.

Hur man än vrider och vänder på statistiken är det nästan lite beklämmande att höra justitieministern sätta sitt hopp till att vi kanske, om vi har tur, kan komma upp i det antal poliser som vi hade år 2014. Med all respekt: Befolkningen ökar. Vi har nu den lägsta polistätheten på tio år. Det är dags att börja ta lite ansvar för situationen.

Vi måste också konstatera att den nuvarande politiken inte kommer att räcka för att vända detta läge. Moderaterna har låtit riksdagens utredningstjänst räkna på regeringens polismål. Om vi tittar på den takt vi har just nu – den planerade, med de problem vi har med att fylla utbildningsplatser – och kombinerar det med polisavhoppen och den underfinansiering som finns kan polismålet i bästa fall nås 2032. Sverige har inte råd att vänta så länge på nya poliser, utan vi måste se till att gå fram med nya initiativ för att få detta på plats.

Låt mig säga att jag tycker att det finns en del i regeringens politik som är bra. Jag tycker att det är bra att vi kan vara överens om fler utbildningsplatser. Det är bra, men vi måste ju vara ärliga mot oss själva: Varken Alliansen eller nuvarande regering kommer att nå upp till fler polisanställda om vi inte är beredda att ta nya initiativ. Det är det som är anledningen till att man landar i slutsatsen att det krävs en riktad lönesatsning. Ska man stoppa polisavhoppen och få rekordmånga att söka sig till yrket måste man också dra slutsatser.

Det är dags att nu lyssna på de poliser som lämnar yrket. Det är dags att lyssna på de ungdomar som just nu står och funderar på om de ska söka sig till polisyrket eller inte. Det är dags för Morgan Johansson att ta ansvar för att vi har Sveriges lägsta polistäthet på över tio år och att det inte längre duger att säga nej till höjda polislöner.  
(Applåder)

Anf. 12 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Jag tänkte kort kommentera det Tomas Tobé var inne på när det gäller Morgan Johanssons och regeringens självbelåtna ton över att vi vid utgången av denna mandatperiod eventuellt kommer att ha lika många poliser som vi hade vid ingången, eller en handfull fler.

Vi var tidigt ute med att relatera antalet poliser till antalet invånare i landet. Vi tycker att det är en rimlig hållning, och det var därför vi föreslog att man skulle utbilda 7 000 fler poliser hösten 2015 och även ha en fortsatt utbildningstakt som relaterar till antalet människor i befolkningen. Vi tycker att det är absolut nödvändigt. Därför har vi föreslagit att det ska finnas 250 poliser per 100 000 invånare, så jag tycker inte att det är speciellt imponerande att Morgan Johansson tar vid där Anders Ygeman slutade när han fick lämna sin ministerpost.

Anders Ygeman var också falsk i sin framtoning gällande regeringens satsning på polisen när han framhöll att vi aldrig haft så många *polisanställda* som vi hade vid det tillfället; den debatten hölls för ett eller två år sedan. Det är inte samma sak som att vi hade fler polisutbildade *poliser* i landet. Det var dock ett sätt för regeringen att hantera att antalet utbildade poliser sjönk: Man försökte få det att framstå som att det ändå fanns fler poliser ute i landet, för att man hade fler polisanställda. Men man hade alltså kompenserat med fler civilanställda. Det var föga imponerande.

Som jag var inne på i mitt första anförande verkar samtliga partier i opposition vara ganska överens om ganska mycket. Det är mer pengar till Polismyndigheten än vad regeringen anslår, fler utbildade poliser, riktade lönesatsningar och så vidare. Det är också så fantastiskt att vi i opposition faktiskt utgör en riksdagsmajoritet. Det innebär att om vi har en gemensam uppfattning och ett gemensamt förslag som skiljer sig från regeringens kan förslaget bli verklighet.



Det finns dock allianspartier som inte är beredda att göra verklighet av allt fint prat, och det är framför allt Liberalerna och Centerpartiet. Dessa partier sätter inte polisens situation i främsta rummet. De bromsar i stället möjligheten att göra skillnad för svensk polis, av den enkla anledningen att de inte gillar valresultatet. Om Alliansen lägger fram en gemensam budget som är bättre för svensk polis än regeringens budget finns det en god chans att den får majoritetsstöd genom stöd från Sverigedemokraterna. Vissa bedömare har dock sagt att ett budgetstöd från Sverigedemokraterna inte kommer att bestå utan några motkrav, och det är den situationen som gör att Liberalerna och Centerpartiet grusar alla möjligheter att göra förbättringar för svensk polis.

Men vet ni vad? Det är så demokratin i Sverige är tänkt att fungera. Varje normal människa ute i samhället kan acceptera att allt i vardagen inte blir exakt som man har tänkt sig, men det vägrar Liberalerna och Centerpartiet att göra. Om inte väljarna röstar exakt som de här partierna vill tänker de inte göra någonting för att sätta handling bakom sina ord. Det, fru talman, är omoget, oansvarigt och inte minst föraktfullt mot väljarna, som förväntar sig att de som väljs in Sveriges riksdag ska respektera ett demokratiskt utslag och ta ansvar för landet och sin egen politik.

Frågan är som sagt inte vad som behöver göras för att vi ska komma till rätta med bemanningen inom polisen; de förslagen har vi redan presenterat och diskuterat. Frågan för den här debatten och den kommande valrörelsen är om Centerpartiet och Liberalerna är mogna nog att på riktigt ta ansvar för poliskrisen i vårt land. Av allt att döma har de inte varit det under den här mandatperioden, och så länge Centerpartiet och Liberalerna håller decemberöverenskommelsens intentioner vid liv kan ärligt talat ingen ta deras kritik mot regeringen på allvar, fru talman.  
(Applåder)

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 13 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att återigen rikta mig till polisen. Det är kanske några polisanställda eller poliser som lyssnar på debatten, och jag vill ge dem en eloge för det arbete de gör. Vi vet att vi har brist på poliser i Sverige, och vi vet att det finns många poliser ute i landet som lägger ned tid – overtid, extratid – på att fylla ut luckorna och se till att medborgarna är trygga. De jobbar häcken av sig för att upprätthålla ordningen. En eloge till dem!

Det hade inte skadat om allianspartierna redan under sina sista år före valet 2014 hade satsat lite mer på polisen, för då hade det varit enklare för oss att ta över. Nu gör vi det, och vi satsar vidare. Det är viktigt att vi fortsätter detta arbete, för det är ju så att regeringen har gett Polismyndigheten tydliga uppdrag när det gäller att utveckla karriärmöjligheter och att se över löner. Vi ser en del av resultaten, men vi är långt ifrån nöjda.

Att polisen måste få bättre förutsättningar verkar vi vara väldigt överens om. När jag sedan lyssnar på oppositionen gällande hur många tusen kronor det ska vara i lön eller inte börjar det dock svänga. Ska man fortsätta moderniseringen av polisen? Jag blir precis som justitieministern väldigt orolig när jag lyssnar på Roger Haddad. Hur var det – skulle Polismyndigheten få 2 miljarder mindre om de inte uppfyller Roger Haddads

krav? Jag hörde i alla fall något sådant. Eller skulle omorganisationen plötsligt rivas upp? Det är en omorganisation som har moderniserat polisen. Den har varit jättetuff, och vi har gått igenom den – och jag tror att den skapar förutsättningarna för en framtida polis i Sverige.

Det är jätte viktigt att vi fortsätter att stå eniga bakom denna omorganisation och snarare filar på detaljerna och hittar bättre lösningar. Det är dock inte vi i riksdagen som gör det, utan det är Polismyndighetens interna organisation som jobbar vidare med detta.

Polisen måste uppleva att politiken står bakom deras utveckling – också för att fler ska söka sig till Polismyndigheten. Tomas Tobé tog upp likheten med lärarfrågan. Jag har också arbetat mycket med skolfrågor, och jag kan se oroande likheter med frågan om lärarutbildningen. Inte blev de sökande till lärarutbildningen fler när dåvarande utbildningsminister Jan Björklund år efter år stod i talarstolen och talade om hur dålig lärarutbildningen var. Inte sökte sig fler människor till lärarutbildningen när de inte upplevde ett förtroende från den politiska ledningen.

Det här handlar om att bygga ett gemensamt förtroende så att vi kan få fler poliser i landet. Det behöver vi.

Anf. 14 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Vi verkar vara rörande eniga om vikten av trygghet. Samtliga partier presenterar här olika förslag som går ut på att man vill ha fler poliser och anger även hur många fler man vill ha, och det är väl i sig bra.

Problemet är möjligen trovärdigheten på vissa håll. En del har alltid ansett att det råder en poliskris – alldeles oavsett trygghetsläget vill de alltid ha fler poliser, mer övervakning, mindre rättssäkerhet och hårdare batonger. Andra har i stället valt att spela ned problemet och blunda för berättelser som den som jag tog upp i mitt inledningsanförande för att sedan tvärvända och komma med än det ena, än det andra mer eller mindre genomtänkta förslaget om att sätta in militärer i förorten och andra märkligheter.

Det duger inte, fru talman! En ansvarsfull och klok rättspolitik är en rättspolitik som håller ihop – en rättspolitik som ser de akuta behoven av trygghetsförstärkningar och föreslår åtgärder för detta samtidigt som den ser det långsiktiga perspektivet och bygger samhället så pass starkt att vi förmår att hjälpa unga som mår dåligt, så att de inte hinner utvecklas till vuxna som begår brott, så att de klarar skolan och känner sig som en del av samhället och så att de kan delta på lika villkor, skapa sina liv och förverkliga sina drömmar.

Detta är inte bara en rättspolitik utan en allmänt god politik. Den ser till att människor finner sin plats i tillvaron och på arbetsmarknaden, så att de inte hamnar i det utanförskap som vi vet är en grogrund för många negativa saker, däribland kriminalitet.

Det är en rättspolitik som kräver ansvarstagande och ledarskap. Den riktar in sig på att genomföra konkreta och kloka reformer på rättsområdet. Den är tydlig i sin styrning av polisen och andra rättsvårdande myndigheter och ser till att myndigheterna leds av chefer som sätter myndighetens verksamhet i främsta rummet – inte den egna regeringens opinionssiffror.

Alla kan göra fel; även kloka och kompetenta människor fattar ibland felaktiga beslut. Det är hur man hanterar den uppkomna situationen som definierar det goda ledarskapet.

Den sittande regeringen jobbar annorlunda. Med bländande retorik gör man ansvarsflykten till en konststart. Om det inte är den förra regeringens fel är det invandringen, omorganisationen eller tingens tillstånd som det beror på.

Trots att polistätheten faller, att otryggheten eskalerar, att utredningar läggs på hög, att gängvåldet har exploderat och att poliser inte kan åka på larm i glesbygden finns inte ett enda spår av ödmjukhet hos regeringen.

Faktum är dock att regeringen begick ett gruvligt misstag med polisen i början av denna mandatperiod. Den berättelse som jag tog upp i mitt förra anförande var långt ifrån unik. En lång rad liknande berättelser samt många andra exempel på en haltande polisorganisation blev kända för oss och – gissar jag – för alla andra som jobbar med rättspolitik.

Allt detta kokade ned till en enda slutsats när vi analyserade läget: Polisen måste ha förstärkningar, och det snabbt. Redan till Annie Lööfs jultal 2015 aviserade vi från Centerpartiets sida en satsning som vi då tyckte var enorm: 2,1 miljarder. Det var vad vi hade kommit fram till skulle behövas för att möta det akuta behovet.

Regeringen var då helt kallsinnig till detta. Dåvarande inrikesminister Anders Ygeman svarade på frågor om det och avfärdade det hela med att polisen nu skulle bli effektivare och genom dessa effektiviseringar ändå klara sin uppgift. Vi fick i stort sett likalydande svar från dåvarande rikspolischefen Dan Eliasson.

Taktiken verkar ha varit att försöka svälta ut polisen för att tvinga fram effektiviseringar. Hypotesen verkar ha varit att om polisen inte har några pengar kan de heller inte göra av med dem. Det stämmer ju, men då kan de heller inte göra sitt jobb och sköta sitt viktiga uppdrag.

Detta, fru talman, är nära nog ledarskapets absoluta nollpunkt. Ledarskap handlar om att ställa rätt typ av krav och att ge rimliga förutsättningar. Här började man dock från andra hållet och tog bort förutsättningarna utan någon som helst idé om hur organisationen skulle fungera eller hur Sveriges trygghet skulle säkras.

(Applåder)

Anf. 15 LINDA SNECKER (V):

Fru talman! Vi befinner oss i en politisk kontext där rädsla, polarisering och det okända används för att slita isär samhället. Helt plötsligt är förorter no go-zoner, varje asylsökande en potentiell terrorist som ska utvisas och otrygghet bland kvinnor någonting nytt som aldrig tidigare har påträffats.

Den borgerliga alliansen använder polisen som politisk gisslan för att nå ut med sin domedagsbild av Sverige. Där fungerar ingenting – systemkollapsen är nära. Brotten ökar, och polisen kan inte lösa situationen. Arbetslösheten ökar, sjuktalet likaså. Och när barnkonventionen ska införas som svensk lag hittar man på att det är något slags islamisk sharialag som ska införas i svensk lagtext.

Situationen just nu är minst sagt uppåt väggarna. Det verkar gå att säga exakt vad som helst utan att bry sig om huruvida det är sant eller falskt.

I själva verket stämmer nästan ingenting av detta. Det ekonomiska läget i Sverige är bra. Arbetslösheten sjunker. Många klarar sig bra. Våldet i den offentliga miljön i Stockholm har också sjunkit drastiskt. Mycket kan bli bättre, men domedagen är inte nära. Det som stämmer är att polisen har det lite tufft just nu.

Det påstås dessutom från framför allt Moderaterna att antalet sexualbrott har ökat, men det är i själva verket en feministisk revolution som har skett i samhället i och med metoo. Kvinnor som har utsatts för sexualbrott ringer äntligen till polisen och anmäler detta.

Moderaterna tolkar detta som att brottsligheten har ökat. När vi kvinnor, som har varit utsatta under hela vår livstid, äntligen anmäler profiterar Moderaterna på det patriarkala samhällets utnyttjande av kvinnor. Det är typiskt att jag som kvinna är den som måste ta upp denna fråga. Det är typiskt att vi har en borgerlig allians som inte kan se och använda metoo som den revolution det faktiskt är. Det är väldigt signifikant för oss som är feminister i den rödgröna regeringen att vi gör en metoo-satsning på 120 miljoner i budgeten.

Det är viktigare för den borgerliga alliansen att sparka på regeringen och leka polisbingo än att visa ett genuint intresse för att skapa en stabil och bra polismyndighet som ska bekämpa brott. Den som vinner är den som kan lägga flest miljoner på polisen, utan en tanke på att polisen inte arbetar ensam eller en tanke på att polisens främsta kollegor är lärare, socialsekreterare och fältare.

Men det är inte lika politiskt poppis att bråka om socialsekreterarnas löner. Det skapar inte lika snygga rubriker i kvällsmedierna.

Anf. 16 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Det verkar inte finnas någon acceptans för vår analys av den bild som vi försöker att förmedla om otryggheten i samhället och att vi faktiskt har allt färre poliser.

När Liberalerna säger att vi behöver ändra i omorganisationsbeslutet är det inte, som ministern påstår, så att vi vill riva upp allting. Faktum är, fru talman, att omorganisationen inte är fullt genomförd, vilket ministern påstod tidigare. I september i år ändras organisationen för hela Blekinge och nordöstra Skåne när det gäller polisområdet – man gör om polisområdet för att anpassa det hela. Man har dragit slutsatsen att denna lösning inte var den bästa.

Därför menar vi att det behövs organisationsförändringar. Länspolismästarna är till exempel kvar. Vår tanke när vi fattade beslutet här i riksdagen var att de inte skulle vara kvar på länsnivå, men vi har alltså fått en ytterligare nivå inom denna byråkrati som vi är kritiska till.

Det andra som vi har försökt att ta upp här under de senaste två och ett halvt åren är att resurserna som skulle ned till lokala polischefer inte har nått fram fullt ut på det sätt som skulle ske enligt riksdagens beslut. Det är för mycket resurser och för många duktiga poliser och andra anställda som rekryteras till regionala kanslier och till de nationella avdelningarna – inte minst gäller detta kommunikation, personal och Nationella operativa avdelningen.

Hela syftet med riksdagsbeslutet var att få ned och få ut resurser, men det har blivit precis tvärtom. Åtminstone den analysen eller slutsatsen borde vi väl kunna enas om? Det är ju konsekvensen av detta, fru talman, som gör att man inte kan åka ut vid alla villainbrott som man kanske gjorde förut, som gör att man inte har ungdomsgrupper, att man inte har kvar spaningsgrupper och att man inte har kvar narkotikagrupper för att kunna förhindra och störa ut knarklangarna. Det är detta som är konsekvensen av denna omorganisation.

När det gäller mina frågor går jag tyvärr tomhänt från den här debatten. Jag har inte fått något besked om en riktad lönesatsning på 4 000 för alla poliser. Jag har inte fått något besked när det gäller hur vi ska fylla de hundratals tomma platserna på polisutbildningen. Det är 259 tomma platser den här våren. Jag är inte intresserad av att veta vad slutresultatet blir i slutet av 2018, när vi möjligen nosar oss upp över 20 000 poliser. Både 2010 och 2014 hade vi faktiskt i Sverige över 20 000 poliser. Och det kan väl inte vara så att Socialdemokraternas ambition och mål är att uppnå 20 100 poliser i slutet av 2018, när vi har passerat 10 miljoner invånare?

Vi har nu under 200 poliser per 100 000 invånare, och 2016 hade vi 216 poliser per 100 000 invånare. Det som är problemet är att vi har den lägsta polistätheten på tio år. Det har ingenting med polishögskolan och antalet platser där att göra, utan det här är konsekvensen av de dramatiska polisavhoppen som vi har kunnat se sedan 2015.

Detta har vi stått här och sagt, fru talman, 2015, 2016, 2017 och nu 2018. Men regeringen säger lättvindigt att det inte beror på den här utvecklingen, utan att det beror på oss, alltså vad vi gjorde 2006–2014. Det är en oseriös debatteknik.

(Applåder)

Anf. 17 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! För att öka polistätheten krävs fler poliser – det är inte svårare än så – men detta lyckades regeringen inte leverera. Men fler poliser är inte allt som krävs för att lösa problemen, för många problem i dag har en annan, ny karaktär än vad kriminaliteten hade förr. Vi ser hur vittnen skräms till tystnad.

För ungefär ett år sedan vittnade en familj i Staffanstorp mot ett kriminellt gäng. De gjorde sin plikt som samhällsmedborgare, och en 27-årig kriminell hamnade där han hör hemma, bakom lås och bom.

I februari kom svaret från det kriminella gänget. En bomb exploderade utanför familjens hem. Så agerar kriminella gäng som försöker etablera en alternativ rättsordning där våld går före rätt och där tystnadskulturen breder ut sig på bekostnad av brottsoffer och alla laglydiga människor i vårt land. Hur ska polisen lyckas att övertyga nästa person att vittna? Det hjälper såklart om de är fler, som vi har talat om här i dag. Men vad hjälper det om inga vittnen vågar tala med poliserna och ställa upp och vittna i rättegångar?

Sverige behöver skärpa straffen för övergrepp i rättssak och kriminalisera medverkan i kriminella gäng, och vi behöver införa anonyma vittnen. Den som gör sin plikt att vittna ska aldrig behöva vara rädd.

Polisen måste också få hjälp av ny teknik. Även om vi skulle införa anonyma vittnen kan inte det mänskliga ögat se allt. Polisen behöver kameraövervakning. Det kan i dag ta år att få tillstånd för kameraövervakning. Medan poliser fyller i blanketter fyller gängkriminella fickorna med pengar. Hinder mot kameraövervakning finns av integritetsskäl, men boende i vartenda utsatt område där kameror satts upp välkomnar dem. Ja, kanske inte i Araby i Växjö. Där var det visserligen några som protesterade, de kriminella, och jag tycker att vi ska låta dem protestera.

De kriminella gängen försöker ta plats i samhället när polisen inte längre kan vara närvarande överallt.

I helgen anlade man en brand vid socialkontoret i Vivalla i Örebro. Vi vet ännu inget om motivet. Men den här typen av attacker tär på våra samhällsfunktioner, för vem drabbas av ett socialkontor som brinner i ett utsatt område? Jo, det drabbar givetvis utsatta människor. Oavsett gärningsman vet vi vem som tjänar på det, nämligen de som utnyttjar samhällets mest utsatta, de som kan locka en människa in i kriminalitet när socialtjänsten inte längre kan göra sitt jobb i förstörda lokaler.

Kristdemokraterna vill därför införa en kraftig straffskärpning för attacker mot vitala samhällsfunktioner. Den som attackerar en skola, ett socialkontor eller ett sjukhus attackerar själva väven i vårt samhällsbygge.

Fler poliser med mer resurser och skarpare tvångsmedel visar vägen mot ett tryggare Sverige och möjliggör ett starkt civilsamhälle. Det möjliggör för föräldrar att ta ansvar och möjliggör för företag att etablera sig men också att fortsätta sin verksamhet. Vi vet att var tredje företagare i dag är orolig för den kriminalitet man upplever.

En stark polis är garanten för företag att etablera sig och fortsätta, för ett starkt civilsamhälle och ett samhälle som håller samman. Det är därför som det är så oerhört viktigt att ta den minskade polistätheten på allra största allvar, och det är därför Alliansens förslag och Kristdemokraternas förslag om satsningar på poliser men också riktade polislöner är så angelägna. Regeringssidan har inte svarat på de förslagen i den här debatten.  
(Applåder)

Anf. 18 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det som behövs nu är långsiktighet och stabilitet i organisationen.

Förra mandatperioden sänkte Moderaterna skatten och skar ned på polisutbildningen. Sedan lånade ni i utlandet för att få ekonomin att gå ihop. Det är historien om Moderaterna. Och så där kan det ju bli igen om ni inte klarar av att prioritera. Det finns inga tecken som tyder på att ni skulle komma att göra en sådan prioritering.

Det kan bli ännu värre, för vad jag nu hör, åtminstone från Roger Haddad, är ni nu inne igen och nosar på organisationen, som ni ska riva upp? Tänker ni riva upp omorganisationen? frågade jag Roger Haddad och han sa: Nej, vi tänker inte riva upp hela. Nehej, men lite grann då? Är det någon som tror att alla de poliser som precis har gått igenom en stor omorganisation blir lugnade av det beskedet? Knappast.

Jag vill ha ett klart svar från Alliansen om ni står fast vid omorganisationen eller inte. Det är klart att det kan behöva göras justeringar, men det har rikspolischefen mandatet att göra. Det behöver han inte Roger Haddad till, utan det mandatet har rikspolischefen att själv avgöra i så fall.

Vi behöver stabilitet och långsiktighet. Om polisen får det levererar de också. Se bara på vad som hänt under senare tid! De har kraftsamlat mot den organiserade kriminaliteten, till exempel genom Maxinsatsen i Stockholm, kraftsamlingen i Malmö, nedgången i skjutningar i Göteborg. Vi har nu 98 procents beläggning på våra häkten. Vi får bygga ut antalet häktesplatser i år med 250 till. Varför? Därför att polisen helt enkelt levererar. Man griper fler av de mest kriminella.

Det är nu som resursförstärkningen, den nya organisationen och den nya kraften i polisen visar sig.

(Applåder)

## Anf. 19 TOMAS TOBÉ (M):

Fru talman! Tack för en väldigt klargörande debatt med ministern, regeringspartierna och även Vänsterpartiet för den delen! Allt är fint – cirkulera vidare bara! Vi har inte ens något problem med sexualbrotten i Sverige.

Jag kan upplysa om att när vi talar om en fördubbling av utsattheten talar vi alltså om den nationella trygghetsundersökningen, en mätning som gjordes till och med före den viktiga diskussionen om metoo.

Ministern gör nu allt han kan för att inte tala om varför han inte vill höja polislönerna. Nu vill han hellre tala om omorganisationen och inte om min kollega Roger Haddads besked om att allt kanske inte har blivit perfekt i omorganisationen. Ja, vi talar i Alliansen bland annat om att det kanske behövs specialiserade sexualbrottsgrupper för att vi bättre ska kunna möta många av de problem som vi ser kring sexualbrotten. Det är så vi arbetar i Alliansen. Vi försöker ta in vad polisen säger och vilka problem vi har med kriminalitet. Utifrån det presenterar vi också politik.

Vi har i den här debatten återkommande gett regeringen och även Vänsterpartiet möjligheten att dra den slutsats som man till slut måste dra.

Menar man allvar med att vi ska klara av den gemensamma utmaningen med 10 000 fler polisanställda kommer man inte undan lönefrågan. Det är klart att vi behöver göra den satsningen för att kunna behålla fler erfarna poliser och locka rekordmånga till yrket.

Som tur är har svenska folket en möjlighet den 9 september. Då kan de rösta fram en ny alliansregering som kommer att stärka polisen, skärpa straffen och pressa tillbaka kriminaliteten i Sverige. Det behöver vi.

(Applåder)

## Anf. 20 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Jag tycker också att denna debatt har varit klargörande på många sätt. Den kanske största konflikten handlar om den riktade lönesatsningen, och här tycker jag att allianspartierna avslöjar sig. När det finns en eventuell riksdagsmajoritet för att göra en riktad lönesatsning på polisen, vad gör Alliansen då? Jo, man lägger fram separata budgetförslag och vädjar till den rödgröna regeringen att göra det man själv vill göra. Det är inte trovärdigt.

Sätter man polisens situation i främsta rummet måste man i varje givet ögonblick utgå från hur man ska kunna få maximalt utslag för sin egen politik, och här har Alliansen misslyckats med att genomföra viktiga bitar för att stärka svensk polis.

Kristdemokraterna talade om anonyma vittnen, vilket är något som jag också vill betona. Det handlar inte bara om kronor och ören, utan det handlar om möjligheter för rättsväsendet att sätta fast brottslingar för allvarliga brott.

Möjligheten att vittna anonymt kommer att vara avgörande för att få folk att börja vittna mot de organiserade brottslighet som växte sig stark under alliansregeringen och ännu starkare under den rödgröna regeringen. De särskilt utsatta områdena har ökat i antal, och de allvarliga brotten har blivit värre, vilket sätter skräck i bostadsområdena.

Frågan om anonyma vittnen har vi drivit under lång tid. Vi ser dock att liberala krafter inom Alliansen motsätter sig förslaget om anonyma vittnen; Centerpartiet är motståndare till detta förslag.

Vi har alltså även en konflikt i fråga om effektivitet och möjlighet för rättsväsendet att gå längre med tydliga förslag som sätter dit den organiserade brottsligheten. Här utgör de liberala krafterna i Alliansen ett hinder, och det beklagar jag.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 21 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! Kanske har denna debatt varit klagande, men jag blir också oroad. Jag blir oroad av en opposition som verkar vara så hängiven snabbfix. Vart har ansvarstagandet tagit vägen?

Alla som någon gång i sitt liv har sysslat med en omorganisation vet att det tar tid och att det gör ont men att om man håller ut går det vägen och man får en modern organisation. Alla som har hållit på med långsiktiga lönesatsningar vet att det tar tid. Det handlar inte om snabba cash utan om ett långsiktigt arbete där politiken måste se till att det finns resurser så att parterna kan komma överens om nya satsningar.

När jag lyssnar på Alliansen verkar det som att man inte har hört att vi är överens i sak, för det kommer snabba slag från sidan som gör att jag åter börja oro mig. Jag undrar vart förnuftet och lyssnandet tog vägen eftersom man tror att allt går fort.

Det går inte fort i verkligheten, och det går inte fort på en av Sveriges största myndigheter. Men om vi fortsätter på den väg som regeringen med stöd av Vänsterpartiet har stakat fram kommer det att bli en förändring, och då kommer vi att se bättre arbetsförhållanden och högre löner för polisen och en ökad trygghet i Sverige.

(Applåder)

Anf. 22 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Jag vill tacka vännerna i Moderaterna som tog initiativet till denna debatt. Vi har hört många bra och kloka inlägg, och många goda viljor har presenterats.

Till åhörarna vill jag höja ett varningens finger om något att se upp med. När ett ämne diskuteras och debattdeltagare plötsligt börjar tala om något annat känner de förmodligen att de inte håller på att vinna den debatten och talar därför hellre om skatter eller regeringsfrågan.

En retorisk teknik som ibland används är en så kallad halmgubbe, alltså att man påstår att motståndaren har en åsikt som denne inte har. Det är detta justitie- och inrikesministern gör när han anklagar Liberalernas Roger Haddad för att vilja riva upp organisationsreformen. Det finns absolut ingen sådan avsikt från vare sig Liberalerna, såvitt jag vet, eller Alliansen. I stället är det precis som Morgan Johansson själv säger, att det kan behövas justeringar, och här är vi helt överens med regeringen.

Så till resursfrågan. Sent omsider kom regeringen med löften om mer resurser. Det gick fort från "inte på kartan" till det man själv raljerat över som polisbingo. Men bättre ett sent uppvaknade än inget alls. Problemet är bara att för varje dag som går blir det dyrare och svårare att vända utvecklingen.

Vår satsning inleddes 2015 med 2,1 miljarder i förstärkning. Nu ligger vår satsning på 9 miljarder, och jag är tveksam till om det kommer att räcka. Ytterligare 1 miljard behövs för att stärka den övriga rättskedjan:



åklageriet, vittnesskyddet och NFC, Nationellt forensiskt centrum, som i dag är en flaskhals.

Man blir inte polis för att bli rik, men man kanske undviker att bli polis för att man inte vill bli fattig. Här måste vi ge förutsättningar för löneökningar.

(Applåder)

Anf. 23 LINDA SNECKER (V):

Fru talman! Jag har världens roligaste jobb, men berätta det inte för någon, sa en polis till mig. Jag tror att det är så många poliser känner: Jag har världens bästa jobb, men det är lite tungt just nu.

Som polis upplever man otroligt mycket, och det är ett väldigt varierande arbete. Det är viktigt, riskfyllt och stimulerande.

Polisens arbete engagerar också allmänheten. Polisens arbetsuppgifter berör oss alla. Det är ju polisen som ska hålla ordning, skapa trygghet och vara där när vi är som allra mest utsatta. Därför blir man upprörd när polis efter polis vittnar om att det inte fungerar: Vi är för få, vi tjänar för lite och vi orkar inte riktigt.

Den stora frågan är hur vi ska lösa polisens situation. Det spelar ingen roll hur upprörda vi är här i kammaren; vi måste lösa problemet. Det handlar om tilldelning av mer ekonomiska medel och om antalet utbildade, men det handlar också om en organisation som måste sätta sig och få arbetsro. Gör inte polisen till ett politiskt slagträ för att kritisera regeringen, utan lita på att polisen som myndighet kan sköta sitt uppdrag.

Självfallet ska vi stå till tjänst och tillföra de resurser som krävs, vilket också görs i den budget som har presenterats.

Vi får dock inte blunda för de utmaningar som polisen står inför, och därför måste vi politiker vara aktsamma med att ålägga polisen mer uppgifter bara för att frågan står högt upp på den politiska dagordningen.

Anf. 24 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Även vi liberaler vill rikta ett tack till våra moderata kollegor för att ni tog initiativet till denna viktiga debatt.

Vi har försökt att lyfta upp problemet med polisavhoppet, som är det mest akuta när det gäller Polismyndigheten, och efterfrågat åtgärder för att locka tillbaka de hundratals poliser som har slutat och, inte minst, för att behålla de poliser som trivs på sitt jobb men tycker att det är tungt, precis som kollegan Linda Snecker var inne på.

Tyvär konstaterar jag att de förslag som vi har sett från regeringen inte kommer att hantera den akuta situationen i dag, utan man vill hänvisa till kommande utbildningsomgångar 2019 och 2020. Det är viktigt för allmänheten – de som Liberalerna valde att öppna denna debatt med – och deras trygghet att signalera att det är viktigt att vi snabbt kan locka tillbaka de poliser som har lämnat polisyrket. Då krävs en bättre arbetsmiljö.

Vi i Liberalerna tycker att det var synd att regeringen 2015 avslutade utredningen om att renodla polisens arbetsuppgifter. Frågan om karriärmöjligheter och utvecklingsmöjligheter tillkom som myndighetsuppdrag först förra året. Man ska jobba hela detta år, så vi kommer inte att se några konkreta, faktiska förändringar, trots att vi har denna tuffa situation.

Prot. 2017/18:99

17 april

-----  
*Aktuell debatt med  
anledning av  
bemanningssitua-  
tionen inom polisen*

Det som vi har valt att lyfta upp särskilt i vår budget innevarande år är en lönesatsning för polisen på motsvarande 4 000 per månad, för alla poliser. Här ser vi inte heller några konkreta förslag från regeringen.

Avslutningsvis konstaterar jag att det 2015, 2016 och 2017 var fler poliser som lämnade yrket än som anställdes. Det är detta som är problemet: att det inte är tillräckligt attraktivt. Jag hoppas att vi med denna debatt har visat hur vi vill vända denna utveckling.  
(Applåder)

Anf. 25 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag vill återigen tacka Moderaterna för initiativet till denna angelägna debatt. Den stora frågan har varit om det ska finnas en riktad lönesatsning på polisen i budgeten, för att få upp polislönerna, framför allt för dem i yttre tjänst, som vi har fokuserat på, och för att få stopp på de massavhopp vi har sett, med rekordmånga unga poliser som har lämnat yrket samtidigt som vi ser att otryggheten ökar.

Kristdemokraterna har en plan för hur vi ska nå 10 000 fler poliser till 2025. Regeringen svänger sig med denna siffra men saknar en plan för hur vi nå upp till så många fler poliser. Vi tycker att det behövs en plan för att man ska få en ökad polistäthet, när vi ser att den är den lägsta på tio år.

Morgan Johansson ondgjorde sig över inlägg som rörde polisomorganisationen. Vi har fått besked från flera av mina allianskamrater. Det är klart att grunden för polisomorganisationen ligger fast, men det som Liberalerna, Moderaterna och vi kristdemokrater talar om är att vi behöver göra en del justeringar.

För vår del handlar det om att rulla tillbaka en del av mandatet till lokalpolischeferna. Syftet med hela omorganisationen var att få ett ökat tryck nedåt i organisationen och att få mer resurser och fler personer i de lokala polisområdena. När vi nu ser att så inte blivit fallet räcker det inte med att bara stå här i talarstolen, som Morgan Johansson gjorde, och säga att det är klart att det kan behövas justeringar. Ja, det tycker vi också, och det är därför vi pekar på ett antal justeringar som behöver göras.

Spara på brösttonerna när det gäller att Alliansen vill riva upp hela omorganisationen, och kom med konkreta förslag på de justeringar som ni anser behöver göras i stället! Det tycker jag vore mer hedersamt i en debatt som handlar om hur vi ska få ut mer resurser till poliserna i lokalpolisområdena. Öka polistätheten snarare än att svänga er med begrepp och hitta på argument som inte finns!

Tack för debatten!  
(Applåder)

Anf. 26 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack för debatten!

Jag måste säga att jag ärligt talat inte alls tycker att det blev särskilt mycket mer klargörande. Där är vi inte överens.

När det gäller lönefrågan slår man in öppna dörrar. Där har parterna tagit sitt ansvar. Jag konstaterar att det redan i vår blir en rejäl löneökning. Moderaterna pratar om några tusenlappar om tre år – det är deras löfte. Redan i vår går det alltså ut en löneökning som är den högsta på arbetsmarknaden. Man har tecknat ett avtal som ligger väsentligt över det så kallade märket för övriga grupper.

Det verkar som att ni i Alliansen är helt besatta av lönefrågan. I andra diskussioner här i kammaren vill ni lagstifta om sänkta löner för låginkomsttagarna, och sedan vill ni fatta riksdagsbeslut om höjda löner för andra grupper. Lönefrågan i dess helhet ligger på parterna att ta ansvar för – det är en viktig del av arbetsmarknadsmodellen. Om ni hade velat sätta löner borde ni ha engagerat er fackligt, för det är där man diskuterar lönefrågor och lönebildning.

Sedan ska vi förstås se till att vi har resurser så att vi klarar av de avtal som ingås. Det är självklart, och det är precis därför vi nu ökar resurstillgången så mycket som vi gör för polisen.

Det blev inte mycket mer klagörande när det gäller organisationsfrågan. Det jag hörde var att en av era företrädare sa att delar ska rivas upp. En annan sa alldeles nyss att vi ska rulla tillbaka mandatet. Jag säger, och det är den signal som jag tror går ut till en del poliser, att detta mandat faktiskt måste ligga på myndigheten. Jag litar på den och på att rikspolischefen gör rätt bedömningar. Vi ska inte gå in politiskt och hålla på och detaljstyra där i alltför hög utsträckning, utan vi ska ge dem förutsättningar. De kommer att klara detta alldeles utmärkt, och då levererar de bäst.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

## § 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 27 mars justerades.

## § 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

*Interpellation 2017/18:478*

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:478 Kulturmomsen

av Olof Lavesson (M)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 21 maj 2018.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 april 2018

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

*Johan Ndure*

Departementsråd

Prot. 2017/18:99  
17 april  
-----

*Interpellation 2017/18:483*

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:483 Utfasningsplan för miljöskadliga subventioner

av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 21 maj 2018.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 april 2018

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

*Johan Ndure*

Departementsråd

*Interpellation 2017/18:485*

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:485 Gotland som pilotprojekt för självförsörjande energisystem

av Jesper Skalberg Karlsson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 maj 2018. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 16 april 2018

Miljö- och energidepartementet

Ibrahim Baylan (S)

Enligt uppdrag

*Lena Ingvarsson*

Expeditions- och rättschef

*Interpellation 2017/18:490*

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:490 Åtgärder för att nå miljömålen

av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 18 maj 2018. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 16 april 2018

Miljö- och energidepartementet

Karolina Skog (MP)

Enligt uppdrag

*Lena Ingvarsson*

Expeditions- och rättschef

#### § 4 Anmälan om faktapromemorior

Prot. 2017/18:99  
17 april  
-----

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

- 2017/18:FPM68 Förordning och principer om att minska och förebygga uppkomsten av nödlidande lån *KOM(2018) 134* till finansutskottet
- 2017/18:FPM69 Direktiv om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter *KOM(2018) 135* till finansutskottet

#### § 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2017/18:99 till finansutskottet

2017/18:100

Förslagspunkt 1 till finansutskottet

Förslagspunkt 2–5 till konstitutionsutskottet

Skrivelser

2017/18:98 till skatteutskottet

2017/18:101 till finansutskottet

Motioner

2017/18:4083, 4114 och 4124 till justitieutskottet

2017/18:4099 och 4104 till konstitutionsutskottet

#### § 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Konstitutionsutskottets betänkanden

2017/18:KU23 Ny dataskyddslag

2017/18:KU24 Anpassning av valdatabaslagen till EU:s dataskyddsförordning

2017/18:KU25 Anpassning av vissa lagar inom riksdagsområdet till EU:s dataskyddsförordning

2017/18:KU36 Författningsfrågor

2017/18:KU37 Offentlig förvaltning

Justitieutskottets betänkande

2017/18:JuU33 Anpassning av domstolsdatalagen till EU:s dataskyddsförordning

Civilutskottets betänkanden

2017/18:CU19 Några civilrättsliga anpassningar till EU:s dataskyddsförordning

2017/18:CU21 En anpassning till dataskyddsförordningen av lagar inom Miljö- och energidepartementets verksamhetsområde

Prot. 2017/18:99  
17 april  
-----

Skatteutskottets betänkande  
2017/18:SkU15 Anpassningar av vissa författningar inom skatt, tull och  
exekution till EU:s dataskyddsförordning

Arbetsmarknadsutskottets betänkande  
2017/18:AU12 Anpassningar av registerförfattningar på arbetsmarknads-  
området till EU:s dataskyddsförordning

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden  
2017/18:MJU16 Livsmedelspolitik  
2017/18:MJU18 Landsbygdsolitik

Näringsutskottets betänkanden  
2017/18:NU12 Näringspolitik  
2017/18:NU17 Myndighetsuppgifter på elområdet

*Svar på  
interpellationer*

### **§ 7 Svar på interpellation 2017/18:457 om försäljning av vildsvins- kött**

Anf. 27 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Johan Hultberg har frågat mig om jag avser att ta några initiativ med anledning av förslaget från Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, och Svenska Jägareförbundet samt om jag är beredd att ta initiativ till en lagändring i syfte att ge jägare möjlighet att sälja trikintestat vildsvinskött i mindre volymer direkt till konsument liksom till näringsidkare, såsom lokala restauranger.

Jag vill börja med att säga att jag är väl medveten om de problem som vildsvinen orsakar, såväl i trafiken som i lantbruket, och att det är viktigt att komma till rätta med detta. Regeringen arbetar kontinuerligt med vildsvinsfrågan och följer resultaten av olika aktörers initiativ.

I den nationella livsmedelsstrategin gör regeringen bedömningen att tillväxtpotentialen hos marknaden för svenskt vilt bör tas till vara och att möjligheten till avsättning av fällt vilt bör öka, även om det givetvis är konsumenterna som driver efterfrågan. När det kommer till vildsvin måste vi samtidigt ta hänsyn till att de särskiljer sig från annat vilt i och med att de kan vara bärare av trikiner. Detta ställer andra krav för att uppnå en godkänd nivå av livsmedelssäkerhet.

För regeringen är det av största vikt att konsumenters hälsa inte äventyras av livsmedel som kan vara skadliga. I dagsläget måste kött av vildsvin passera en godkänd vilthanteringsanläggning innan det får levereras till konsument. I ett system där jägare har möjlighet att sälja vildsvinskött direkt till konsument måste samma nivå av livsmedelssäkerhet uppnås.

Regeringen har tagit emot förslaget från LRF och Svenska Jägareförbundet, och vi kommer nu att titta närmare på det. Jag ser mycket positivt på att lantbrukare och jägare tillsammans engagerar sig i vildsvinsfrågan. Det krävs ett brett engagemang från alla parter för att ta sig an de problem som vildsvinen orsakar, men också för att ta till vara den jaktliga resurs som vildsvinen utgör.

Mitt och regeringens mål är att vi ska ha en välfungerande och effektiv hantering av vildsvinskött, där köttet som når marknaden är säkert.

Prot. 2017/18:99  
17 april

-----  
Svar på  
interpellationer

Anf. 28 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Detta är en fråga som jag har varit mycket engagerad i under rätt många år vid det här laget. Första gången som jag lyfte fram denna fråga här i kammaren var 2012 eller 2013. Alltjämt tycker jag att detta är en viktig fråga – att skapa bättre avsättningsmöjligheter för vildsvinsköttet i syfte att därigenom helt enkelt skapa bättre möjligheter för ett ökat jakttryck på vildsvinen.

Som ministern nämnde i sitt svar orsakar vildsvinen en hel del skador, framför allt för jordbruket men också i trafiken. Jag vill minnas att det i fjol var omkring 6 000 trafikolyckor. Det finns också många villaägare, fotbollsföreningar och andra som har drabbats hårt av vildsvinens framfart i trädgårdar och på fotbollsplaner.

Samtidigt är vildsvinet ett fantastiskt vilt. Det är ett vilt som många jägare uppskattar att jaga, och det är ett gott kött och ett bra livsmedel som fler borde upptäcka. Därför är det bra att det lyfts fram i livsmedelsstrategin och att kunskapen sakta men säkert ökar hos konsumenter, krögare och andra om att vildsvinsköttet är en bra resurs att ta till vara.

Vi har sett en närmast explosionsartad ökning av antalet vildsvin i Sverige. Jag tittade på avskjutningsstatistiken tillbaka i tiden. År 1990 sköts det inte fler än 334 vildsvin. Det kan jämföras med fjolårets 102 923. Det är en ganska tydlig indikator på hur snabbt vildsvinsstammen har vuxit. Jägarna har blivit bättre på att jaga, och kunskapen inom jägarkåren har ökat. Man har också fått fram bättre hundar. Vi har även gjort en hel del politiskt för att förbättra förutsättningarna för en god förvaltning. Alliansregeringen skapade till exempel bättre möjligheter att ha fast belysning vid åtelplatser och att ha bildförstärkare. Och nu äntligen är vi på väg att hitta en lösning när det gäller åtelkameror. Det är alltså viktiga frågor.

Men fortsatt är det just avsättningsmöjligheterna som är akilleshälen. Det är det som gör att jakttrycket inte ökar mer och att jakttrycket helt enkelt är otillräckligt för att hålla stammen i balans och hålla skadenivåerna på för jordbruket och andra acceptabla nivåer.

När jag är runt i Sverige och träffar lantbrukare säger man på vissa håll i Sverige att vildsvinsstammarna är det största problemet mot jordbruksföretagens möjligheter att utvecklas och att det är en av de starkast bidragande orsakerna till att man faktiskt funderar på att sluta med sin verksamhet. Det är ett tecken på att vildsvinsförvaltningen ännu inte riktigt fungerar fullt ut och att avskjutningen inte är tillräckligt stor. Då är det just avsättningsmöjligheterna som är centrala och viktiga. Ingen jagar för att slänga köttet. Därför ser vi i dag en situation där många jägare jagar tills den egna frysboxen är full. Men sedan går de inte vidare med att sälja för att det blir för bökigt att gå vägen via en vilthanteringsanläggning.

Fru talman! Sedan jag lyfte fram denna fråga första gången har vi sett att Tyskland sedan 2012 har haft ett system där man har låtit jägare sälja kött direkt till konsumenter, krögare och andra och att det har fungerat väl. Jag välkomnar därför att landsbygdsministern i detta svar var betydligt mer öppen än han var när vi senast debatterade denna fråga för två år sedan här i kammaren. Då var ministerns svar: I dagsläget är jag inte beredd att göra några förändringar.

Nu var det tack och lov lite annat ljud i skällan och en betydligt större öppenhet. Ministern får därför gärna lägga ut texten lite grann om hur arbetet framåt nu ser ut med att titta på det förslag som har presenterats av Jägareförbundet och Lantbrukarnas Riksförbund.

Anf. 29 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten Hultberg som har lyft fram denna mycket viktiga fråga. När många av oss är ute och lyssnar på bönderna tar de upp att lönsamheten är bekymmersam för mjölkbönderna. Det andra som de nästan alltid tar upp är just vildsvinen och de bekymmer som de medför.

Precis som vi hörde här är det enorma skador som vildsvinen orsakar med sitt bökande. För jordbruket kostar detta över 1 miljard. Därför är det så viktigt att vi nu faktiskt får någonting gjort. När jag är ute och talar med lantbrukare säger de att vi ska komma ifrån detta pratstadium till att göra något och göra skillnad.

Som ledamoten Hultberg var inne på är det jägarna som är så viktiga för oss. De är våra bästa vänner i detta fall, eftersom de skjuter väldigt många vildsvin. Men bekymret är, som vi har varit inne på här, att man i dag egentligen inte ens får ge bort vildsvinskött. Man får själv använda det och lägga det i sin egen frysbox och på sin egen grill. Men när det finns så många vildsvin är det klart att det är bekymmersamt när man inte får avsättning för detta kött.

Det system som Tyskland har funkar mycket bra. Därför behöver vi inte hitta på något nytt, utan vi kan se vad andra länder gör.

Jag tycker att det är intressant att landsbygdsministern nu säger att han ser med intresse på det förslag som vi kristdemokrater också har varit inne på om att få mer avsättning för köttet, alltså att jägarna själva kan sälja köttet efter att trikintestet är gjort till restauranger i Stockholm eller på andra håll. I dag är det nästan svårt att få tag på vildsvinskött.

Min fråga till statsrådet är: Vilka problem och utmaningar ser statsrådet att man behöver arbeta med när det gäller detta förslag? Det finns kanske någon myndighet som inte tycker att detta är intressant eller nog viktigt. I så fall skulle jag vilja veta vad statsrådet tänker göra åt detta.

Anf. 30 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag är mycket glad och positiv över det engagemang som ledamöterna Johan Hultberg och Magnus Oscarsson visar i denna fråga. Vi har en mycket stor population av vildsvin – enligt beräkningar närmare 300 000, vilket är väldigt många. Regeringens mål är att vi har en fungerande förvaltning av vildsvinen, både djurskyddsmässigt och när det gäller antalet. Här är jägareengagemanget oerhört viktigt. Jag tycker också att jägarna har tagit ett mycket stort ansvar för att reducera stammen. Som vi hörde har man skjutit av drygt 100 000 under de senaste åren, och avskjutningen har ökat avsevärt.

Det är mycket viktigt att både jägarna och lantbrukarna engagerar sig i denna fråga. Det behövs ett brett engagemang från alla berörda parter.

Man kan givetvis öka avskjutningen på många olika sätt. Det är inte bara avsättningen av kött som driver detta. Den proposition som vi kom-



mer att lägga fram inom kort om kameraövervakning kommer att underlätta för att ha åtelkameror. Det finns alltså många delar för att underlätta avskjutningen.

SLU har gjort en bred enkät bland lantbrukarna om vildsvinsskador. Den pekar på enorma belopp för skador som lantbruket har – 1,5 miljarder, alltså ett snitt på 29 000 per lantbrukare. Detta är oerhört stora belopp som måste hanteras på något sätt för de företag som blir drabbade.

Tidigare studier som har gjorts, bland annat av SCB, visar på drygt 42 000 ton spannmål som förstörs av vildsvin. Sedan tillkommer de hemska trafikolyckor som vildsvinen också förorsakar.

Regeringen ville faktiskt ta tag i denna problematik 2016 när vi lade fram en proposition till riksdagen, då vi ville förbjuda utfodring av vildsvin under vegetationsperioden. Med tanke på det engagemang som både ledamoten Hultberg och ledamoten Oscarsson här visar var det synd att båda röstade emot denna proposition som faktiskt skulle ha gjort att vi hade kunnat hålla nere stammen.

Det var ett förbud under vegetationstiden där det finns möjligheter att hitta foder på ett naturligt sätt. Det avslog de borgerliga partierna tillsammans med Sverigedemokraterna. Det är olyckligt. Det var en åtgärd som var väldigt efterfrågad, inte minst av svenska lantbrukare.

Jag har träffat många lantbrukare efter hanteringen i riksdagen som är oerhört besvikna på att vi inte kunde få igenom det. Jag sa att jag inte kan ta ansvar för det. Det var en borgerlig majoritet tillsammans med Sverigedemokraterna som stod för det beslutet.

Fru talman! Också tidigare alliansregering har vid två tillfällen gett Livsmedelsverket ett uppdrag. Det tittade på om man skulle kunna förenkla det och komma ifrån kravet på vilthanteringsanläggningar. Tyvärr gjorde inte Alliansen någonting trots att det kom två utredningar 2008 och 2010.

Nu sätter vi oss ned med myndigheter och organisationer för att titta på hur vi ska kunna lösa detta. Det handlar, Magnus Oscarsson, om livsmedelssäkerhet.

Anf. 31 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Jag tycker att ministern i varje fall inledningsvis i sitt inlägg argumenterade mycket väl för behovet av förändringen som vi moderater helt ensamma har drivit i ett antal år i riksdagen men som nu uppenbarligen fler har fått intresse för.

Jag välkomnar verkligen att Kristdemokraterna och Magnus Oscarsson här tydligt ger uttryck för att stödja förslaget från Lantbrukarnas Riksförbund och Svenska Jägareförbundet. Det är nämligen precis i linje med det förslag vi moderater lagt fram här i riksdagen.

Det handlar om att man ska tillåta försäljning av vildsvinsskött direkt från jägare till konsument, restauranger och andra näringsidkare. Det ska självklart ske med krav att det ska trikintestas och också med utbildningskrav och spårbarhetskrav men utan krav på att det ska ta omvägen via en vilthanteringsanläggning.

Ministern raljerade här över att Alliansen inte gjorde någonting i frågan under sina år. Låt mig då påminna om att ministern så sent som för två år sedan när han själv stod här sa att han inte var beredd att göra några förändringar.

Jag välkomnar om ministern har ändrat uppfattning och nu är beredd att titta på frågan. Jag vill komma framåt. Jag vill hitta en bättre ordning än den som är rådande i dag. Jag vill lösa problemet med omfattande vildsvinsskador för jordbruket och andra. Då är detta en nyckelfråga.

Oron från dåvarande alliansregeringen och anledningen till att ministern inte visade någon öppning för två år sedan när vi senast debatterade frågan relaterade till livsmedelssäkerheten. Jag har i min uppfattning blivit stärkt av bland annat det tyska exemplet. Det går att tillåta försäljning av vildsvinskött direkt från jägare till konsument, restauranger och andra näringsidkare utan krav på att det ska passera en vilthanteringsanläggning.

I Tyskland är det 500 000 kanske 600 000 vildsvin varje år som säljs den vägen. Där har man inte konstaterat ett enda fall av att trikinsmittat kött har kommit ut i konsumentled. Det är ett gott exempel på att det går att hitta ett regelverk som lever upp till de krav som ministern redogjorde för, nämligen att det ska vara effektivt och säkert. Det finns alla möjligheter att införa ett sådant system också i Sverige. Det har vi moderater ensamma drivit länge.

Vi ser också att Frankrike nu är på väg att införa, eller om det redan har införts, ett liknande system som det tyska och också våra nordiska grannar på andra sidan Östersjön i Finland. Fler länder inser att det går att skapa bra system för försäljning av vildsvinskött i kombination med en bibehållen hög livsmedelssäkerhet.

Det är, precis som ministern var inne på, väldigt bra att Svenska Jägarförbundet tillsammans med Lantbrukarnas Riksförbund gör gemensam sak i frågan och samarbetar. Det är en nyckel för att skapa en bättre vildsvinsförvaltning. Det är där det många gånger lokalt och regionalt har brustit. Det har skurit sig mellan jägare och markägare och mellan jägare och jordbrukare. Ett bra samarbete är helt nödvändigt för att få till en bättre förvaltning.

När det gäller utfodring sa vi från Alliansen nej till vad vi tyckte var ett dåligt utformat förslag. Vi är för bättre reglering av utfodring, men vi sa nej till det generella förbudet. Det fanns till exempel tydliga problem med gränsdragningen mellan utfodring och åtling och också andra bekymmer.

Vi väntar i kammaren i riksdagen på att regeringen ska återkomma med ett bättre utformat och mer träffsäkert förslag. Det finns problem med utfodring. Men ministern är också väl medveten om att mycket av dagens problem med utfodring redan är reglerat. Den överdrivna utfodringen med hela lastbilsflak och annat är redan i dag förbjuden.

Anf. 32 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för ditt svar!

Detta är ett jättebekymmer. När man ser på det är det ändå intressant att det finns en känsla för att vi tillsammans vill ta tag i problemet. Det är det viktiga och att vi kommer ifrån att skylla varandra.

Jag hörde att statsrådet lite grann skyllde på Alliansens åtta år. Nu har vi sett vad ministern har gjort under fyra år. Men strunt samma. Det viktiga är att vi kommer vidare. Vi kan nu se att vi kan göra en skillnad för alla dessa bönder och andra som får bekymmer.

Jag talade med en bonde nu i veckan. Han var ute och körde bil. Då kom det över 100 vildsvin över vägen som han kunde räkna. Det var bara på ett enda ställe. Det finns enormt mycket vildsvin.

Bonden sa att det är klart att mjölkpriset är bekymmersamt. Men vildsvinen är ett otroligt stort bekymmer. Maskiner går sönder. Fodret som de ska ge till djuren är förstört med mera. Vi behöver verkligen sätta oss ned och göra någonting åt det. Det är otroligt viktigt.

Precis som vi talade om förut måste vi undanröja alla hinder vi kan för att det ska skjutas mer. Här måste vi verkligen få fram förslag som gör det.

Min fråga gäller återigen Livsmedelsverket. Kan landsbygdsministern tänka sig att peka med hela handen här så att vi får med oss det på banan så att det verkligen förstår att vi nu vill göra skillnad i svensk politik?

Anf. 33 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag raljerar absolut inte och skyller inte heller på andra. Jag konstaterar bara fakta. Under alliansregeringen tillsatte man vid två tillfällen utredningar – 2008 och 2010 – med uppdrag till Livsmedelsverket att titta på om man skulle kunna förenkla det. Förslagen var också ute på remiss. Tyvärr var det mycket negativt i de remissomgångarna, och man gjorde ingenting av förslagen. Man hänvisade till höga kostnader för kontroll och så vidare. Det är fakta.

Fakta är också att vi lade fram en proposition i riksdagen 2016. Det hade kraftigt kunnat begränsa skadorna framför allt för jordbrukare om man fått det generella förbudet för utfodring under vegetationsperioden. Det är också fakta. Det är inte att raljera eller att skylla på någon. Det finns anledning att framhålla det.

När det gäller livsmedelsstrategin har vi också där haft åtgärdsplaner för att rikta pengar mot området. Det är anslaget 6 miljoner för att främja svensk vilt. De här pengarna hanteras av Jordbruksverket. Det är två projekt som har sökt och fått pengar som handlar om vildsvin. Det handlar om att förbättra ryktet för vildsvinskött och förädling av vildsvinskött. Det finns aktiviteter som pågår för att förbättra möjligheterna att göra avsalu av vildsvinskött.

Vi har också, i ett av åtgärdsprogrammen i livsmedelsstrategin, avsatt 25 miljoner till ett pilot- och samarbetsprojekt. Det kan exempelvis handla om att främja vilt- och renkött som mat. Det finns alltså också ekonomiska medel för att kunna förändra det här.

Regeringen jobbar med att ta ett helhetsgrepp. Det är många olika delar i det här. Vi ska nu sätta oss i ett rundabordssamtal med alla berörda parter och diskutera förslaget. Men det är en sak som vi inte kommer att tumma på – det sa jag också i mitt svar – och det är livsmedelssäkerhet. Jag kommer inte att peka finger till Livsmedelsverket, Magnus Oscarsson. Det gör jag inte. Det är inte ett statsråds roll att peka finger till en myndighet – absolut inte. Livsmedelssäkerheten kommer vi inte att tumma på.

Jag vet inte om ledamöterna själva jagar vildsvin. Men om ni gör det känner ni till att det är väldigt svårjagat vilt. Jag har själv jagat vildsvin vid ett flertal tillfällen. Det går väldigt fort, det är små träffytor och det är mycket stor risk för bukskott. Om ni är jägare vet ni vad det innebär med kontaminering, livsmedelssäkerhet och problematik kring det här viltet. Det är inget lätt vilt.

Vildsvin jagas också oftast under den varma årstiden, och det kräver att man får avkyllning ganska snabbt. Det är också därför de 150 godkända vilthanteringsanläggningarna, där jägare kan lämna in, finns, och det är för att säkerställa just livsmedelssäkerheten.

Det är godkända anläggningar. Och vi ska inte glömma bort att företagare har satsat ganska stora summor i sina anläggningar. Det ställs stora krav på säkerhet och hur köttet ska hanteras i anläggningarna. De har kapacitet att ta emot mer vilt. De har inte nått taket på något sätt.

Jag kommer, som jag har nämnt, att titta vidare på förslaget. Men det är många delar i det här. Det är inte bara enkelt. Vi måste också tänka på de här företagen.

Anf. 34 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Som jag var inne på tycker jag att det är mycket lättare att agera när det nu finns konkreta erfarenheter att ta del av från ett stort land, Tyskland, som har varit igång med ett system sedan 2012. Tidigare har såväl den nuvarande som den tidigare landsbygdsministern sagt nej utifrån en oro över att man inte ska kunna upprätthålla en god livsmedelssäkerhet om det införs ett enklare system. Men nu finns det erfarenheter från Tyskland där det alltså säljs omkring en halv miljon vildsvin genom ett motsvarande system varje år. Och där har inget trikismittat kött nått konsumentled. Jag tycker att de erfarenheterna talar för att också vi i Sverige skulle kunna införa ett motsvarande system.

Det är inte så att det är enklare att jaga de tyska vildsvinen än de svenska. Det är naturligtvis inte heller ett mer gynnsamt klimat i Tyskland än i Sverige. Det är snarare tvärtom, ett varmare klimat där än vi har här. Mitt budskap är alltså att om det är möjligt i Tyskland är det också möjligt i Sverige.

Jag är som sagt positiv till att ministern inte säger oreserverat nej utan åtminstone har dörren på glänt och bjuder in till rundabordsamtal och öppnar för att titta på frågan. Jag är övertygad om att det går att hitta en bra lösning här och att detta är en helt nödvändig fråga för att komma till rätta med de för stora stammarna av vildsvin som vi har i dag.

Jag tror inte att det på lite sikt skulle vara negativt för vilthanteringsanläggningarna. Jag tror tvärtom att om fler svenskar får möjlighet att upptäcka det fina vildsvinsköttet, genom att man kan köpa en bit av grannen eller kollegan, kommer också efterfrågan från vilthanteringsanläggningarna att öka när fler krögare inser att detta är ett bra kött att servera. Jag tror alltså att det hade varit gynnsamt också för vilthanteringsanläggningarna.

Anf. 35 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Som jag nämnde har avskjutningen ökat markant de senaste åren. Det är väldigt bra. Vi ska komma ihåg att det handlar om stora mängder kött – 3 000 ton högkvalitativt kött, som tyvärr inte når marknaden. Det är klart att vi måste underlätta så att det kan nå marknaden och så att vi kan nå en större avskjutning. Det finns möjligheter till det. Det går inte att sticka under stol med att det finns en stor potential i detta.

Det är också viktigt att vi vårdar förtroendet. Konsumenterna måste kunna lita på de livsmedel som kommer ut på marknaden. Jag har noterat att Svenskt Viltkött, som är en branschorganisation, har avvisat förslaget med tanke på livsmedelssäkerhet. De hävdar att man inte kan nå livsmedelssäkerhet. De representerar förvisso dem som har de 150 vilthanteringsanläggningarna. Men när vi går vidare ska vi titta på den delen också.

Det är oerhört viktigt att det här köttet, om det kommer ut på marknaden, är fritt från trikiner också fortsättningsvis. Om vi går på den här linjen måste det också hålla en hygienisk kvalitet, precis samma kvalitet som det kött som kommer från vilthanteringsanläggningarna.

Jag håller med ledamöterna om att vi behöver öka avskjutningen. Men vi får aldrig riskera konsumenters hälsa på något sätt med det här köttet.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

## § 8 Svar på interpellation 2017/18:458 om EU:s antibiotikastrategi

Anf. 36 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Johan Hultberg har ställt tre frågor till mig angående Sveriges arbete mot antibiotikaresistens inom EU.

Den första frågan gäller vad jag och den svenska regeringen gör för att driva på så att EU:s antibiotikastrategi blir ett kraftfullt redskap i arbetet mot överanvändning av antibiotika inom den europeiska djurproduktionen. Den andra frågan gäller hur jag bedömer möjligheterna att få till stånd ett förbud inom EU mot användning av antibiotika i förebyggande syfte. Och den tredje frågan gäller vad jag och regeringen gör för att sprida det positiva svenska exemplet om hur ett gott smittskydd och god djuromsorg leder till en mycket låg förskrivning av antibiotika inom djurhållningen.

Antibiotikaresistens är en mycket viktig fråga. Det är ett hot mot människors och djurs hälsa och välbefinnande. Att inte längre kunna behandla vanliga infektioner innebär en stor utmaning, både i den medicinska vården och i produktionen av animaliska livsmedel. Situationen i Sverige är fortfarande gynnsam, men graden av antibiotikaresistens ökar även här.

EU-kommissionen presenterade en uppdaterad handlingsplan mot antibiotikaresistens i juni 2017. Sverige var mycket aktivt och lämnade synpunkter för att få till en så konkret och framåtsyftande handlingsplan som möjligt. Jag bedömer att handlingsplanen kommer att vara ett värdefullt redskap för kommissionen och medlemsstaterna att använda i arbetet mot antibiotikaresistens.

Ett av de viktigaste verktygen för att komma åt överanvändningen av antibiotika i djurproduktionen är den kommande förordningen gällande veterinärmedicinska läkemedel. Här har regeringen drivit på för ett starkare regelverk än vad kommissionen föreslog, inte minst när det gäller hur antibiotika får användas i förebyggande syfte. Regeringens linje har fått stort genomslag i rådets position, och vi hoppas att den står sig även i de fortsatta förhandlingarna. Antibiotika ska endast användas förebyggande till individer under vissa förutsättningar.

Just nu pågår trilogförhandlingar mellan parlamentet, rådet och kommissionen. Jag hoppas att vi kan nå en överenskommelse redan i vår eller under tidig höst.

Inom ramen för EU:s handlingsplan har även ett samarbete initierats där ett av syftena är att dela med sig av kunskaper och erfarenheter mellan medlemsstater och sektorer. Regeringen är aktiv i detta samarbete, och jag ser det som en utmärkt plattform för Sverige att dela med sig av de grunder och principer som gör att vi har den unika ställning vi har i dag.

Kommissionen har även initierat ett projekt där en del medlemsstater besöks för inhämtning av information om hur länderna arbetar för en ansvarsfull antibiotikaanvändning till djur. En sammanställning av goda råd och idéer kommer att göras tillgänglig för alla medlemsstater att använda i sitt arbete.

Avslutningsvis vill jag säga att regeringens engagemang inte begränsas till arbetet inom EU. Vi bidrar också till det globala arbetet mot antibiotikaresistens genom att sprida kunskap och erfarenhet inom ett flertal olika samarbeten och forum. Utvecklingen av resistens sker över hela jorden, och eftersom vi fortfarande har en god situation i Sverige får vårt arbete störst genomslag om det sker utanför Sveriges gränser.

Anf. 37 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Det är bra att vi har en stor enighet i Sverige om att Sverige fortsatt ska vara ett föregångsland på det här området och att detta är en synnerligen allvarlig utmaning som världen måste adressera. Där har Sverige mycket att bidra med. Vi ligger fantastiskt bra till jämfört med andra länder när det gäller att ha en låg antibiotikaanvändning. Det gäller humanmedicinen, alltså svensk sjukvård, och att vi har kommit längre där än många andra länder, men det gäller särskilt jordbruket där våra svenska lantbrukare tack vare ett fantastiskt arbete med att upprätthålla ett gott smittskydd, en bra kunskapsnivå och inte minst ett stort engagemang har en väldigt låg användning av antibiotika i djurhållningen.

Utan verksam antibiotika, vilket jag lyfter fram i interpellationen, kommer vanliga cancerbehandlingar, transplantationer och ganska vanliga operationer också för den delen inte att kunna genomföras i framtiden. I alla fall blir riskerna mycket större vid den typen av operationer. Redan i dag ser vi hur sjukvården drabbas av problem med antibiotikaresistens. Den europeiska smittskyddsmyndigheten uppskattar att det redan i dag är 25 000 dödsfall inom EU som beror på antibiotikaresistensen. Det tycker jag tydligt visar allvaret i den här utmaningen, och därför blir jag naturligtvis glad över att höra ministerns svar här om att Sverige har fått gehör för viktiga synpunkter i arbetet på EU-nivå.

När det gäller hur det ser ut ute i Europa tittade jag bland annat på den europeiska läkemedelsmyndighetens senaste rapport som visade att Sverige som alltid ligger lägst i användning av antibiotika inom EU och att tyskarna, som vi debatterade nyss, använder 8 gånger mer antibiotika än vad man gör inom svenskt jordbruk. I Polen är det 12 gånger mer, och i Spanien är det ända upp till 34 gånger mer. Det visar på potentialen när det gäller att minska antibiotikaanvändningen ute i Europa. Det är bra om vi kan få till ett tuffare regelverk på europeisk nivå som säger nej till att använda antibiotika i förebyggande syfte.

Nu sa ministern här att antibiotika endast ska användas under vissa förutsättningar, och då blir jag naturligtvis fundersam på vilka dessa förutsättningar är. Risker är att förbudet mot att använda antibiotika i förebyggande syfte blir tandlöst om det finns en lång lista av möjliga undantag. Ministern får gärna berätta lite om vad det kan tänkas vara för förutsättningar. Framför allt hoppas jag att ministern fortsätter att driva på för att listan ska vara så kort som möjligt och det alltså ska vara så få möjliga undantag som möjligt.

Herr talman! Över 90 procent av all antibiotikaanvändning till djur i Europa ges till hela grupper av djur. Till exempel kan en hel grisbesättning behandlas med antibiotika. Motsvarande siffra i Sverige är 10 procent. Här behandlar vi våra djur riktat. Vi tar ett sjukt djur från besättningen i stället för att göra som man gör i resten av Europa och behandla brett och ge alla djur antibiotika oavsett om de är friska eller sjuka. Här behövs också tuffare regler på EU-nivå, och jag vill fråga ministern hur det går när det gäller detta. Kommer det att bli tuffare regler, och kommer det att på sikt kanske också bli ett förbud mot att gruppbehandla friska djur med antibiotika?

Anf. 38 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag tycker att det är mycket bra att den här frågan kommer upp till diskussion här i kammaren. Det visar på Sveriges och regeringens långa engagemang. Frågan om antibiotikaresistens var ju aktuell i Sverige redan på 80-talet. Vi var först i världen med att förbjuda antibiotika i tillväxtbefrämjande foder till djur redan 1986, alltså för över 30 år sedan. Det var ett förbud som vi drev vidare till hela EU.

Hultberg frågar om det här med vissa förutsättningar, och det handlar bland annat om att om man gör vissa ingrepp på enskilda individer får man ge antibiotika i förebyggande syfte, precis som på människor då man vid vissa operationer måste ge det för att säkerställa en bra status. Jag är inte veterinär och kan inte mer detaljer än så när det gäller detta.

Sverige har en unik situation när det gäller både användning och resistens hos djur. Vi har mycket lägre användning än de flesta andra EU-länder, som Hultberg påpekar här. Användningen går nedåt hos vissa länder, men tyvärr går den upp hos andra länder. Det finns alltså både och i det här. Vi har en kunskap om att håller vi djur friska behöver vi inte behandla dem, men samtidigt vet vi att om det finns sjuka djur kan vi nyttja antibiotika och få effekt eftersom vi inte har den resistens som finns på andra håll i världen.

När det gäller det långsiktiga arbetet har den breda samsyn som har funnits mellan myndigheter, näring och enskilda producenter och också den breda politiska enigheten och förståelsen för problematiken gjort att Sverige ligger i framkant i världen på det här området. Jag tror också att det är viktigt att vi ser att vi måste jobba internationellt, för bakterierna och resistensen känner inga nationsgränser. De klättrar över gränsen hur enkelt som helst, och därför måste vi vara mer på den internationella arenan och inte bara på EU-arenan när vi jobbar med de här frågorna. Det finns alltså en hel del kvar att göra både på EU-nivå och på den internationella nivån.

Anf. 39 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för det kompletterande svaret! Det var väl något lugnande när det gäller detta med vissa förutsättningar för att använda antibiotika i förebyggande syfte. Det låter rimligt att man skulle kunna få använda det till exempel om vissa ingrepp görs, men återigen vill jag verkligen inskräpa behovet av att regeringen och Sverige är på sin vakt för att säkerställa att listan inte blir alltför lång och att det inte uppstår kryphål för länder att fortsätta använda antibiotika i förebyggande syfte.

Jag fick inte riktigt fullt ut svar på frågan om gruppbehandling. Det är en viktig fråga för regeringen att fortsatt sätta press på övriga medlemsländer att komma till rätta med den överdrivna användningen av antibiotika som är kopplad till just det att man behandlar hela besättningar, hela grupper av djur, i stället för enskilda.

Herr talman! Jag har mötts av ganska bekymmersamma rapporter när det gäller frågor kopplade till den nya djurhälsoförordningen inom EU. Sverige har ett mycket gott smittskydd och tack vare det en låg antibiotikaanvändning. Vi har kontroll på att vi inte tar in levande djur i Sverige som bär på allvarliga smittor som vi inte har i Sverige. Jag tänker till exempel på paratuberkulos som drabbar nöt och får och på PRRS som drabbar grisbesättningar. Nu finns det ett tryck från många medlemsländer när det gäller att man ska liberalisera regelverket och inskränka Sveriges möjligheter att vid gränsen kontrollera om djur bär på smitta eller inte. Skulle det bli verklighet äventyras det svenska smittskyddet och Sveriges unikt goda situation när det gäller låg antibiotikaanvändning. Vi har blivit fria från sådana här smittor tack vare ett enormt tufft och hårt arbete som har kostat mycket pengar och resurser men också mycket känslor hos Sveriges djurägare som har tvingats slakta ut hela besättningar för att kunna nå fram till den situation som vi har i dag med att vi står fria från till exempel paratuberkulos.

Jag vill verkligen fråga ministern: Hur går det med de förhandlingarna, och vad gör regeringen för att säkerställa att Sverige fortsatt ska kunna säkerställa att djur som förs in i landet är fria från allvarliga smittor såsom paratuberkulos? Det är nämligen helt avgörande, herr talman, för att Sverige fortsatt ska ha ett gott smittskydd och en låg antibiotikaanvändning.

Våra lantbrukare, deras arbete och ansträngningar och det enormt goda resultat som de har nått måste belönas. Vi måste även fortsatt kunna använda detta som en konkurrensfördel för det svenska jordbruket. Vi pekar gemensamt från alla partier på att Sverige när det gäller det goda smittskyddet har mervärden som vi förhoppningsvis kan exportera och dra nytta av när vi ska slåss på den fria marknaden med andra konkurrerande länder. Vi får inte äventyra det.

Detta är en synnerligen viktig fråga där jag hoppas att regeringen är extremt aktiv och verkligen, om uttrycket tillåts, blåser till strid för att värna det goda svenska smittskyddet.

Anf. 40 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamot Hultberg, för att du även lyft denna fråga, som är otroligt viktig.



Precis som ministern var inne på arbetade den förra regeringen mycket med detta, och jag vet att även den nuvarande regeringen gör det. Men man får inte glömma några som verkligen ska få beröm, och det är alla Sveriges bönder. Det är de som ska äras och som är hjältar. De kom överens om att vi inte kan ha det på det här sättet och visade att vi tillsammans kan minska antibiotikaanvändningen. Det har varit bra för hela vårt land – det är så viktigt.

Det är underbart när jag tycker mig se att även konsumenter börjar förstå detta. I Sverige har vi bland det bästa köttet i hela världen, och Sverige är det land som använder minst antibiotika i hela unionen. Detta tycker jag verkligen är värt att belysa hela tiden.

Jag vill ta upp en fråga som jag funderar lite på. Jag fick vetskap om att veterinärerna i exempelvis Tyskland samtidigt som de vidtar sina medicinska åtgärder också gör en annan sak, som skiljer dem från svenska veterinärer: De är även återförsäljare av antibiotika. Det innebär med andra ord att de kanske skjuter till en extra dos antibiotika för att få lite mer pengar.

Sådant här tycker jag är väldigt anmärkningsvärt. Min fråga till ministern är därför om ministern tänker lyfta upp detta med sina tyska kollegor. Jag tycker att det är viktigt att man lyfter detta. Det kan inte vara rätt att man som veterinär i ett EU-land också kan vara återförsäljare av antibiotika. Och hur tänker ministern jobba för att fler länder ska jobba med detta och verkligen ta ett riktigt nappatag för att minska antibiotikaanvändningen? Det är så viktigt för så många människor.

Anf. 41 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Vi har jobbat med en strategi mot antibiotikaresistens som sträcker sig ända fram till 2020, och vi är synnerligen aktiva i EU-sammanhang och internationella sammanhang när det gäller att trycka på i denna fråga. Vi är faktiskt världsledande i Sverige när det gäller detta; Sverige står inte för något annat i dessa frågor.

Jag kan nämna några konkreta saker. Exempelvis har vi gett Jordbruksverket och Folkhälsomyndigheten i uppdrag att leda en samverkansfunktion som omfattar 20 olika myndigheter – One Health på riktigt, alltså. Det är en viktig del.

Ett konkret och viktigt verktyg för att åstadkomma en ansvarsfull användning inom EU är den kommande förordningen om veterinärmedicinska läkemedel, där Sverige synnerligen aktivt har drivit på och också nått framgång. En nyckelfråga har varit att man inte får ge antibiotika i förebyggande syfte till grupper av djur. Däremot kan man ge det för att förhindra vidare smittspridning, och det är en helt annan sak. Vi har haft väldigt stora framgångar i dessa frågor.

När det gäller frågan om paratuberkulos som Hultberg tar upp har jag inte den detaljkunskapen att jag i dag kan ge dig ett korrekt svar. Jag ber dig att ställa en skriftlig fråga, eftersom det är en ny fråga du lyfter upp från talarstolen. Jag har inte som statsråd den expertkunskapen, men kom gärna med en skriftlig fråga så ska du få svar i stort sett med vändande post!

Precis som vi i Sverige i vår strategi lyfter fram vikten av internationellt arbete gör också EU det i sin strategi. Här vill jag exempelvis nämna

de bilaterala handelsavtal som EU jobbar med i tredjeländer. Där har Sverige tryckt på, och denna fråga har också förts in i alla de handelsavtal man diskuterar på EU-nivå. Även detta är en svensk framgång.

Jag lyfte bland annat upp denna fråga i de förhandlingar som pågick om TTIP-avtalet. Det var Sveriges röst i rådet som såg till att frågan kom att diskuteras till och med där. Nu avbröts ju detta på grund av det som hände i USA, men frågorna finns med i EU:s diskussioner och återkommer alltid där.

Sverige är ett föregångsland. Vi är världsledande på detta område. Vi ser också de allt fler frågor som kommer till Sverige: Hur gjorde ni? Hur har ni klarat av detta? Jag har talat med mina företrädare. På 90-talet skratade man lite åt Sverige. Nu kommer man och frågar hur vi gör och om vi kan hjälpa till. Vi är ett föregångsland och världsledande på detta område, ingenting annat. Det ska vi fortsätta att vara.

Anf. 42 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag kan nog lova ministern att det kommer en skriftlig fråga eller rent av en ny interpellation. Frågan om EU:s nya djurhälsförordning och hur handeln med levande djur ska få gå till framöver är verkligen central och kopplad till det vi nu diskuterar: smittskydd och en låg antibiotikaanvändning.

Den situation som vi har i Sverige har vi mycket tack vare att vi har gjort ett fantastiskt arbete på hemmaplan och också kunnat säkerställa att de levande djur vi tar in i Sverige för slakt eller avel eller vad det kan tänkas vara är fria från de smittor som Sveriges djurhållare under många år har lyckats bekämpa och gjort Sverige fritt från. Detta rör alltså inte bara paratuberkulos utan är en mer allmän fråga om vilka djursjukdomar som Sverige och andra medlemsländer ska ha rätt att skydda sig mot vid handel med levande djur.

Jag, herr talman, är en mycket varm frihandelsvän, men jag tycker att det är varor och tjänster vi ska handla med och som fritt ska få flöda över våra gränser – inte smittor. Detta är alltså ett skarpt medskick i det här läget, och jag lovar ministern att återkomma med en fråga eller rent av en interpellation.

I övrigt kan jag bara inskräpa behovet av att Sverige fortsatt håller fanan högt och driver på för ett ambitiöst arbete både inom EU och, som ministern lyfte, globalt. Det behövs och är viktigt. Sverige har fantastiskt mycket kunskap att bidra med, och i det arbetet tycker jag att det är viktigt att involvera just de svenska lantbrukarna så att de får möjlighet att komma ut och överföra kunskap till sina kollegor runt om i Europa. Detta är nämligen en ödesfråga för sjukvården och den globala hälsan, och för svensk konkurrenskraft inom jordbruket, för den delen.

Anf. 43 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för ditt svar!

Jag tycker att det är jättekul att höra att det görs framgångar i denna fråga när du talar med de europeiska vännerna. Det är jätteviktigt, och det är mycket bra. Jag tycker att man ska vara gentil och säga att ni gör detta med bravur.

Men jag tänker ändå på saker som kan oroa mig. Vissa länder – som du nämnde själv i ditt svar – ökar nu användningen av antibiotika, och det

är oerhört allvarligt. Trots att vi vet och vetenskapen har visat att tusentals, ja hundratusentals, människor dör av resistenta bakterier som härjar fortsätter man att använda antibiotika i djurfoder.

Jag är den förste att säga att det är väldigt positivt och viktigt att ni fortsätter att agera. Vårt svenska kött har också ett mervärde. Våra bönder har gjort ett fantastiskt arbete som också har inneburit kostnader för dem. Jag hoppas verkligen att de får tillbaka dem i och med att köttpriset har gått upp. Det är väldigt viktigt.

Men jag fick inte riktigt svar av statsrådet på min fråga om just Tyskland. I Tyskland finns det problem med att veterinärerna kan återförsälja antibiotika. Det är ett tydligt tecken på att man här skulle kunna göra någonting.

Min fråga till ministern är om han tänker tala med sin kollega i Tyskland om detta.

Anf. 44 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag talar ofta med tyskarna. Den förra tyska ministern var på väg hit för att diskutera de här frågorna om antibiotikaresistens. De tycker att vi ligger så långt framme, så vi har en god kontakt med Tyskland i dessa frågor.

Det nämndes här att vi har kommit väldigt långt i Sverige, men det finns mer att göra. Man ska aldrig slå sig för bröstet och säga att nu är vi färdiga. Under de senaste fyra åren har det svenska engagemanget varit väldigt stort, och framgångarna har varit många när de här frågorna har diskuterats, inte minst på EU-nivå och internationell nivå. Vi är ett föregångsland. Vi har kunskaper och erfarenheter som kan bidra till att hjälpa många andra länder, och vi ska fortsätta med att bidra.

Det här är ett av Sveriges starkaste mervärden när produkterna ska ut på en internationell marknad, att vi har så låg antibiotikaanvändning. Det betalar sig. De svenska konsumenterna är beredda att betala mer. Internationella konsumenter i andra länder efterfrågar svenskt kött, inte för att det är billigt utan för att vi har en hög livsmedelssäkerhet och en låg antibiotikaanvändning. Just därför säger man i Hongkong, Kina och Tokyo: Vi vill köpa era produkter.

Det här är svenska mervärden som vi ska vara stolta över. Vi ska hålla den blågula fanan högt. Jag är beredd att göra det, och det roligt att höra att Alliansen inte bara ser allt i svart. Den här gången såg ni det i lite ljusare perspektiv för det här landet.

Tack ska ni ha för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

## **§ 9 Svar på interpellation 2017/18:459 om ett nationellt skogsprogram**

Anf. 45 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Johan Hultberg har frågat mig vad orsaken är till att arbetet med det nationella skogsprogrammet har dragit ut på tiden. Vidare

har Johan Hultberg frågat mig om jag innan mandatperioden är slut kommer att presentera ett förslag till ett nationellt skogsprogram.

Inriktningen för skogspolitiken ligger fast. Den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. En grundläggande del av skogspolitiken är skogsbrukets sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar. Likaväl som att skydd och miljöhänsyn ska öka är en ökad produktion av skoglig råvara viktigt i en omställning till ett biobaserat samhälle och för att fasa ut fossil energi. Arbetet med det nationella skogsprogrammet leds av visionen att skogen, det gröna guldets, ska bidra till jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi. Skogen i Sverige har en stor roll att spela i övergången till en cirkulär och biobaserad ekonomi och ett fossilfritt Sverige. I en växande bioekonomi måste vi säkra ett hållbart uttag av skogsråvara som också säkerställer biologisk mångfald och sociala värden. Skogsbruket har stor betydelse för att nå miljökvalitetsmål och generationsmål inom miljömålssystemet samt Agenda 2030. Regeringen anser att fler naturskogar ska skyddas och att miljöhänsynen ska öka i den brukade skogen.

Det krävs mycket tid och tålamod för att väga samman alla intressen och mål i arbetet med ett nationellt skogsprogram. Det är viktigt att regeringen presenterar ett skogsprogram som är väl avvägt, balanserat och till stöd för visionen för skogsprogrammet. Jag vill också passa på att understryka att skogsprogrammet består av flera delar, såväl dialogprocess som strategi och handlingsplan. Dialogprocessen i sig har genererat många goda idéer och nätverk. Regeringen och alla andra inblandade förvaltar arbetet och vi ser aktiviteter på regional nivå som går i visionens anda.

Regeringens ambition är att under mandatperioden presentera en strategi för ett nationellt skogsprogram baserat på underlag från skogsprogrammets dialogprocess och att utarbeta en handlingsplan för genomförande.

Anf. 46 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Det är alltid kul och viktigt att få stå här och diskutera det gröna guldets. Det är ju nämligen vad skogen är för Sverige. Skogen har betytt enormt mycket för bygget av vårt välstånd och för vårt land. Skogen betyder också mycket för bygget av vårt land framåt. Det är inte bara någonting som hör historien till, utan skogsindustrin är så mycket av framtid. Det är från skogen som vi får de råvaror som vi så väl behöver för att klara omställningen till ett biobaserat samhälle.

Sverige har satt upp världens mest ambitiösa klimatmål, mål som jag var med och förhandlade fram i den parlamentariska miljömålsberedningen. Vi i beredningen sa också väldigt klart och tydligt att skogen gör bäst nytta för klimatet genom att man brukar den. Det är när vi kan substituera energikrävande material, fossila råvaror, fossil energi som skogen gör bäst nytta för klimatet.

Den här regeringens politik har ju skapat en ökad osäkerhet hos många skogsägare. Vi ser allt fler upprörda artiklar och allt fler närmast desperata vädjanden från skogsnäringen om att regeringen ska lösa ut ett antal frågor som är centrala för skogsbruket. Därför var det bra och viktigt att en majoritet i Sveriges riksdag så sent som i förra veckan kunde rikta fyra skarpa tillkännagivanden till regeringen om att se över artskyddsförordningen, att

skapa en bra tillämpning av nyckelbiotopsinventeringen, att skapa en bra incitamentsstruktur för ett hållbart skogsbruk och att se över ersättningsmodellerna när man gör intrång i ägande- och brukanderätten.

Den här regeringen har över huvud taget inte lyssnat på Sveriges skogsägare och agerat. Ministern sa i sitt svar att skogspolitiken ligger fast. Det stora problemet med den här regeringen är kanske vad regeringen inte har gjort. Regeringen har inte gjort någon översyn av artskyddsförordningen, inte gett tydliga riktlinjer till myndigheterna om nyckelbiotopsinventeringen och inte lyssnat på skogsägarnas kritik och synpunkter.

I min interpellation skriver jag att det nationella skogsprogrammet spelar en viktigare roll än någonsin. Eftersom osäkerheten är så stor tror jag att det är viktigt att man tar ett samlat grepp om skogspolitiken och tydligt slår fast att skogen kan ge Sverige mer. Skogen kan vara en viktig bas för att skapa fler jobb och en ökad ekonomisk tillväxt, och det är möjligt inom ramen för ett hållbart brukande.

Ministern sa i sitt svar att miljöhänsynen inom skogsbruket ska öka, det är regeringens ståndpunkt. Men den osäkerhet som har skapats genom regeringens politik leder faktiskt till motsatsen. Många skogsägare väljer, av rädsla för att få sin mark klassad som nyckelbiotop eller för att få begränsningar på grund av artskyddsförordningens tillämpning, att undvika att skapa höga naturvärden. Man tar alltså mindre hänsyn i brukandet.

Regeringens politik leder i helt motsatt riktning. Jag vill verkligen uppmana regeringen att komma till skott för att få fram det nationella skogsprogrammet som förhoppningsvis kan bli det samlade greppet. Men jag inser och förstår att det uppenbarligen är stora problem inom regeringen att komma överens. Jag kan inte tolka det på annat sätt.

Herr talman! Min fråga var kanske fel ställd. Jag skulle kanske inte ha frågat vad orsakerna är till att regeringen inte har presentera det nationella skogsprogrammet. Snarare kanske jag skulle ha frågat: Vem är orsaken?

Anf. 47 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamot Johan Hultberg, för att du har lyft upp den här viktiga frågan!

Det nationella skogsprogrammet har varit en stor fråga för regeringen. Det är klart att många undrar vart det hela har tagit vägen. Förra året hade vi Skogens dag här i riksdagen, något som jag själv anordnade tillsammans med Föreningen Skogen. Vi bjöd in grupper som berättade hur de hade tänkt göra, och man kände att det hela var ett stort steg. Att få till det här skapade även framtidstro. Därför undrar många nu vart detta har tagit vägen. Ministern säger nu att det kommer under mandatperioden, så vi ser fram emot att det kanske kommer nästa månad. Vi är hur som helst väldigt nyfikna på vad det kommer att innebära.

Precis som ledamot Hultberg tar upp är många bekymrade. Det måste även ministern ha upplevt under sina resor runt om i Sverige. Många är bekymrade. I vårt land finns ungefär 330 000 skogsägare. I den här kam-maren finns det vissa partier som talar om den store skogsägaren, som om det bara vore några få som äger all skog. Så är det verkligen inte.

Det finns många ganska små skogsägare. Snittet är ca 45 hektar skog. Många har alltså ett intresse i denna fråga, och många är också oroad över utvecklingen med till exempel inventering av skog. Det är viktigt nu att ministern tar fram det här, vilket han var inne på.

Kommer det här före sommaren? Hur ser tidsschemat ut?

Anf. 48 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag skulle vilja säga så här: Vi har inte kommit med någon ny lag, nya spelregler eller nya föreskrifter. Den lag och de spelregler som gäller skapades av den förra regeringen, alliansregeringen, 2010. Det är detta som nu prövas om de håller i rättssystemet.

Jag kan inte gå in i rättssystemet och ska över huvud taget inte bedöma det här. Men en sak lovar jag, och det har jag sagt offentligt tidigare: Om det skulle visa sig att de lagar och föreskrifter som finns och som Alliansen satte på plats kommer i konflikt med äganderätten är jag den första att se över den lagstiftningen. Äganderätten är inget annat än central för regeringen.

Som i många andra frågor målar ni en mörk bild. Även kring det gröna guldets målar ni upp en mörk bild. Det pågår en enorm aktivitet i svenska skogar. Det pågår en enorm investeringsaktivitet i svensk skogsindustri. Den är historisk.

Bilden är inte bara mörk. Men på något sätt vill Alliansen svartmåla på område efter område. Jag vet inte om det beror på att det är valår. Man ska tydligen tala illa om Sverige. Själv vill jag vara en ambassadör för Sverige och för svensk skog och svenskt skogsbruk. Jag vill inte vara en mörkrets man; jag vill vara en ljusets man. Jag tror på svensk skog och svensk skogsindustri.

Vi behöver ett nationellt skogsprogram. Det var precis i sin linda när vi tillträdde. Den förra regeringen hade inte gjort mycket, knappt någonting. Men jag lovar er att vi har haft enormt hög aktivitet kring det nationella skogsprogrammet. Det har varit programråd, arbetsgrupper och otaliga undergrupper liksom dialoger runt om i landet, både regionalt och nationellt. Min ambition är att ta fram ett nationellt skogsprogram innan den här mandatperioden är slut. Men det ska vara ett bra skogsprogram.

Frågan är komplex, och det finns många delar. Jag kommer att göra allt för att få fram det här. Jag kommer också att se till att förändra sådan lagstiftning som inte håller måttet vad gäller äganderätten. Det är som sagt andra som har satt den på plats.

(forts.)

### **Ajournering**

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

### **Återupptaget sammanträde**

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

Anf. 49 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Ministern tyckte i sitt inlägg precis innan vi tog paus att jag och min kollega Oscarsson från Kristdemokraterna målade en mörk bild av situationen i den svenska skogen. Jag började dock mitt första inlägg med att peka på skogens fantastiska potential och betydelse, både historiskt för vårt land och framåt, och den enorma potential skogen har att bidra till nya jobb, till ökad tillväxt och till att ställa om vårt samhälle från en fossilberoende ekonomi till en biobaserad.

Men det är ändå riktigt, fru talman, att vi har en paradoxal bild. Det som ministern sa om att det investeras mycket inom svensk skogsindustri är sant. Vi ser nu en fantastisk investeringsvåg rulla ut över Sverige inom svensk skogsindustri. Det görs investeringar i Grums och vid sågverken och bruken i både norra och södra Sverige. Det är jättepositivt. Samtidigt är det många skogsägare som känner en stor oro och osäkerhet. Det handlar mycket om hur lagstiftning tillämpas, men det handlar också om till exempel nyckelbiotopsinventeringarna. Det har inte någonting att göra med de lagändringar som Alliansen gjorde, utan det här handlar om myndigheternas tillämpningar, vilka i någon mening regeringen ytterst är ansvarig för genom sin styrning av vad myndigheterna ska ha för uppdrag, fru talman.

Den här regeringen har inte tagit tag i nyckelbiotopsproblematiken. Tvärtom har man i någon mening förvärrat den genom att anslå mer pengar för att göra inventeringar men inte för att åtgärda grundproblemet: att inventeringsmetoden inte är till fyllest. Nu kommer ministern att säga att man har gjort en paus och påbörjat ett arbete med att uppdatera metoden. Men det gäller ju bara för nordvästra Sverige, inte för den samlade metoden. Det är inte heller så att berörda aktörer har fått vara med och tycka till tillräckligt mycket i det arbetet, utan det finns väldigt mycket kvar för regeringen att göra. Det var därför välkommet att Alliansen kunde genomdriva de här fyra tillkännagivandena förra veckan.

Fru talman! Ministern sa att han ville vara en ljusets man. Det var vackert sagt. Och vill han vara en ljusets man, fru talman, tycker jag att han ska röja undan de osäkerheter och orosmoln som finns inom svenskt skogsbruk. Det handlar till exempel om artskyddsförordningen. Där uppmanade redan 2016 ministerns två generaldirektörer från Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket regeringen att göra en översyn, men ännu har inget gjorts. Man säger att man bereder frågan i Regeringskansliet. Den beredningen har tagit lång tid och har fortfarande inte kommit i mål.

Samma sak är det med det nationella skogsprogrammet. Man har berett frågan. Man säger att man arbetar med den och att det pågår processer. Men resultatet, fru talman, är det vi väntar på så frustrerat. Ministern vädjar i sitt svar om att vi ska visa tålamod. Men nu är det väl ändå så att tålamodet börjar tryta, både i den här kammaren och bland Sveriges skogsägare. Skogsägarföreningarna har ställt ett öppet brev till Sveriges statsminister. Det kom också en extremt skarp debattartikel i Dagens industri förra veckan.

Jag tycker att det är minst sagt anmärkningsvärt att regeringen och ansvarig minister inte tar oron på större allvar och åtgärdar de stora bekymmer som finns i tillämpningen av nyckelbiotopsinventeringen och artskyddsförordningen. Inte minst är det viktigt att man får fram det här nationella skogsprogrammet, som vi ju är överens om behövs och som skulle bidra till att fånga skogens fantastiska potential på ett bättre sätt.

Anf. 50 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Precis som ledamoten Hultberg var inne på fick vi på oss att vi skulle ha talat i mörka bilder och målat med svart text över alltihop. Det är inte sant, för är det någonting som vi verkligen försöker måla upp är det en bild av hur fantastisk skogen är och vilka tillgångar det är fråga om. Men samtidigt måste jag säga att jag inte är döv och blind; jag hör vad som sägs och vad man pratar om bland alla tusentals skogsägare, nämligen att man är bekymrad över vad som händer nu. En stor fråga är exempelvis vad myndigheter gör. Ska man kunna ta skog utan att betala för den? Det undrar många. Äganderätten togs upp av ministern i ett inlägg. Hur viktig är den? Det vore intressant att höra.

Det är viktigt att ministern här i dag säger att det kommer ett nytt nationellt skogsprogram. Men det är också jätte viktigt att det kommer under mandatperioden. Då är bara frågan när i tiden han tror att det kommer. Engagemanget kring det här har varit stort. Jag refererade till förra årets Skogens dag, som jag hade här i riksdagen tillsammans med Föreningen Skogen. Man märkte då att många tyckte: Äntligen – nu blir det någonting som är viktigt för vårt land och för alla skogsägare!

Slutligen är en fråga som många ställer sig hur man ska säkra tillgången på virke. Det är ett stort bekymmer nu enligt skogsindustrin, som ju går på högvarv. Detta vet jag att ministern också möter. Hur ska den tillgången säkras? Ska man ta ut skogsvirke framöver eller ska man inte göra det?

Anf. 51 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Min ambition är att presentera ett nationellt skogsprogram innan den här mandatperioden är över. Ibland tar saker och ting lång tid. Särskilt i demokratier krävs det processer. Det krävdes en lång process när det gällde livsmedelsstrategin. Jag hörde otaliga borgerliga ledamöter säga det flera gånger. Men den kom till slut. Den blev väldigt bra, och man ställde upp på den gemensamt.

Vi behöver ett nationellt skogsprogram. Jag håller med Hultberg och ledamoten Magnus om de här sakerna. Vi behöver det, inte minst utifrån skogens betydelse för det här landet. I början av 1900-talet var Sverige ett av Europas fattigaste länder. Vi gick till att vara ett av de rikaste länderna, bland annat på grund av att vi kunde nyttja skogen på ett bra sätt. Skogsindustrin har varit med och byggt välfärden – byggt skolor, byggt utbildning, byggt äldreomsorg och byggt barnomsorg. Den har bidragit och måste fortsätta att bidra.

Vi har en enorm export, 125 miljarder årligen. Det sysselsätts totalt ungefär 200 000 människor med de bieffekter som finns. Skogen är en enorm resurs för att ställa om till en biobaserad ekonomi. Den är en enorm resurs för jobben och för de sociala värdena. Vi har också närapå fördubblat vårt samhälles skogsförråd på 100 år från 1,7 miljarder kubikmeter till



3,4 miljarder kubikmeter. Vi har alltså ett hållbart skogsbruk, vill jag påstå. Det finns de som säger att vi inte har det, men jag brukar påstå att vi har det. Vilket land har ett mer hållbart skogsbruk än Sverige? Det har jag ännu inte hört. Sedan kan det alltid bli bättre. De delarna finns också i skogsprogrammet. Hur ska vi göra det bättre och mer hållbart? Vi har en vision som talar om det hållbara också, vilket är viktigt. Det är också väldigt viktigt att vi har ett väl balanserat skogsprogram.

Nyckelbiotopsinventeringen innebär inte att den berörda skogen skyddas. Vi kan dock sedan införa formella skydd på grundval av inventeringen, och det ska vi givetvis göra. Jag vet – och det vet ni också som ledamöter – att Miljömålsberedningen sa att 150 000 hektar till skulle skyddas. Den tidigare alliansregeringen tog också det beslutet till riksdagen. Vi har 90 000 hektar kvar för att klara det etappmålet – som man i bred politisk enighet har fastslagit. Vi är överens om att man ska göra det.

Den här regeringen har avsatt pengar för att klara av det, men jag noterar att det inte finns pengar avsatta i era budgetförslag, Johan Hultberg och Magnus Oscarsson. Om ni står fast vid det beslut som finns om 150 000 hektar och det är 90 000 hektar kvar, hur har ni tänkt fixa det? Har ni tänkt att bara ta dessa hektar utan att ersätta skogsägarna, eftersom ni inte har pengar i budgeten?

Anf. 52 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Det var glädjande att ministern klart och tydligt sa att svenskt skogsbruk är hållbart. Jag tycker inte att det alltid beskrivs så när man lyssnar på regeringsföreträdare, så det var en välkommen beskrivning.

Jag instämmer i beskrivningen; det svenska skogsbruket är på det stora hela hållbart och väldigt utvecklat när det gäller miljöhänsyn. Mycket har hänt inte minst sedan den nuvarande skogsvårdslagen trädde i kraft 1994, då vi gick från en ordning med mycket detaljregleringar till en modell med frihet under ansvar. Jag vill säga att Sveriges 330 000 skogsägare verkligen har tagit det ansvaret och bedrivit en skötsel som har gjort att stora naturvärden har skapats.

Det är då problemet uppstår – när vi har fått en glidning i tillämpningen av begreppet ”nyckelbiotoper” och inventeringen har lett till att de skogsägare som har skött sin skog på ett sådant sätt att stora naturvärden har skapats i praktiken får brukandeinskränkningar. Tanken när nyckelbiotopsbegreppet lanserades var ju att det skulle gälla skogens verkliga pärlor, men nu ser vi att kanske 90 procent av marken i vissa områden klassas som nyckelbiotoper. Det visar att någonting har gått snett, så jag vädjar till och uppmanar regeringen att faktiskt göra verkstad av det skarpa tillkännagivande som riksdagen gjorde i förra veckan.

Jag tycker att regeringen har ett alldeles för ensidigt fokus på skydd av mark och att den glömmar bort att även titta på hur vi kan höja tillväxten ytterligare i den svenska skogen och vidta åtgärder för det. Ministern lyfte fram den positiva utveckling som har skett historiskt, men jag tror att det går att göra mer. Då måste dock skogsägarna lita på staten, så nummer ett är att komma till rätta med de orosmoln som finns och ge ett tydligt besked om att skogen ska brukas för klimatets, välfärdens och svensk ekonomis skull.

Anf. 53 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Som jag nämnde i mitt tidigare inlägg betyder skogen enormt mycket för Sverige – enormt mycket. Vi har ett hållbart skogsbruk. Vi kan givetvis alltid fortsätta att förbättra det, och det är viktigt att vi diskuterar de frågorna och får ett ambitiöst skogsprogram som ser till alla skogens värden.

När det gäller det Hultberg var inne på, nämligen att höja produktionen, kan vi titta på den senaste riksskogstaxeringen. Där är man inne på just det: Man talar om möjligheten att ta ut större volymer ur skogen, men man pekar också på att det genom vissa insatser går att ytterligare öka produktionen. Jag tror alltså att vi måste diskutera både miljömål och produktionsmål. De är jämställda i skogspolitiken, och det är frihet under ansvar som är grunden för detta.

Jag avslutar där och tackar för en bra och ändå framsynt debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **§ 10 Svar på interpellation 2017/18:462 om framtiden för skärgårdsfisket**

Anf. 54 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig hur jag och regeringen avser att verka för ett levande skärgårdsfiske, bland annat med hänsyn till säl- och skarvbeståndens utveckling.

Jag är medveten om att mängden skarv lokalt kan uppfattas som problematisk. Naturen i anslutning till häckningsplatser för skarv förändras, vilket kan uppfattas som negativt. Jag är även medveten om att sälarna orsakar skada eftersom de tar fisk direkt ur fiskenäten och förstör fiskeredskap. Det finns också indikationer på att säl och skarv kan ha en negativ effekt på kustfiskebestånden.

Regeringen har varit tydlig med att vi vill se ett livskraftigt fiske längs Sveriges kust. Genom de medel som regeringen avsatt för redskapsutveckling har också flera sälsäkra redskap utvecklats, till exempel torskburar. Havs- och vattenmyndigheten får även under 2018 använda medel för fortsatt utveckling av selektiva och skonsamma redskap, i samverkan med fiskenäringen och Sveriges lantbruksuniversitet. Yrkesfiskare kan även fortsättningsvis få viss ersättning för uppkommen skada orsakad av säl. För att minska effekterna av skarvskadorna finns det inom havs- och fiskeriprogrammet stöd till investeringar i utrustning som avser att skydda redskap och fångster från fåglar som skyddas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG.

Ökningen av det häckande beståndet av skarv i landet som helhet har avstannat, och beståndet har minskat något under de senaste åren. Det är viktigt att följa utvecklingen av skarvpopulationen för en långsiktigt hållbar förvaltning. Naturvårdsverket bedömer att skarven har gynnsam bevarandestatus. Förvaltningen av skarv är regionaliserad, och om det är motiverat kan länsstyrelserna besluta om skydds jakt.

Naturvårdsverket redovisade ett regeringsuppdrag om förutsättningarna för samt förslag till hur licensjakt på säl bör utformas och hur skyddsjakten på säl kan effektiviseras i syfte att uppnå beslutad tilldelning. Regeringen följer frågan noga men har i dagsläget inga sådana förslag. Naturvårdsverket har även avrapporterat regeringsuppdrag dels om hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten kan förenklas, dels om förutsättningarna för att möjliggöra jakt i Sveriges ekonomiska zon. Ärendena är under beredning i Regeringskansliet. Jag som ansvarigt statsråd har inte för avsikt att föregripa denna beredning.

Den 11 december i fjol deltog ett flertal myndigheter och organisationer i ett rundabordssamtal om säl, efter inbjudan från Näringsdepartementet. Det fördes en gemensam diskussion avseende möjligheter och utmaningar med sälens livskraftiga populationer samt hur sälen kan förvaltas på ett hållbart sätt. Regeringskansliet överväger hur de synpunkter som framkom under samtalet kan hanteras.

Anf. 55 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Vanligtvis när vi debatterar fiske i kammaren talar vi om yrkesfisket, den gemensamma fiskeripolitiken inom EU och de så kallade tredjelandsavtalen. Det är bra, men det är alldeles för sällan vi debatterar det fiske som de allra flesta människor har närmast – fisket längs kust och i skärgården. För att måla en väldigt tydlig bild av detta: De flesta människor har nog ett minne av att ha metat abborre eller kastat efter gädda, men betydligt färre har ett minne av att vittja en trål.

Tyvärr kan det dock bli svårare att skapa dessa minnen i framtiden. Vi ser hur bestånden av säl och skarv har ökat närmast lavinartat och nu är en farlig konkurrent för alla dem som fiskar i skärgården. Vi ser hur öar helt har förlorat växtligheten efter att stora skarvflockar har tagit över dem, och sälarna har carte blanche att äta gädda också långt inomskärs – och även under lekperioden. Bara häromveckan såg jag rubriker om att man på vissa platser i landet talar om att helt sluta fiska gädda, vilket borde vara en stark varningssignal.

Fru talman! Tidigare satsningar på lekvägar och gäddfabriker har i mångt och mycket blivit en ganska dyr utfodring av säl snarare än ett bidrag till en levande skärgård, vilket var tanken från början. Vi ser hur fiskeguiden tvingas ta upp båten och flytta till insjöar där konkurrensen från de här rovdjuret inte är lika stor. Det kan vara bra för den enskilda fiskeguiden, men det är dåligt för skärgården i stort. Det blir färre gästnätter när fisketurismen flyttar, färre lagade måltider när antalet besökare minskar och egentligen en minskad framtidstro i en viktig del av vår landsbygd.

Fru talman! Statsrådet nämner i sitt svar att regeringen har gjort satsningar på selektiva redskap, och det tycker jag är väldigt bra. Det är bra att regeringen har fortsatt Alliansens satsningar på att få till ett mer hållbart fiske snarare än att gå Miljöpartiet till mötes och föreslå långtgående och ganska ensidiga förbud.

Men jag vill också vara tydlig med att detta inte riktigt räcker. Den nuvarande situationen – det nuvarande tillståndet – är sämre än vad vi kan anta är en normal nivå. Där vi är nu får inte vara det nya normala. Vi behöver mer fisk i våra vatten, fler fiskare i våra skärgårdar och en ökad framtidstro både i branschen och hos dem som hobbyfiskar.

En oväntad sak i vårpropositionen var den nya elmotorpremierna. Jag tror att denna premie kan bli ett ganska härligt tillskott till en frontmonterad elmotor för dem som fiskar gös. Sett till hur säl och skarv tillåts härja fritt är det dock tydligt att det behövs mer än bara valfläsk för att komma till rätta med problemen.

Därför vore det välkommet om regeringen kunde säga något mer än det man sa i interpellationssvaret, det vill säga att man följer skarvpopulationens utveckling och att man funderar över hur man ska gå vidare med diskussionsunderlag och så vidare.

Frågan är vilken fiskepolitik som regeringen driver för att vi ska få tillbaka framtidstron i skärgården.

Anf. 56 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamot Jesper Skalberg Karlsson, för att du tog upp denna viktiga fråga!

För några veckor sedan besökte jag fiskare nere i Karlskrona. För mig var detta oerhört viktigt och intressant men också skrämmande. Jag förstod nog inte hur tuft de har haft det – och har det.

De berättade för mig att det 1953 fanns 1 300 fiskare bara i Blekinge. Antalet som i dag lever på sitt fiske i Blekinge är 10.

Detta är mycket bekymmersamt, och det finns många frågor man kan ställa. Jesper tog upp en viktig fråga, nämligen den om säl och skarv. Fiskarna jag träffade i Karlskrona sa att det är otroligt bekymmersamt att säl har varit där och förstört när de kommer och ska vittja sina nät.

Frågan är relevant också med tanke på att det finns enormt mycket säl. Man talar om hur många tusen säl som helst, och de blir bara fler. Sälarna för även med sig parasiter som sprider sig till fiskar, som dör av sjukdomen.

Frågan som jag tänker ställa till ministern är vad man konkret tänker göra för att få ned sälstammen. Jag kommer från Östergötland, och där blev folk eld och lågor när det kom en säl från Bråviken och in i stan.

Det finns väldigt mycket säl – det måste också ministern ha hört. Frågan är, återigen: Vad tänker ministern konkret göra för att få ned stammen av säl? Jag vill även fråga samma sak om skarven, men det tar jag nästa gång.

Anf. 57 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Skärgårdsfisket är en prioriterad fråga för mig och för regeringen. Jag delar Skalberg Karlssons oro över skärgårdsfiskets många utmaningar och de senaste årens utveckling, både när det gäller yrkesfiskarnas möjligheter till fiske och när det gäller möjligheterna att bedriva fritidsfiske.

Detta är i allra högsta grad en viktig landsbygdsfråga. Det handlar om sysselsättning, inte bara för fiskare utan också inom besöksnäringen och alla näringar kring den, till exempel förädlingsindustrin. Denna fråga handlar också om de sociala värden som finns.

Vi får inte glömma bort att det inte bara är säl- och skarvpopulationen som bidrar till skärgårdsfiskets utmaningar. Inte minst i Östersjön och Bottniska viken har vi delvis en miljö med hårt fiskade bestånd. Även klimatförändringar och övergödning påverkar i väldigt hög grad.

Det finns i dag en alltför stor population av såväl säl som skarv, även om skarvpopulationen har börjat att gå nedåt de senaste åren. Det finns tydliga indikationer på att sälen och skarven har en negativ effekt på kustfiskebeståndet.

Det finns ju skydds jakt för det här. Det som är tråkigt är att man inte utnyttjar den kvot till skydds jakt som finns. Under de senaste åren har kvoten för säl varit ungefär 1 000, men man utnyttjade bara hälften. Vi måste alltså även få med jägarna i denna process.

Sedan finns det ett problem med just säl på grund av EU:s beslut om att man inte får nyttja dessa resurser kommersiellt. Det var något som Sverige och Finland motsatte sig under den långa processen kring detta. Tyvärr hjälpte det dock inte, utan det blev 26 mot 2. Vi kan inte göra någonting åt det, utan vi får acceptera att det är på det sättet.

Som jag nämnde har vi haft rundabordssamtal. Vi har haft väldigt många diskussioner med forskare, myndigheter och intresseorganisationer om detta. Vi överväger nu vilka åtgärder vi ska vidta, och jag vill inte föregripa den processen.

Anf. 58 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det är sant att övergödningsproblematiken och klimattförändringarna är de faktorer som har störst påverkan på Östersjöns mående; det håller jag helt med om. Men man kan heller inte säga att det enbart är fisket som påverkar dessa bestånd så mycket. Sälen och skarven är de fiskare som är riktigt stora, så att säga. De har ökat mycket på senare år, medan det svenska fisket från oss människor har minskat kraftigt.

Jag håller med om att det är problematiskt att man inte skjuter av den kvot som tilldelas. Anledningen kan vara så enkel som att det är förbaskat svårt att jaga säl. Inte nog med att det hela sker ute på vattnet och att sälarna inte rör sig särskilt mycket över ytan – att sitta i en guppande båt och skjuta säl är inte något för vilken jägare som helst. Detta ska vi såklart ta med oss.

I statsrådets svar sa han att frågor om jakt på allmänt vatten bereds och att detta ska komma fram någon gång längre fram. Jag tycker att det är lite tråkigt att det finns en tendens att frågor som bereds på Regeringskansliet fastnar lite grann. Frågor som regeringen har svårt att komma överens om begravs i byrålådan, kanske främst under valår. Det är tråkigt, får jag säga.

En annan debatt som vi har haft tidigare rör funktionsnedsattas möjlighet till jakt; man behöver göra en liten ändring i terrängkörningsförordningen så att man kan göra jakt mer tillgängligt även för dessa människor.

Jag tror att det egentligen bara är att klubba igenom ett sådant förslag, och jag tror att landsbygdsministern också håller med mig om det. Men jag antar att det är Miljöpartiet som sätter stopp på departementet, och Socialdemokraterna väljer då sin regeringsmakt framför många reformer.

Fru talman! Lite på samma sätt är det med fiskepolitiken. Vi har inte sett så mycket ny fiskepolitik under denna mandatperiod. Jag kan bara minnas en proposition som riksdagen har behandlat. Den gällde formalia – att vi behöver omformulera viss lagtext och ändra vissa ord på grund av ett EU-direktiv. Det klubbades igenom i kammaren utan debatt eftersom utskottet var enigt.

Problemet är att medan politiken sitter på händerna förändras verkligheten utanför. Säl- och skarvbestånden är betydande – om man gemensamt äter 50 miljoner kilo fisk årligen påverkar detta såklart.

Jag hade hoppats att landsbygdsministern skulle reagera lite starkare på rubriken häromveckan om att gäddfisket snart kan vara över i Sörmland och att fyra av fem gäddor som nu fiskas upp är i Blekinge. Det är alltså verkligen inte särskilt väl spritt över landet.

Vi talar med rätta mycket i den här kammaren om exempelvis torsken när det gäller hotade bestånd, men vi behöver också rikta ögonen mot skärgårdsfisket. Det finns stora utmaningar för politiken om vi vill närma oss vårt eget miljömål, som heter Hav i balans samt levande kust och skärgård. Det finns mer att göra.

Det skulle vara intressant att höra om statsrådet är hoppfull inför att den här beredningen, diskussionsunderlagen, översynen eller följandet av olika utvecklingar kommer att bli klara. Kommer regeringen att presentera någonting på fiskeområdet innan mandatperioden är slut, eller är det helt stopp i maskineriet för den här frågan?

Anf. 59 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för ditt svar!

Jag tycker att det andas att du sett bekymret när du talar om sälen. Du säger att det har varit bekymmersamt och att du har jobbat på olika sätt för att få ned antalet sälar.

Problemet är att det inte finns någon avsättning, som du är inne på, för just sälen. Och som ledamoten Jesper sa är det också svårt att jaga dem, så man kanske får fundera på att ha licensjakt på säl för att få snurr på det hela.

När jag var i Karlskrona upplevde jag att många människor som jag mötte där känner sig motarbetade. Vi här i kammaren är politiskt väldigt måna om en levande skärgård. Men en levande skärgård är för mig en levande skärgård även på vintern. Det är viktigt att det finns fiskare inte bara på sommaren när det kommer sommargäster, utan att människor kan överleva och verka även på vintern som företagare inom det område som man är duktig på, och det är fisket.

Många menar att kustfisket glöms bort. Här tycker jag att man kan fundera på hur man kan göra mer för de här fiskarna, så att de känner att fisket är viktigt för vårt land.

Jag tänker också på skarven. Hur tänker ministern här? Finns det förslag om att man ska kunna jaga mer skarv? Det är otroligt allvarligt att den förstör så mycket och äter så mycket fisk. Detta är också en fråga som jag vill ställa till ministern.

Anf. 60 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Återigen: Jag delar interpellantens oro när det gäller populationen av säl och skarv och hur de påverkar skärgårdsfisket.

Vi verkar också vara överens om att den klimat- och miljöpåverkan som finns är stor. Jag vill därför passa på att lyfta fram vår omfattande satsning på 600 miljoner kronor i budgetpropositionen 2018 för åtgärder mot övergödning, åtgärder för att ta hand om läkemedelsrester, sanering av miljögifter, inklusive åtgärder kring läckande vrak, åtgärder mot plast i

havet och så vidare. Det är väldigt viktigt att vi tar ett helhetsgrepp kring havet och det som i allra högsta grad påverkar skärgårdsfisket.

Det finns också ett myndighetsanslag för att restaurera lek- och uppväxtplatser för skärgårdsarterna. För det småskaliga yrkesfisket, som Oscarsson är inne på, finns det särskilda medel som hanteras av Havs- och vattenmyndigheten för att bygga upp diversifiering av fiskarnas företag för att de ska kunna leva på småskaligt yrkesfiske.

Tyvär har jag ingen tidsplan i dag. Beredning pågår, så jag hoppas att ni har förståelse för att jag inte kan ge något besked i dag om var vi kommer att landa och heller inte om exakta tidsplaner.

Anf. 61 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för utläggningen!

Jag håller med om att det finns mycket vi kan göra för vår nära havsmiljö. Vi moderater har också i vår budget pengar för läkemedelsrening. Vår regering inrättade Havs- och vattenmyndigheten. Jag tror att man behöver jobba mycket mer med internationella samarbeten som Helcom och Ospar för att komma fram med en verkningsfull politik. Jag tror också att regeringen borde nämna att man med svenskt stöd nu har fått ett nytt reningsverk i Kaliningrad, vilket har minskat utsläppen av kväve och fosfor med ungefär ett helt Sverige. Det är en stor vinst för Östersjön, även om klimatfrågan såklart tar längre tid och är svårare.

Däremot går det inte att komma ifrån att även om man gör alla dessa saker som leder till en bättre miljö är det två stora predatorer som behöver adresseras. Och man kan inte göra ingenting, utan här behöver man komma fram med någonting. Frågan är om det handlar om hur vi kan uppfylla kvoten på säl eller om det handlar om nya former för jakt på allmänt vatten. Jag vet inte det, ska ärligt erkännas.

Fru talman! Jag vill dock säga att det är svårt att göra ett bokslut över vad den här regeringen har åstadkommit på fiskeområdet. Jag är lite kluven kring om jag ska vara oerhört besviken på att Socialdemokraterna inte har kommit fram med en mer verkningsfull politik eller om jag ska vara oerhört nöjd med hur mycket Socialdemokraterna ändå har lyckats blockera av Miljöpartiets ganska märkliga inställning till svenskt yrkes- och hobbyfiske.

Anf. 62 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att regeringen har valt ett brett angreppssätt med de verktyg som finns för att uppnå en hållbar förvaltning av våra fisk- och djurarter. Men man måste jobba såväl regionalt som lokalt för att förbättra fiskens livsmiljö i Östersjön.

Vi måste också ta hand om Östersjöns miljö på ett bra sätt. Det handlar inte bara om jakten på säl och skarv, som är *en* del som vi diskuterar.

Jag hoppas kunna återkomma under den här mandatperioden, men jag kan inte ge någon tidsplan.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

**§ 11 Svar på interpellation 2017/18:471 om nytt mål för landsbyg-  
dernas utveckling**

Anf. 63 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig när regeringen avser att återkomma med konkreta förslag för att uppnå de föreslagna målen för en sammanhållen landsbygdspolitik och hur regeringen avser att följa upp huruvida målen är uppfyllda eller ej.

Den proposition om en sammanhållen landsbygdspolitik som regeringen överlämnat till riksdagen lägger fast inriktningen för en ny politik för Sveriges landsbygder. Propositionen innehåller ett förslag till övergripande mål för den sammanhållna landsbygdspolitiken. Formuleringen av målen överensstämmer med det övergripande mål som Parlamentariska landsbygdskommittén föreslog men med ett tillägg om en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

Det är viktigt att det görs en ändamålsenlig uppföljning och utvärdering av den sammanhållna landsbygdspolitikens mål. Regeringen avser att följa upp målen för den sammanhållna landsbygdspolitiken, och en fördjupad uppföljning avses regelbundet lämnas till riksdagen. Regeringen kommer vidare att ge en lämplig myndighet i uppdrag att i samråd med andra berörda myndigheter och aktörer ta fram ett system med relevanta indikatorer som kan användas för att löpande mäta måluppfyllelsen. Landsbygdskommitténs föreslagna elva delmål bör ligga till grund för detta arbete.

Samtliga förslag från Landsbygdskommittén hanteras i propositionen, och regeringen genomför helt eller delvis cirka två tredjedelar av förslagen. Många av Landsbygdskommitténs förslag är sådana att det är regeringen som fattar beslut om dem. Regeringen har redan förverkligat ett antal av Landsbygdskommitténs förslag. Det gäller exempelvis omlokalisering av statliga jobb, utökad lokal statlig service och utbyggnad av kommunala lärocentrum. Flera åtgärder aviseras och beskrivs i propositionen, och regeringen kommer att fortsätta arbetet med att verkställa dessa satsningar.

Anf. 64 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret.

Moderaternas utgångspunkt för landsbygds- och jordbrukspolitiken är att hela landets utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara, och det ska ske på ett sätt som bidrar till en hållbar utveckling ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

Våra svenska ursprungsnäringar, som jordbruk, fiske och animalieproduktion, kan i allra högsta grad vara med och bidra till detta. Eftersom dessa ursprungliga näringar är bundna till mark, jord och vatten är de också bestående över tid, oavsett vilka andra näringsgrenar som kommer och går.

En viktig insikt när man jobbar med dessa frågor är också att en avgörande punkt för en fungerande landsbygdspolitik är en offensiv jordbrukspolitik. Vill man få jobb i glesbygd behöver svenska bönder ha de bästa förutsättningarna.



Fru talman! Det är dock tveksamt om de svenska bönderna har de bästa förutsättningarna. Enligt Jordbruksverkets siffror faller konkurrenskraften. När det gäller köttkonsumtionen har andelen svenskproducerat nötkött fallit från 84 procent år 1997 till 54 procent nu. För mjölken är det ungefär samma historia. Sverige är det enda land i Östersjöområdet som nettoimporterar mjölkprodukter. Att svensk mjölk också är dyrare än 95 procent av all annan mjölk i EU spelar säkert in.

Fru talman! Därför är det bra att regeringen har tagit initiativ till en livsmedelsstrategi och landsbygdsproposition. Men det är inte en kraftfull reformagenda och en tydlig linje som uppenbarar sig. Livsmedelsstrategin försenades med mer än tolv månader, och när den var klar kunde vi egentligen bara enas om målen i strategin.

Sedan den antogs har regeringen fortsatt med en ganska ekovurmande politik. Man är negativt inställd till glyfosat, man vill ha kvoter för ekologiskt jordbruk och så vidare. Nu närmar vi oss också en valrörelse, och jag är övertygad om att ett av regeringspartierna kommer att damma av gamla förslag om kötskatt, GMO-motstånd och krav på 100 procent ekologiskt i Europeiska unionen.

Frågan blir då ganska naturlig. När det nu kommer ett nytt mål från regeringen som inte fylls upp med en lika tydlig politik, vad gör man för att inte upprepa samma misstag som med livsmedelsstrategin?

Fru talman! Min oro handlar inte om målbilden. Den målbild som målas upp i landsbygdspropositionen är bra – så till den grad att jag som moderat skulle kunna säga att jag delar denna målbild. Samtidigt är jag djupt oroad över att regeringen sitter i dessa långa beredningar, kommittéer och utredningar men inte kommer fram med en tydlig linje om vad målet innebär och hur vi ska ta oss dit. Regeringen verkar närmast abdikera lite från frågan om vad målet betyder, vilket kan te sig en smula ansvarslöst.

Jag undrar därför: Vad har man egentligen gjort med textmassan från det att kommittén är färdig med sitt arbete till att regeringen lägger fram en proposition på riksdagens bord? Det är ändå en tid däremellan, och något måste man ju ha sysselsatt sig med.

Anf. 65 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Svensk landsbygd har varit försummad under lång tid av olika regeringar av olika kulörer. Var och en som närmar sig denna problematik och dessa möjligheter bör därför ha en stor portion ödmjukhet.

När denna regering tillträdde var vi tydliga med att politiken för svensk landsbygd måste läggas om. Vi måste ta till vara hela landets potential. Många av de åtgärder vi har satt igång är konkret politik för att vända denna utveckling. Det handlar om många miljardsatsningar, och jag ska återkomma till dessa.

Först ska jag ta upp den sammanhållna politik för Sveriges landsbygder som finns i propositionen. Denna proposition är *ett* kapitel i att vända om politiken för svensk landsbygd. En bok har många kapitel, och propositionen är ett.

Propositionen står på två ben. Det ena är det övergripande målet som vi vill binda med riksdagen för att framtida regeringar inte åter ska kunna börja slarva med svensk landsbygd. Det andra är finansieringen, regeringens verkstad för att skapa reell politik och förändra. Här har vi avsatt 1,5 miljarder för 2019 och 2020, och därefter 400 miljoner per år.

Det första området är jobb och företagande. Det är stort fokus på det. Den största posten handlar om näringsliv och företagande, och vi avsätter 430 miljoner årligen. Det handlar om att skapa bättre förutsättningar för digitalisering och teknikutveckling på landsbygdsföretag, och det handlar om produktionsutrustning för landsbygdsföretag.

Det handlar om bättre finansiering för landsbygdsföretag. Vi tillskjuter pengar till Almi och Norrlandsfonden så att de kan ta större risker i utlåningen. Affärsbanker är inte alltid beredda att ta risker på svensk landsbygd.

Det andra området är innovation och kunskap. Här avsätter vi 49 miljoner kronor årligen, bland annat för att stärka Vinnovas inkubatorprogram för landsbygdsföretag.

Vi tittar på helheten när det gäller tillgången till rätt arbetskraft. Bland annat ingår att vi ska titta på eventuella avskrivningar av studielån, vilket var ett förslag i Landsbygdskommitténs betänkande.

Det tredje området är utbildning. Här avsätter vi 44 miljoner kronor per år. Det är bland annat stöd till fjärrundervisning för att klara av byskolorna och skapa bättre kvalitet i undervisningen på dessa skolor. Det handlar om utvecklad digital pedagogik.

Det fjärde området är boende och transporter. Det får 105 miljoner kronor per år. Det handlar bland annat om extra medel till enskilda vägar, till att kunna byta ut en bro över ett större vattendrag eller till att fixa till ett färjeläge. Det är stora investeringar som man kan få hjälp med. Vi utvidgar transportbidraget till att gälla också livsmedelssektorn.

Det femte området är kultur på landsbygden. Det får 22 miljoner om året så att vi får kultur också till de mest gleasa områdena.

Det sjätte området är Norrlandsstödet, som får 100 miljoner. Det har inte gjorts något på det området sedan 1995. Det är en satsning på livsmedelsproduktion i de övre delarna av landet.

Jag återkommer till andra kapitel i mitt nästa anförande.

Anf. 66 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Landsbygdsministern säger att man ska vara ödmjuk och även fundera på vad tidigare regeringar har gjort. Jag är dock övertygad om att den tidigare regeringen har nagelfarits och granskats, inte minst av Sven-Erik Bucht.

Det finns sådant som även jag tycker att den regeringen borde ha gjort mer av. Till exempel tycker jag att Konkurrenskraftsutredningen borde ha tittat mer på ekonomi, vilket man tyvärr till stor del underlät.

Vi är dock här för att tala om vad denna regering gör, och det är väl rimligt när denna mandatperiod nästan är slut.

Fru talman! Det pågår fortfarande en ganska kraftig utarmning av landsbygden. Till viss del, och det får man vara ärlig med, kan det förklaras med en starkare och snabbare urbanisering, och jag är tveksam till om politiken kan och ska försöka motverka den kraften.

Det är dock ingen ursäkt för att staten ska dra sig tillbaka och lämna landsbygden åt sitt öde. Sverige är större än Stockholm, och om hela landet ska leva behöver stad och land ha ett stort utbyte av varandra.

På Gotland, där jag bor även om jag inte har den dialekten, syns väldigt tydligt vilka platser som staten har prioriterat bort. Vi har en ganska stor nedsläckning av landsbygden eftersom Trafikverket inte tar sitt väghållaransvar. Regeringens svar verkar vara att det är helt okej. Regeringen skär ned på vägunderhållet med 500 miljoner kronor per år, och det är klart att sådant spelar roll.

Utöver detta går man fram med flygskatt så att det blir dyrare att ta sig till övriga Sverige. Regeringen går fram med höjd bensinskatt så att det blir dyrare att ta sig till och från jobbet. De går fram med förslag om att förbjuda dieselbilar i städer, vilket sänker värdet på många familjers näst största investering, efter bostaden. Därtill kan läggas höjda skatter på mjölkbilens transporter, höjda skatter på arbete och ett motstånd mot konventionellt odlad mat – alla dessa saker spelar in. Jag skulle säga att regeringen snarare verkar använda landsbygden som en bankomat.

Fru talman! Det är enkelt att göra strategier, sätta mål och skriva stora rubriker. Detta märker vi inte minst i budgettider. Svårare är det att förnya sin politik när man har genomfört det som man verkligen ville få igenom, att hitta överenskommelser med andra partier och att driva igenom politik som kanske är impopulär i det korta loppet men som är viktig i det långa loppet. Här verkar regeringen falla lite i fällan.

Det är bra med målet, men det är väldigt fluffigt. Den övriga texten i propositionen är mest ett resonering kring olika förslag och tänkbara framtida utredningar. Min spontana känsla är att detta egentligen inte är en proposition utan en skrivelse som man har tagit fram och sedan döpt till proposition därför att man vill uppfylla ett vallöfte som man gav 2014.

Fru talman! Det är svårt att veta vad man ska skriva i bokslutet för den rödgröna regeringen. De stora projekten – livsmedelsstrategin och landsbygdspropositionen – är lösa ramar kring politikområden som behöver politisk handlingskraft. Det är samma sak här som med fisket: Jag vet inte om jag ska vara besviken på hur lite Socialdemokraterna har gjort för landsbygden rent konkret eller om jag ska vara väldigt glad över att Socialdemokraterna åtminstone har blockerat den ännu sämre politik som Miljöpartiet har velat gå fram med.

Anf. 67 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamot Jesper Skalberg Karlsson, som har skrivit interpellationen om detta viktiga ärende och ämne!

Jag tycker att landsbygdsministern tar upp bra saker i sin intention. En sak som han nämnde och som regeringen vill satsa på är bredband. Det låter bra när man satsar pengar, men om det är något som är ihåligt så är det när man är ute bland människor på landsbygden och de säger: I går kunde jag ringa, men i dag kan jag inte det längre därför att Telia har klippt koppartråden.

Detta funkar inte längre. Jag träffade en dam som är över 90 år. Hon har en sten som hon går upp och ställer sig på och pratar. Så ser det ut på landsbygden. Många känner att det bara är tomt prat från Stockholm när detta företag, som staten dessutom är delägare i, kommer.

Det jag tänkte fråga om är: Kan man inte i detta sammanhang, i stället för att bara fortsätta att prata om att man ska satsa på bredband, titta på det som finns i dag och som faktiskt fungerar? Kan man inte vänta tills det

Prot. 2017/18:99  
17 april

-----  
Svar på  
interpellationer

finns ett fullgott alternativ innan man gör som många känner att man gjort: Jaha, nu klippte de det också.

Signalen från Stockholm blir: Sluta bo på landsbygden, för nu klipper de tråden där, både när det gäller att ringa och att ta sig ut via bredband! Jag tycker att detta är en viktig fråga som vi måste fundera på. Jag tänkte höra vad ministrarnas svar på detta är.

Anf. 68 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag redovisade en bred palett med konkreta åtgärder i landsbygdspropositionen. Det är 1,5 miljarder de två första åren, med mycket fokus på jobb och företagande. Och så står Moderaterna och säger att det bara är ord och inget annat. Tänker man svika kommitténs hela förslag nu? Det var kapitel 1.

Kapitel 2 handlar om de kommuner som har särskilt stora utmaningar. Där går vi in med 2,6 miljarder. Det är kommuner med låg sysselsättning, hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå och lågt valdeltagande. Vi avsätter 75 miljoner till dem 2018, 350 miljoner 2019 och därefter 300 miljoner. Det är ett trettio-tal landsbygdskommuner i Sverige som har denna problematik.

Kapitel 3 handlar om landsbygdsbutikerna, som under den förra regeringen minskade från 2 900 butiker till 1 200. Vi gick in 2016 med stöd till dessa landsbygdsbutiker. Vi fördubblar nu stödet två år i rad till 75 miljoner kronor årligen. Vi minskar också avståndet för att butiker ska kunna få stöd. Det är ungefär 190 butiker som får stöd i dag, men med det nya kommer 300 butiker att få stöd.

Vi mer än fördubblar investeringsstöden så att de kan byta ut kylar och frysar. Det är jätteviktiga satsningar för svensk landsbygd, så att man kan få livsmedel, drivmedel, apoteksvaror utlämnade och paketservice. Vi har stoppat butiksdöden. Är det också bara bludder, Moderaterna? Är det inte konkret politik?

Kapitel 4 gäller satsningen Hela Sverige, 1,2 miljarder 2018, innevarande budget. Det handlar om service och goda levnadsvillkor i hela landet. Det handlar om gröna jobb, och det är väldigt landsbygdsorienterat. Det handlar om företagande och utbildning i hela landet. Det handlar om infrastruktur och bättre vägar. Det handlar om 100 miljoner mer årligen, utöver ordinarie anslag, till att fixa potthål. Jag hoppas att ni vet vad potthål är – det vet landsbygdsborna. Det handlar också om att stimulera landsbygdsnaturturism och om mer pengar till Visit Sweden så att de kan sälja in och propagera för detta. Vi sänker momsen för naturguider från 25 till 6 procent. Detta gjordes redan den 1 januari.

Livsmedelsstrategin är ett jobbprojekt för landsbygden. Vi har 1 miljard i aktiva åtgärder nu – 40 olika åtgärder för att förverkliga livsmedelsstrategin. Är det också bara prat? Ni fick vänta på den. Jag var här i kammarerna som ledamot en gång i tiden, och vi motionerade om den flera gånger. Det kom aldrig något från alliansregeringen, utan den avlogs. Ni säger att det tog tolv månader för lång tid för oss. Det är att svartmåla. Jag trodde att ni skulle kunna ge ett erkännande ibland också.

Bredbandsmiljarderna är en massiv satsning på bredband på svensk landsbygd: 5,5 miljarder eller 5 500 miljoner. Inte en krona går till städerna, utan allt handlar om landsbygden. Vi har antagit en helt ny strategi för landsbygden. Den förra regeringen sa att 90 procent av företagen och

hushållen ska ha bredband, men vi säger att 100 procent ska ha det senast 2025. Delmålet på 95 procent ska vi uppnå 2020. Vi höjer SOT-nivån så att Telia inte kan klippa fler kopparledningarna så lättvindigt.

När det gäller statlig närvaro har vi börjat med omlokaliseringar från Stockholm ut i landet. Hittills har vi hunnit med 2 000 jobb, men vi är inte färdiga.

Nu har jag redovisat åtta kapitel för er. Det kommer ett nionde kapitel alldeles strax.

Anf. 69 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Det blir lite kul när man anklagas för att svika kommittén när regeringen själv klippte bort den tredjedel som de inte tyckte var lika kul att gå fram med.

Vi kan titta på hur mycket pengar eller vilken storleksordning som man pratar om. Man slår sig för bröstet för att man sänker moms på naturguider, men det är en regering som har 100 miljarder i ökade utgifter och 60 miljarder i höjda skatter, varav majoriteten slår mot jobb och tillväxt. Frågan är kanske inte hur många miljonsatsningar man kan göra på olika ställen för att få rubriker, utan frågan är kanske vad landsbygden får på sista raden, när man har använt den som bankomat och sedan ger tillbaka med andra handen.

Vi ser hur konkurrenskraften faller, hur nedsläckningen fortsätter och hur mjölkbönderna blir färre. Jag skulle säga att det är tveksamt om det blir plus på sista raden.

Angående myndigheter och statens närvaro tycker jag att det är ett bra verktyg som man kan använda härifrån att flytta ut statliga jobb, inte minst när stora industrier lägger ned, men det är på marginalen.

Vill vi på riktigt få bort den här Stockholmsfixeringen tycker jag att vi tar Naturvårdsverket och flyttar det till Sveg, eller varför inte till Haparanda. Då skulle det bli skillnad på riktigt.

Anf. 70 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Det blir lätt att man svartmålar i retoriken. Men det är inte det som vi försöker göra, i alla fall inte jag. Jag försöker bara säga vad jag upplever när jag träffar människor på landsbygden. Jag kan inte säga mycket annat. Det blir lite skevt, tycker jag, eftersom ministern tar upp så mycket. Det låter jättebra, och det är många förslag som är bra.

Samtidigt hör vi att man vill införa en kilometerskatt. Man har höjt drivmedelsskatten. Ingen människa som bor på landsbygden kan säga att den har minskat, utan den har ökat. Det märker varenda människa. Det fördyrar enormt mycket för de människor som bor på landsbygden. Det blir lite märkligt, och bilden blir lite skev.

Sedan talar Trafikverket om att man ska lägga ut 2 000 mil av det som Trafikverket tidigare har skött på landsbygdens folk. Jag tog tidigare också upp att Telia klipper det bredband som fungerar.

Detta låter bra, och det är säkert en bra andemening i detta, men det är två olika delar i detta. När man bor på landsbygden känner man att det pratas om att det är så positivt. Men vi lever i en verklighet, och i dag kan jag inte prata i telefon där längre.

Någonstans där tycker jag att landsbygdsministern måste berätta hur han tänker med tanke på det som jag tar upp och med tanke på det som han har sagt.

Anf. 71 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Vi har inte infört någon kilometerskatt. Däremot har vi förbättrat dieselskattereduktionen till Sveriges bönder, och de är mycket glada för det. De har inte varit så positiva på tio år som de är i dag, enligt LRF:s egen barometer.

Vi har påbörjat utredning av reseavdraget, kap. 9. Det fanns ett förslag från Landsbygdskommittén om det. Bläcket hann knappt torka innan Stockholmsmoderaterna var emot det. Men vi tittar på ett avståndsbaserat reseavdragssystem som skulle vara bättre för Sveriges landsbygd.

39 kommuner i stödområde A får ett stöd på 70 miljoner årligen under tre år för att förbättra näringslivsutveckling – detta för att förbättra företagsklimatet i utsatta kommuner.

Vi tillsatte en utredning så fort kommittébetänkandet lämnades in för att titta på finansieringen i fråga om bostadsbyggande i landsbygd. Det är ett problem med finansieringen för att kunna bygga bostäder ute i svensk landsbygd. Detta förslag är ute på remiss, och vi får återkomma med konkreta åtgärder kring det.

Samma sak gäller det som jag nämnde i propositionen om att vi går in med pengar till Almi och Norrlandsfonden för att de ska kunna ta större risker för att kunna låna till små och medelstora företag. Men det är ni tydligen också emot. Allt är bara bludder. Så är retoriken under valåret från de borgerliga partierna.

Fru talman! Detta är historiskt stora satsningar på svensk landsbygd. Det är mångmiljardsatsningar på svensk landsbygd som någon regering aldrig tidigare har presenterat. Men vi är inte färdiga. Att sluta klyftan mellan stad och land kommer att ta flera mandatperioder. Det kommer man inte att klara på en period. Vi lovar att vi ska fortsätta om vi får förtroendet. Riktningen från denna regering är tydlig: Vi ska sluta klyftan mellan stad och land.

Jag tackar för en bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **§ 12 Svar på interpellation 2017/18:468 om egen och oberoende svensk förmåga att bekämpa ballistiska missiler**

Anf. 72 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att Sverige, genom anskaffning av nytt medelräckviddigt luftvärn, ska uppnå en egen och oberoende förmåga till bekämpning av ballistiska missiler.

Regeringen bemyndigade den 7 november förra året Försvarets materielverk att skicka en förfrågan samt inleda förhandlingar avseende luftvärnssystemet Patriot. Patriotsystemet skulle i operativa termer ge Sverige en oberoende förmåga till bekämpning av taktiska ballistiska missiler.

Sannolikheten för en framgångsrik bekämpning av sådana vapensystem ökar med tidig förvarning och god sensorinformation. Tidig förvarning kan härröra från nationella källor eller andra.

Prot. 2017/18:99  
17 april

-----  
*Svar på  
interpellationer*

Anf. 73 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Det är egentligen en alltför vacker kväll för att diskutera ballistiska missiler, eftersom det är mycket brutala vapen som vi då diskuterar. De avfyras med omfattande krutinsatser. De tar sig upp i atmosfären, ut i rymden och släpper undan för undan sina delar och rasar ned mot jorden med en hiskelig hastighet. De färdas i slutet av sin bana med närmare sju kilometer per sekund.

USA och Nato har ett missilförsvar i Europa. Det har byggts upp under lång tid med avsevärda ekonomiska ansträngningar. Det består förutom av markanläggningar i Polen och Rumänien av ett stort antal så kallade Aegisfartyg, som har förmåga att ge just den tidiga förvarning som försvarsministern talar om.

Vi har under några år diskuterat möjligheten till ett försvar mot ballistiska missiler, och flera utredningar har tittat på detta.

Luftförsvarsutredningen 2040 skriver på s. 308: Ett försvar mot konventionella ballistiska robotar och avancerade kryssningsrobotar kan bara ske genom samarbete med andra nationer. Detta utifrån såväl kostnadsskäl som utifrån behovet att gruppera sensorer och verkansdelar över stora ytor.

Utredningen fortsätter lite längre fram med följande: Sverige kommer att behöva samverka med andra stater för att skapa ett skydd mot konventionella ballistiska robotar. Ett aktivt skydd kan endast uppnås genom internationellt samarbete, till exempel för att kunna upptäcka och bekämpa inkommande robotar.

Försvarsmakten yttrar i perspektivstudien 2013 följande på s. 54: Det är av kostnadsskäl inte realistiskt för en enskild mindre stat att ensam utveckla skydd mot ballistiska robotar. Därför bör Sverige utveckla denna förmåga tillsammans med andra.

Fru talman! Det är av dessa skäl som jag har ställt frågan om en egen oberoende svensk förmåga till bekämpning av ballistiska missiler.

Försvarsministern har helt rätt i att ju tidigare förvarning man kan få, desto större är sannolikheten att man också träffar inkommande missiler. Men frågan är: Är egna nationella sensorer tillräckligt för att åstadkomma den träffsäkerhet som vi kan acceptera – ja eller nej? Den frågan, fru talman, borde den ytterst ansvarige för det militära försvaret i Sverige kunna besvara. Om svaret på frågan är nej, vill jag rikta följande uppmaning till regeringen, nämligen att man innan man definitivt gör en anskaffning av Patriot ser till att vi får garantier nedskrivna i avtal som ger oss tillgång till de sensorer som vi behöver för att kunna verka effektivt med Patriot.

Slutligen säger försvarsministern att tidig förvarning kan komma från nationella källor eller andra. Jag måste fråga varför försvarsministern inte rakt ut säger att det är Nato som han talar om, eftersom det är bara Nato och Natoländer som kan ge oss denna hjälp och få våra vapen att fungera effektivt. Berätta detta för svenska folket. Vi bygger in oss i Nato, men vi har en regering som inte vill ha inflytande där.

Anf. 74 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! När det gäller Patriotsystemet har man tre optioner, om vi nu ska diskutera utifrån en mer generell nivå.

Först har man tillgång till den egna radarfunktionen. Det får väl ändå anses vara en bättre option än det nuvarande systemet Hawk Robot 97 har. Sedan kan man koppla det till den nationella nivån och den sensorkedja vi har. Det stärker det hela ytterligare. Man kan utnyttja data från andra länder i närområdet som ett tredje alternativ. Då har man stärkt systemet ytterligare. Det är egentligen de tre stegen, om vi nu ska diskutera det generellt, som det i så fall kan handla om.

Vi har ett militärt samarbete på bilateral och multilateral nivå och också inom partnerskapet för Nato. Det handlar om väldigt många saker. Det handlar om utbildning, övning, förmågeutveckling, informationsutbyte och forskning. Det spänner över ett vitt fält av militära frågor. Det gäller även luftförsvaret och luftstrid.

Det kan ändå vara viktigt att påminna om att ett kvalificerat medelräckviddigt luftvärnssystem inte isolerat kan uppnå full effekt. Det behöver ingå i ett system tillsammans med korträckviddigt luftvärn, stridsflyg och tillhörande sensorer som ger en gemensam sammanhållen luftförsvarsförmåga. Internationella samarbeten bland annat rörande sensorinformation stärker naturligtvis det.

Vi kan inte heller se Sverige isolerat i en eventuell konfliktsituation. Vi stärker nu vårt nationella försvar. Samtidigt utvecklar vi och fördjupar våra internationella samarbeten. I det ligger ingen motsättning. Vi utvecklar vår interoperabilitet och förmåga att verka tillsammans med andra.

Hur man konkret och i detalj utformar ett system när det gäller medelräckviddigt luftvärn och försvar utifrån ballistisk förmåga tänker jag inte djupare spekulera om eller gå in på i djupare detalj i dag. Det är i så fall en framtida process. Den typen av frågor kommer nog också att åtminstone delvis omfattas av sekretess.

De tre alternativ som finns är först den egna radarn och sedan den nationella nivån. Det finns också möjligheten som tredje alternativ att tillsammans med andra länder utbyta data om läget i närområdet. Det gör naturligtvis systemen starkare.

Det är det läge vi har. Det är också det som vi nu står inför att titta på i den process som kommer att pågå under en tid framöver.

Anf. 75 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Om vi tänker oss att man skjuter en ballistisk robot från till exempel andra sidan av Östersjön handlar det från det att missilen lämnar marken tills att den slår ned om ungefär fem–sju minuter. Det är en extremt kort förvarning. Den är lika för alla, och den är lika oavsett om man samarbetar eller inte.

Jag blir lite brydd när jag hör försvarsministern argumentera: Så småningom ska vi ta tag i det, och vi får väl förhandla om hur ett samarbete ska se ut. Det är min uppfattning att det måste ske innan Sverige anskaffar Patriotskjutande enheter.

När vi väl har köpt är naturligtvis incitamenten från andra länder att komma till vår hjälp, kanske inte minst USA, väsentligt mindre. Därför menar jag att det ligger i Sveriges intresse att det försäkras och avtalas innan vi genomför anskaffningen.



Sedan svarar försvarsministern inte på min fråga. Räcker enbart nationella sensorer för att framgångsrikt bekämpa ballistiska missiler? Försvarsmakten hävdar motsatsen. Den av regeringen tillsatta Luftförsvarsutredningen hävdar motsatsen. Peter Hultqvists egna partikamrater har inte reserverat sig mot den utredningen. Det är viktigt att den frågan får ett svar. Räcker nationella källor enbart, eller krävs det mer för en acceptabel träffsäkerhet?

Försvarsministern nämner också den fasta sensorkedjan. Det föranleder mig att ställa frågan: Är den fasta sensorkedjan i Sverige dimensionerad för att kunna omhänderta måldata för bekämpning av ballistiska missiler?

Fru talman! Det är min bedömning att det bara finns en organisation och länder i den organisationen som kan bistå Sverige med tidig förvarning och med korrekta måldata. Men jag märker att försvarsministern undviker gång efter annan att berätta vilken denna organisation är.

Det är en sak att vi bygger in oss i ett beroende till en försvarsallians som Nato. Jag har ingenting emot det. Men jag tror att med ett sådant beroende måste det också följa ett svenskt medlemskap som ger oss ett inflytande över denna organisation. Jag kan bara konstatera att den nu sittande regeringen inte ens är beredd att berätta för svenska folket hur vårt beroende ökar och hur det ser ut.

Anf. 76 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag har sagt i mitt första inlägg – och jag vet inte hur många gånger jag ska behöva upprepa det – att det först är den egna radarkapaciteten. Sedan är det vad vi kan åstadkomma på den nationella nivån. Om man sedan samarbetar med andra länder i närområdet får man en ännu större kapacitet i sammanhangen. Det är så det ser ut.

Vi får väl återkomma om exakt vilka mått och steg som ska tas i detta. Vi är naturligtvis intresserade av att ha en så bra förvarning som möjligt. Jag har i mitt svar redovisat hur det ser ut. Tidig förvarning kan härröra från nationella källor eller andra. Det är ungefär så det ser ut.

Jag tänker inte nu gå in och spekulera och föra en debatt i detalj om hur det i så fall skulle kunna utformas och exakt vilka avtal och annat som är nödvändiga. Jag tror att jag då närmar mig sekretessbelagd information. Det finns dessutom ingen anledning att föregå eventuella händelseutvecklingar. Det får vi i så fall återkomma till i annat sammanhang. Jag vet inte heller om det är framför allt riksdagen som lämpar sig för att föra den typen av debatter.

Allan och jag är överens om att det är nödvändigt och eftersträvansvärt att få så lång förvarningstid som möjligt. Det är bara att konstatera att det nuvarande systemet Hawk Robot 97 inte är tillfyllest när det gäller att möta den moderna miljö vi i dag lever i när det gäller hot om ballistiska robotar och moderna kryssningsmissiler. Vi måste komma till att i sammanhanget få ett nytt medelräckviddigt luftvärn.

Sverige samarbetar på många områden med andra länder och andra organisationer. Vi gör det utifrån en alliansfri position. Det går alldeles utmärkt. Jag uppfattar också att vår position är respekterad i de sammanhangen. Däremot finns det konsekvenser av att byta säkerhetspolitisk doktrin. Det är något som jag tycker Allan Widman med flera många

gångerna underskattar. Naturligtvis kommer det att ha effekter på det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde.

Den strategi vi nu har valt med att fördjupa samarbetet bortom fredstida förhållanden med Finland, att arbeta bilateralt och multilateralt med andra länder och även delta aktivt i Natos partnerskap är det som utifrån vår geografiska position bidrar till den bästa stabiliteten i vårt närområde.

Det är jag och Allan inte överens om, och det kommer vi inte heller att bli. Däremot förhindrar inte den position vi har att vi samarbetar med andra länder. Det är någonting som vi har fördjupat på ett rätt ordentligt sätt under de tre år som vi nu har suttit vid regeringsmakten.

Anf. 77 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Det är inte bara tre år. Det är snart fyra år som den rödgröna regeringen har haft ansvar för försvars- och säkerhetspolitiken. Ibland får jag frågor från journalister om vad Sverige kan göra mer för att fördjupa sin relation med Nato. Då blir jag svaret skyldig, fru talman. Alla de möjligheter som finns för en icke-medlem, en partner, har vi nu gjort anspråk på.

Vi har världlandsavtalet. Vi deltar i NRF. Vi deltar i IF, är guldpläterade partner och så vidare. Problemet är att den säkerhetspolitik som den nuvarande regeringen deklarerar inte stämmer med vad regeringen gör. Den för oss allt närmare Nato men helt utan anspråk på att vilja påverka. Enda möjligheten till det är att man blir medlem i alliansen, fru talman.

Försvarsministern har nu ett inlägg kvar. Jag vill gärna säga, fru talman, att inget av det jag tar upp här – de citat jag gör ur offentliga utredningar – på något sätt omfattas av sekretess. Jag tror att försvarsministern har ganska stort utrymme om han vill villfara min begäran om upplysning.

Den sista fråga jag ställer är: Delar försvarsministern min uppfattning att det förmodligen är enklare för Sverige att förvissa sig om att få sensorinformation från Nato innan vi köper Patriotrobotar än efteråt? Eller ska vi köpa dem och hoppas på det bästa?

Anf. 78 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag vill understryka att det som varit vägledande när regeringen valt att gå vidare i processen med medelräckviddigt luftvärn är de analyser av krav på operativ förmåga som Försvarsmakten har gjort. Där har man framhållit vikten av att tillföra ballistisk förmåga. Inriktningen på de förhandlingar som vi nu genomför är att leveranserna bör påbörjas 2020 och att hela systemet ska vara levererat senast 2025. Detta är själva inriktningen.

När det sedan gäller helheten och alla komponenter gällande Patriot och den investeringen och hur vi ska hantera sensordata är det sådant som jag egentligen inte vill förekomma. Jag är beredd att ta den diskussionen när vi är klara med helheten i en sådan här uppgörelse. Jag tror att det i dagsläget för alltför långt om jag börjar gå in på detaljer, och särskilt spekulera om olika detaljer, i detta sammanhang.

Men jag har redan inledningsvis sagt att det första ledet är den egna radarkapaciteten. Det andra är den nationella nivån, och det tredje är samarbete om utnyttjande av data med länder i närområdet. Alla de tre nivåerna är fullt möjliga. Även den tredje nivån är ett alternativ, och det har jag tydligt klargjort.

Hur sådant här sedan ska organiseras, hur vi lägger upp det och hur vi löser det hela vill jag återkomma till i ett senare sammanhang, när vi kan berätta om systemet som helhet. Jag vill också understryka att det inte är så enkelt som att bara säga att alla kort ska läggas på bordet. Det finns en sekretessdimension även i dessa sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:99  
17 april

-----  
Svar på  
interpellationer

### § 13 Svar på interpellation 2017/18:448 om miljömärkningen Svanen

Anf. 79 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat hur jag och regeringen ska se till att den statliga miljömärkningen Svanen baseras på solid grund och aktuell forskning och tar hänsyn till den dominerande uppfattningen hos oberoende forskningsorganisationer om genmodifierade växter.

Jag vill börja med att klargöra att Svanen är en frivillig miljömärkning. Syftet är att underlätta för konsumenter att göra ett aktivt val baserat på egenskaper hos en produkt som går utöver lagstiftningens krav. Märkningen möjliggör också för producenter att konkurrera med miljöanpassade produkter och driver på så sätt en produktutveckling som tar hänsyn till miljön.

De krav som ställs grundas på kunskaper om produktens miljöpåverkan genom hela livscykeln. Vägledande när produkter väljs ut är förutom miljönytta att det bedöms finnas ett behov av en märkning som guidar konsumenter och inköpare.

Som jag framhöll i mitt tidigare svar på den skriftliga frågan från Jesper Skalberg Karlsson ska Svanen följa de riktlinjer som fastställts av Nordiska ministerrådet. Dessa slår fast bland annat att Svanen ska bedriva en samnordisk utveckling och revidering av kriterier med höga miljö-, klimat- och kvalitetskrav samt en objektiv kontroll.

Beslut om produktgrupper och om kriterier fattas av Nordiska miljömärkningsnämnden. Dessa beslut följer i sin tur den internationella standarden Iso 14024 om typ 1-märkning. Besluten föregås av en dialog i respektive land med representanter från myndigheter, miljö- och konsumentorganisationer och näringsliv samt av en omfattande remissomgång.

En frivillig märkning som Svanen är helt beroende av att marknadens aktörer – producenter och konsumenter – har förtroende för märkningen och att de har hög kännedom om den. Hela 96 procent av den svenska befolkningen känner igen svanmärkningen. En öppen dialog med forskningen inom berörda discipliner är av betydelse för ett högt konsumentförtroende.

Miljömärkning Sverige AB har i uppdrag att för Sveriges del förvalta Svanen. Bolagets uppdrag regleras i en ägaranvisning som bland annat innebär att verksamheten ska bedrivas på ett ändamålsenligt, effektivt och opartiskt sätt.

Enligt Statens ägarpolicy för bolag med statligt ägande ska styrelsen för bolaget säkerställa att verksamheten åtnjuter offentligt förtroende. Det är styrelsen som ansvarar för bolagets organisation och den löpande verksamheten. I statens roll som ägare till bolaget ingår inte att ha synpunkter

på enskilda kriterier. Kriteriebesluten fattas i enlighet med de nordiska riktlinjerna och utan någon politisk inblandning, vilket är grundläggande för märkningens trovärdighet.

Anf. 80 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Information är verkligen en grundbult för att konsumenter och företag ska kunna göra informerade och framför allt medvetna val. Miljö- och kvalitetsmärkningar spelar såklart oerhört stor roll. Det är ingen som har tid att gå igenom alla ingredienser eller beståndsdelar i varje produkt man köper eller konsumerar.

Och det är inte bara det att man inte har tid. Man har heller inte kunskap om vad varje ingrediens är eller hur den påverkar människa och miljö. Hur många vet egentligen vad riboflavin eller fenylalanin är för något? Nej, man ska inte behöva vara kemist för att kunna välja säkra produkter. Därför är det bra att det finns olika märkningar, som CE-märkning, Isomärkning, Krav och Svanen.

Fru talman! Anledningen till att jag har påkallat denna debatt är att det finns indikationer på att miljömärkningen Svanen, där staten har stor närvaro, kanske inte till alla delar baseras på bästa tillgängliga forskning. Mer specifikt handlar det om att man inte tillåter märkning av produkter som utvecklats med hjälp av avancerad växtförädling, med hänvisning till att det inte råder konsensus i forskarvärlden kring avancerad växtförädling.

Detta är förvisso sant, men jag vänder mig lite emot att man inte ska kunna genomföra märkning när en tydlig majoritet bland de oberoende forskningsorganisationerna säger att avancerad växtförädling inte är så farlig som minoriteten anför. Ska man ha det angreppssättet omöjliggörs ju väldigt mycket annat också.

Vi kan titta på klimatutmaningen, som både ministern och jag är engagerade i, och det hot den innebär. Vi vet att det finns två sidor. Det finns en sida som säger att global uppvärmning är verklig och ett problem som vi behöver ta på allvar. Och så finns det de som säger att global uppvärmning mest är ett väderfenomen och att vi egentligen inte behöver ställa om ekonomi och samhälle.

Men, fru talman, samtidigt som man säger att det finns två sidor av ett mynt behöver man vara ärlig med hur stora de sidorna är. När det gäller klimatutmaningen är ju storleksförhållandet 99 mot 1. Självklart ska klimatpolitiken luta sig mot den kraftigt dominerande uppfattningen snarare än mot den avvikande. Samma sak gäller rimligtvis växtförädling, även om det är skillnad på politik och vetenskap.

Fru talman! Ser ändå inte regeringen och statsrådet att det finns problem? Vi kan ta statens ägarpolicy som exempel. Det finns krav på att verksamhet ska åtnjuta offentligt förtroende, men det blir svårt om Svanen är döv inför att en majoritet av forskningsorganisationerna förordar avancerad växtförädling.

Jag menar inte på något sätt att man genom ministerstyre ska detaljreglera exakt vilka enskilda kriterier som ska gälla eller inte. Det skulle öppna för väldigt mycket godtycke, och det är det jag vill bort från. Men när det uppdagas att säkra produkter hålls tillbaka tycker jag att det är rimligt att man som folkvald lyfter frågan i kammaren, för det har man möjlighet till.

Huvudfrågan innan man kan gå in på detaljer och vägen framåt är alltså: Ser inte regeringen på något sätt att det finns problem med miljömärkningen Svanen, som vi har en stor statlig närvaro i, och dess förhållningssätt till avancerad växtförädling? Det är ju en märkning som till stor del backas av staten.

Anf. 81 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Jesper Skalberg Karlsson, för frågan!

Jag tycker att det är välkommet att vi båda uppenbarligen ser vikten och behovet av välfungerande miljömärkningar. Svanen är en väletablerad och välkänd märkning och gör stor nytta för alla oss miljömedvetna konsumenter varje dag. Jag tror att vi är många som inte skulle klara av vardagen så enkelt om vi inte hade miljömärkningen att gå på när vi väljer produkter.

Det är viktigt för att vi ska ha förtroende för märkningen att det inte finns någon politisk inblandning åt endera hållet, oavsett vad man har för ideologisk uppfattning i olika sakfrågor, utan att det här är kriterier som tas fram av de experter som är utsedda av regeringarna i de nordiska länderna att göra det. Det är också viktigt att man har en transparent process där man medan man tar fram kriterier skickar ut förslagen på remiss, tar in synpunkter, har en debatt och diskussion och möter forskare och andra intressegrupper för att helt enkelt vaska fram relevanta och väl viktade krav.

Uppenbarligen har Svanen också lyckats med uppdraget på det sättet att märkningen uppbär ett mycket stort förtroende hos svenska konsumenter. 96 procent av svenska konsumenter känner till Svanen, och det är också välkänt att det finns ett stort förtroende för Svanen som miljömärkning. Man känner sig helt enkelt trygg med att svanmärkningen hjälper en att välja de miljöbästa produkterna. Då är det klart att det också är viktigt att man har en viss skyddszon och att man tar in sådana saker som osäkerheter och använder försiktighetsprincipen när det är relevant. I det här fallet tycker jag att Svanen, när man har tagit fram sina kriterier och har haft samtal i de nordiska länderna och kommit fram till att det här är *en* faktor som man ska väga in, också har tagit hänsyn till att det finns en viss osäkerhet även i forskarsamfundet.

Jesper Skalberg Karlsson försöker jämföra med klimatfrågan. Jag tycker kanske att den liknelsen inte är särskilt relevant. Flera internationella konferenser och seminarier och även forskarnätverk har utvärderat klimatfrågan ur alla möjliga synvinklar och med väldigt stor säkerhet kommit fram till att det är människan som ligger bakom klimatförändringen.

När det gäller genmodifierade organismer finns det fortfarande i viss mån en osäkerhet. När SVT till exempel frågar forskare om GMO har större eller mindre miljörisiker än andra grödor säger 24 procent att det är en större risk, och 40 procent säger att det behövs mer forskning för att kunna svara på den frågan. Det säger inte mig att det handlar om någon enstaka procent eller liknande, som Jesper Skalberg talade om.

Naturvårdsverket, som är ju är en av våra ansvariga myndigheter för biologisk mångfald till exempel, säger att genmodifierade organismer kan vara både till nytta och till skada när det gäller biologisk mångfald och att kunskapen om långsiktiga effekter är mycket begränsad. Det kan i sig också faktiskt göra att det finns en viss vits med att ha en försiktighetsprincip.

Jag tycker kanske också att frågan är lite överdramatiserad. De kriterier som Jesper Skalberg Karlsson hänvisar till är kriterier för miljömärkta fonder där man får en pluspoäng om man är fondförvaltare och inte investerar i GMO-företag. Det är viktigt att poängtera att det bara är ett poängkrav, det vill säga att man inte ställer det som ett absolut krav utan att det möjligtvis ger en bättre poängställning att inte investera i GMO. Men det går mycket väl att ha en miljömärkt fond och investera i genmodifierade organismer. Det är alltså inget absolut skall-krav.

Jag har stort förtroende för vår myndighet Miljömärkning Sverige AB och även för miljömärkningssystemet Svanen. Jag tycker att vi ska fortsätta på den inslagna vägen, för det visar sig att det är det som konsumenterna uppskattar. Det innebär att vi inte ska komma med politiska synpunkter på kriterierna.

Anf. 82 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Under förra året var två av de vanligaste begreppen i svensk och internationell debatt alternativa fakta och fake news – två olika saker. I klartext innebär det att saker presenteras som fakta i strid med vad som framgår av tillgängliga källor och att nyheter utformas för att påverka snarare än för att förmedla en verklig bild. Det handlar bland annat om desinformation och politisk påverkan.

Det här kan man se som indikatorer på olika saker. Vissa kallar det för postmodernism, alltså idén att det inte finns några objektiva sanningar och att alla uppfattningar om världen är lika giltiga samtidigt. Mer korrekt kan man kanske säga att vi i debatten närmar oss en postfaktisk tid, alltså en tid när den offentliga debatten i högre grad är bortkopplad från fakta och i stället fokuserar på att tilltala människors känslor. Det kan man såklart tycka är nedslående, och det tycker även jag.

Fru talman! Jag tycker också att GMO är något som låter farligt. Jag förstår att många människor tycker det. Det är en förkortning som man reagerar på. Jag tycker också att ämnet glyfosat låter farligt, men jag vet också att GMO eller avancerad växtförädling har ett kompakt stöd hos forskningsvärlden. Att forskare vill forska mer ser jag snarare som självklart än något som man ska dra stora slutsatser av. Det är lite på samma sätt med glyfosat, som är det mest använda växtskyddsmedlet i modern tid. EU:s båda expertmyndigheter har noga utvärderat det och kommit fram till att det inte är farligt för människor.

Det har varit en del debatter om de här frågorna med ministrar, och man återkommer ofta med att man vill ta människors oro på allvar. Jag kan förstå den inställningen på ett känslomässigt plan, men som regering har man ett ansvar att stå upp inte bara för det man tycker utan också för det som är sant. Om regeringen skulle sätta känslor framför fakta skulle man hamna på ett sluttande plan med en slutdestination som nog ingen vill resa till.

Under förra året var det många svenska ministrar som deltog i March for Science. Man har också haft en ganska hög ton när man talat om att stå upp för fakta med hänvisning till USA:s nya president. Men när det väl gäller och vi ska ta beslut om att fortsätta godkänna glyfosat är man tillbaka till det här med att man vill känna oro och vill att känslorna ska ha något slags påverkan på politiken. Därför blir jag lite orolig när man säger

att det är okej att ha en märkning som backas av staten men som inte tar hänsyn till det som är den kompakta majoritetens uppfattning gällande växtförädling hos oberoende forskningsorganisationer. Försiktighetsprincipen kan vara viktig i vissa fall, men låter man den vara alltför vägledande och ensamt styrande är det svårt att ha ett samhälle som utvecklas.

Om regeringen ser att det finns vissa problem men inte vill detaljstyra är frågan hur mycket staten kan backa en märkning som man inte har någon inverkan på. Om Nordiska ministerrådet sätter upp kriterierna, är inte det här då en fråga som man borde lyfta fram i det sammanhanget och i alla fall diskutera?

Anf. 83 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det har, som Jesper Skalberg Karlsson är inne på, varit en diskussion om alternativa fakta och fake news och liknande. Jag tycker att det är bra att det förs en diskussion så att vi inte använder oss av ovetenskapliga argument eller bortser från vetenskapen när det gäller till exempel klimatfrågan. Däremot tror jag att det finns en fara i att anklaga alla som inte tycker som en själv för att komma med alternativa fakta. Då tror jag inte att vi kommer att få en fruktbar debatt och komma framåt. Vi har uppenbarligen i någon mån lite olika uppfattning om forskningsläget när det gäller GMO. Det må vara hänt, men det är viktigt att notera att det pågår forskning med genmodifierade organismer i Sverige och i många andra länder runt om i världen. Förhoppningsvis kommer den forskningen också att leda till att vi får ett bättre kunskapsläge och bättre svar på frågorna.

Regeringen styr Miljömärkning Sverige AB, det vill säga det statliga företaget som också har i uppgift att förvalta Svanen. Vi säger där att det viktiga och avgörande är att man kan uppbära ett stort förtroende för den här märkningen och att konsumenterna både har kännedom om den och litar på den.

Det är också viktigt, och det gäller egentligen för alla väl fungerande miljömärkningssystem i hela världen, att om det ska finnas någon trovärdighet när det gäller att sätta upp de här kriterierna ska de vara satta i en transparent och öppen process och inte inom till exempel inom regeringskanslier runt om i världen. Det är på det sättet som vi gör i Sverige. Vi överlåter åt märkningsorganisationen och dess intressenter att sätta upp kriterier. Som jag ser det är det helt centralt för att det ska vara en oberoende märkning och därmed också för att den ska ha en trovärdighet.

Regeringen hanterar GMO på ett sådant sätt att vi tar ställning till varje fall för sig. Vi säger inte ja till allt bara för att det heter GMO; vi säger inte heller nej till allt bara för att det heter GMO. Vi gör en oberoende granskning av egenskaperna hos varje genmodifierad organism som det kommer in förslag om att sätta ut i Sverige och som man vill använda sig av.

Den slutsats vi drar grundas självklart också på vetenskap. Och de vetenskapliga bedömningar som görs tar hänsyn till risker för såväl människors och djurs hälsa och också för miljön. De tar också hänsyn till försiktighetsprincipen. Om det är något historien har visat oss är det att det är ganska klokt att ha med sig en viss försiktighetsprincip i ryggen.

I Sverige har vi till exempel problem med förorenat vatten eftersom man har använt ämnet PFAS. Man trodde att det var ofarligt och att det inte skulle leda till några negativa miljö- eller hälsoeffekter. Det visade sig inte stämma.

Användningen av DDT har varit väldigt stor på global basis. Den som uppfann DDT fick till och med Nobelpriset för sin upptäckt. Det var först i efterhand som man kunde se att det fick dramatiska effekter på vår miljö, till exempel för sjöfåglar runt om i Sverige och i Östersjön.

Jag anser att det alltså ändå finns en ganska god grund för att inta en försiktighetsprincip och för att börja med att studera effekterna av till exempel genmodifierade organismer på människors och djurs hälsa men även på den biologiska mångfalden. I biologisk mångfald ingår också till exempel genetisk mångfald. Där kan det finnas en möjlig påverkan.

Jag tycker att den ståndpunkt som Sverige har intagit, det vill säga att vi prövar varje fall för sig, är den som är relevant att använda sig av. Därmed tycker jag inte heller att det är uppseendeväckande att miljömärkningen Svanen också har använt GMO som en faktor bland många andra. Man säger att det finns en osäkerhet, och det kan därför vara befogat att ha det som ett kriterium. När det gäller miljömärkta fonder kan det till exempel vara ett pluspöng att inte använda sig av det.

Anf. 84 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Jag har bara två kommentarer till det som ministern anför.

Det första är att jag tror att man lurar sig själv om man tror att PFAS är *ett* ämne. Det är snarare 3 000 olika ämnen. Många av dem är absolut farliga, men vissa är avgörande för att våra kläder över huvud taget ska fungera.

Det andra gäller försiktighetsprincipen. Jag tror också att man ska ha en viss försiktighetsprincip. Men det är farligt om den blir det enda som är vägledande.

När det gäller godkännandeprocesser för läkemedel är det ofta på det sättet att under den tid som det tar bara för att godkänna läkemedlen har man egentligen haft möjlighet att rädda hundratals, ibland tusentals, liv. Det är klart att det finns en sådan aspekt också.

Fru talman! Jag vill avsluta med att vara lite aktuell. En ledamot i Svenska Akademien har skrivit väldigt insiktsfullt i en bok om kärlek och makt att vissa beslut ska man fatta med känslan och inte med förnuftet. Jag skulle vilja säga att det fungerar bra när man pratar om saker som rör känsloliv. Men när det gäller politik och sådant som vi fattar beslut om i det här rummet ska det handla mer om förnuft än om känsla.

Man behöver ha en ganska lång och viktig diskussion kring det, när man tänker på den här miljömärkningen. Även om man ska upprätthålla ett stort förtroende hos människor har man utöver ett ansvar att ta människors oro på allvar också ett ansvar för att stå upp för det som är sant – även om det inte intuitivt känns sant i människors magar. Om man ändå har empiri ska man stå upp för den.

Med det tackar jag för en ganska intressant debatt. Jag har inte debatterat med ministern förut. Men det borde vi göra igen.

Anf. 85 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tycker också att det är en viktig och intressant debatt att föra.

Jag var tidigare miljöforskare, innan jag kom in i politiken, och jag tycker att forskning är enormt viktigt och avgörande. Problemet är snarare att den här kammaren inte lyssnar tillräckligt mycket på forskningen.



Ibland behöver vi dock även konstatera att forskningsläget inte ger oss de svar som vi behöver för att kunna vara helt säkra på vilken väg vi ska gå. Och då är det ganska relevant att också använda sig av en försiktighetsprincip och att säga: I det här fallet tycker vi inte att man ska ge totalt grönt ljus, eller för den delen totalt rött ljus, för en hel teknik. Det är ganska många delar som kommer in under paraplyet GMO.

Jag tycker också att om en miljömärkning ska ha trovärdighet finns det all anledning att lyssna på människor och den oro som finns.

Det är viktigt att poängtera att det inte är så att man tvingas köpa en svanmärkt vara. Om man tycker väldigt mycket om GMO, tycker att det är den bästa tekniken som någonsin har kommit och tycker att man ska släppa allt fritt står det en faktiskt fritt att inte välja en svanmärkt produkt. Men om man känner en viss osäkerhet och vill känna en trygghet i att den tekniken inte ska användas i stor skala utan tycker att den kanske passar bäst just för forskning och utvecklingsförsök finns det möjlighet att välja svanmärkt.

Dessutom finns det i märkningssystemet, som det ser ut nu, också när det gäller miljömärkta fonder möjlighet att använda sig av just poängkriteriet. Men det finns också möjlighet att inte använda sig av det. Det ger en flexibilitet även i det ledet.

Jag tycker alltså inte att det är en fråga som bör överdramatiseras. Jag tror att vi med tiden kommer att få ökad kunskap om GMO. Det kommer också att ge oss bättre vägledning för hur vi ska ta den tekniken vidare in i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **§ 14 Svar på interpellation 2017/18:452 om miljö- och klimatomställning av personbilar**

Anf. 86 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Nina Lundström har frågat infrastrukturministern vilka åtgärder han avser att vidta för att konsumenterna – bilägarna – ska kunna få besked om bilen kan tankas med fossilfria alternativ som till exempel HVO. Nina Lundström har också frågat om åtgärder för att utformningen av garantiregler och andra regler som är avsedda att skydda bilägarens intressen ska medverka till en snabbare omställning av befintliga bilar till mer klimatsmarta val. Och hon har frågat om åtgärder för att informationen om miljö- och klimatprestanda vid köp av personbilar ska kvalitetssäkras och åtgärder för att konsumenter ska få långsiktiga spelregler och villkor.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag vill börja med att tacka Nina Lundström för dessa frågor i ett både aktuellt och mycket angeläget ämne. För att Sverige ska nå sina långsiktiga klimatmål, som riksdagen med bred enighet har ställt sig bakom, är det avgörande att minska utsläppen från transportsektorn. Målen innebär bland annat att växthusgasutsläppen från inrikes transporter utom inrikes flyg ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010. För att uppnå detta krävs åtgärder på både bränsle- och fordonssidan. Konsumenters val av såväl fordon som drivmedel spelar en viktig roll.

Riksdagen har efter förslag från regeringen beslutat om viktiga styrmedel för att minska transportsektorns utsläpp av växthusgaser. Exempel är reduktionsplikten för bensin och diesel, som minskar utsläppen genom successivt ökad inblandning av biodrivmedel, och det så kallade bonus-malus-systemet för nya lätta fordon. Det premierar bilar med låga utsläpp av koldioxid, medan bilar med höga utsläpp får förhöjd fordonskatt. Båda träder i kraft den 1 juli 2018.

Regeringen har också nyligen beslutat om en proposition om miljöinformation om drivmedel. Denna information, som ska finnas tillgänglig på drivmedelsstationer, kommer att tydliggöra olika bränslens miljöeffekter framför allt avseende klimatpåverkan. På så sätt kommer det att underlätta för konsumenterna att välja ett mer miljövänligt bränsle. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019. Redan till hösten i år kommer en gemensam EU-märkning att introduceras i syfte att tydliggöra vilka motorfordon som kan tankas med olika typer av drivmedel på marknaden.

Vidare har regelverket skärpts inom EU vad gäller såväl testmetod för att godkänna nya fordon som kontroller av förbrukning och utsläpp från fordon tagna i bruk.

Information om nya bilars bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp ska sedan tidigare lämnas i enlighet med ett EU-direktiv, 1999/94/EG. Sådan information ska finnas tillgänglig på försäljningsstället men också i bland annat marknadsföringsmaterial.

I den nya versionen av sajten bilsvar.se, som Konsumentverket och Energimyndigheten nyligen har publicerat, kan konsumenterna ta del av ett klimatindex för ett stort antal bilm modeller.

När det gäller frågan om regler avsedda att skydda bilägarens intressen kan nämnas att det har pågått en allmän översyn av det konsumentskyddande regelverket inom EU och att förhandlingar inletts om ett reviderat direktiv om konsumentköp av varor. Regeringen avser att beakta hållbarhetsaspekter i det fortsatta arbetet med dessa frågor.

Långsiktiga målsättningar och kraftfulla åtgärder för att möjliggöra dessa, såsom reduktionsplikten, syftar till att skapa en långsiktighet i spelreglerna. Med ambitiösa målsättningar och tydlig politik har regeringen under mandatperioden skapat mer långsiktiga och förutsägbara spelregler på vägen mot en fossilfri fordonsflotta.

Anf. 87 NINA LUNDSTRÖM (L):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret.

Skälet till att jag har ställt frågorna är vikten av att underlätta för konsumenterna att kunna agera rätt. Det är väldigt många konsumenterna som känner ett starkt engagemang. De följer också de anvisningar om styrmedel som finns. De köper en bil och köper sedan en ny bil – om man nu behöver bil – för att man vill göra miljö- och klimatsmarta val.

Det är klart att det är många konsumenterna som i dag blir fundersamma över detta med långsiktigheten i spelregler. Jag har blivit kontaktad av ett antal konsumenterna och bilägare som berättar att de inte får besked om vad man kan tanka sin bil med. Det är ju väldigt frustrerande när det nu finns drivmedel som är bättre från klimat- och miljösynpunkt.

Utifrån de frågor som jag har ställt till infrastrukturministern, men som statsrådet Per Bolund svarade på, känner jag inte riktigt att jag har fått något svar. Jag frågade vad statsrådet och regeringen kan vidta för åtgärder för att konsumenten ska få en starkare ställning. Finns det någonting som skulle kunna göras redan nu?

Det vore också viktigt att hjälpa till så att konsumenterna kan bidra till en snabbare omställning. Även jag har uppfattningen att vi måste göra allt vi kan för att också konsumenten ska kunna agera på rätt sätt. På vilket sätt kommer statsrådet och regeringen att agera för att det ska bli långsiktiga spelregler?

Det som har upprört en del konsumenter har varit diskussionen om miljözoner. Man har gjort ett bra val från klimatsynpunkt. Det är klimatsmart att köra på diesel, men det är inte bra från luftkvalitetssynpunkt. Då är frågan om konsumenterna kan tanka HVO och kanske ha en adbluefunktion i bilen. Då skulle man nå ännu bättre miljö- och climateffekter. Men i det här fallet är konsumenterna väldigt svaga.

En medborgare har berättat för mig: Först köpte jag en väldigt effektiv och snål liten bensinbil. Sedan köpte jag en etanolbil. Sedan köpte jag en diesel för jag ville verkligen göra det rätta. Och nu vet jag inte riktigt hur jag ska agera. Kommer jag att våga lita på de politiska besluten? Vad kommer näst?

Den signalen är viktig för oss politiker att ha med oss i arbetet. Hur ska vi göra det möjligt för konsumenten att agera rätt?

Fru talman! Jag ställde frågor kring några konkreta exempel. Exakt vad av detta kan statsrådet i närtid bidra till? Hur ska konsumenterna få information för att kunna börja agera på rätt sätt?

Om en bilägare vänder sig till en bilförsäljare och återförsäljare och inte kan få svar på frågan om bilägaren kan köra på HVO eller inte, hur ska då konsumenten agera? Ska konsumenten bära hela risken själv? En konsument fick till svar: Tank med vad du vill, men då gäller inte garantin. Då känns det som att vi lämnar dessa konsumenter i sticket.

Därför skulle jag vilja ha svar på frågorna: Hur tänker statsrådet agera för att konsumenterna i närtid får en starkare ställning och får den information som de behöver för att kunna tanka så miljösamt som det någonsin går?

Anf. 88 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! När det gäller kommentaren från försäljaren är det tyvärr så att oseriösa försäljare kan vi aldrig vaccinera oss emot. När man kommer med den typen av dålig vägledning tycker jag att konsumenten ska välja en annan försäljare. När man säljer bilar har man faktiskt ett ansvar att leverera relevant information, till exempel om ett visst drivmedel kan användas eller inte.

Syftet med den lagstiftning som är på gång om miljöinformation och drivmedel är att tydliggöra vilka bränslen som kan tankas i vilken bil. Den lagstiftningen kommer under hösten. Där finns också tydligt i drivmedelslagen vilken miljöprestanda som olika drivmedel har.

Jag tycker också att det är bekymmersamt att konsumenterna upplever att det är en svår situation. Jag vet att i fråga om miljöbilar har det tyvärr varit snabba kast i politiken, och det är någonting som jag beklagar. Jag tycker att det är talande när en av våra stora bilfabrikanter gör reklam om

att det är svårt att förstå miljöbilsreglerna, och man använder det som ett säljargument för sina bilar.

Som konsumentminister tycker jag att det ska vara lätt att göra rätt. Det är viktigt att man får relevant information, och det är det som vi nu steg för steg håller på att genomföra.

Däremot kan vi inte göra om historiska misstag. Jag vill ändå påpeka att den förra regeringen pekade ut dieslbilar som miljöfordon. Det tycker jag var ett misstag, och det är beklagligt. Det har också gjort att många som köpte en dieselbil trodde att de gjorde en miljöinsats. Nu tvingas vi att ta hänsyn till att dieslbilar har högre utsläppsvärden, vilket man kände till redan när beslutet fattades under den förra mandatperioden. Nu kommer konsumenterna inte att kunna använda de bilar som inte har de bästa utsläppsvärdena i de städer som väljer att införa miljözoner.

Jag tycker att det hade varit bättre om den förra regeringen hade gjort som vi. Vi i den här regeringen bemödar oss om att förankra våra beslut så brett som det över huvud taget är möjligt just för att skapa en kontinuitet. Även om det blir ett nytt utslag i nästa val bör man se till att det finns en majoritet bakom en långsiktig linje. Det är precis det som vi har ansträngt oss väldigt mycket för att göra.

Därför har vi också en bred förankring kring den klimatlag som den här riksdagen har ställt sig bakom. Vi har också ett brett förankrat mål för transportsektorn, att utsläppen ska minska med 70 procent till 2030. Vi har även lyckats få en bred förankring bakom de åtgärder som har vidtagits, till exempel bränslebytet och bonus-malus-systemet.

På det sättet blir det en långsiktig trygghet. Det skapar tydliga regelverk som tydligt visar vad det är som är inriktningen för framtiden, vilka mål som ska nås, vägen dit och vilka verktyg som ska användas.

Jag tycker att det är viktigt att de konsumenter som har hamnat i kläm på grund av att biltillverkarna inte har skött sig kan få rätt i efterhand. Till exempel har tillverkarna i uppenbara fall mixtrat med utsläppsvärden och därmed lurat konsumenterna. Där pågår det nu ett stort arbete med att byta ut den teknik som inte håller måttet för att se till att bilarna återställs till det skick som de skulle ha haft när de såldes, så att man som konsument får det som man betalar för.

Det pågår ett arbete på EU-nivå för att ytterligare förstärka konsumenternas möjligheter att få rätt. Man ska också höja sanktionsnivåerna för att se till att man får höga sanktioner om man som tillverkare inte sköter sig.

Steg för steg skapar vi den långsiktighet som konsumenterna behöver. Vi förbättrar informationen, men skapar också större konsumenttrygghet inom fordonssektorn.

Anf. 89 NINA LUNDSTRÖM (L):

Fru talman! Det är skillnad mellan att ha köpt sin bil, och ändå vilja försöka att agera rätt utifrån de förutsättningar som finns, och att köpa en helt ny bil.

I trafikutskottet hade vi en hearing i förra veckan som handlade just om fossilfria drivmedel. En av aktörerna som deltog i seminariet konstaterade att det är väldigt svårt för en konsument att få ett besked. Det är två bilmärken i dag där det kan anges vad bilen kan tankas med.

Så sent som i dag tittade jag på vad olika bilföretag svarar på frågan om vad bilisterna kan tanka med. Bilmärke efter bilmärke kan inte svara på frågan – man avvaktar läget, man kan inte ge förhandsinformation. En av aktörerna säger till och med att man av konkurrensskäl inte vill ange vad bilen kan tankas med.

Då finns det ett dilemma. Regeringen har kommit med en proposition som handlar om miljöinformation om drivmedel. Men att ha information om drivmedel när bilägarna inte vet vad de kan tanka med hjälper ju inte de bilägarna speciellt mycket.

Det finns nu aktörer som bedriver ett väldigt viktigt arbete, till exempel Fossilfritt Sverige. Syftet är att samla alla aktörer, eftersom alla aktörer på marknaden ska verka i rätt riktning. Har statsrådet haft möjlighet att bidra där? När det gäller de aktörer som uppger att de inte har svar på frågan eller inte vill svara på den av konkurrensskäl borde det vara viktigt att få fram det svaret.

Trots allt rullar de flesta bilarna redan på vägarna. Det är väl ungefär 4 miljoner bilar, varav 40–45 procent är dieslbilar. Om man kunde ställa om och möjliggöra för konsumenterna att tanka någonting bättre vore det väl en stor välgärning. Då skulle vi nå de viktiga klimatmålen snabbare.

Jag tror inte, fru talman, att man ska blanda ihop det som vore det mest klimatsmarta, det vill säga CO<sub>2</sub>-utsläppen, med luftkvalitetsutsläppen, NO<sub>x</sub>-utsläppen. Det här är egentligen två mål som står mot varandra lite grann. Det kan då vara väldigt smart att köra med diesel ute i landet. Man måste nog hålla isär begreppen.

Utifrån det arbete som pågår tycker jag att regeringen kunde vara mer aktiv och hjälpa konsumenterna att få information. Det skulle kunna ge mycket snabbare effekter.

Apropå långsiktiga spelregler delar jag inte statsrådets uppfattning på en punkt. Så som regeringen har resonerat när det gäller miljözonerna är jag inte alls säker på att det bästa sättet är att återigen definiera bilmodeller etcetera. Jag tycker att man exempelvis skulle ha prövat möjligheten med avgifter. Genom ekonomiska styrmedel och utan förbud underlättar man i så fall för bilisterna att ta ansvar för den bil de har. Det vore då inte regeringen som inför förbud utan kommunerna som ges den här möjligheten. Det hade krävt ett annat angreppssätt för att se hur förutsättningarna såg ut från början.

Men återigen, fru talman, vill jag veta exakt vad statsrådet kan bidra med för att skynda på utvecklingen så att konsumenterna kan börja agera så snart som möjligt. Ett sådant initiativ skulle kunna vara att ta fram information som skulle underlätta det hela för konsumenterna.

Anf. 90 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Det blev en liten glidning i det senaste inlägget. Det är dock viktigt att poängtera att regeringen självklart inte har föreslagit något förbud mot diesel. Det kommer att gå alldeles utmärkt att köra en diesebil runt om i landet även när miljözonerna har införts.

Vad miljözonerna syftar till är att se till att luftmiljön i städerna – framför allt de inre delarna av städerna – inte gör människor sjuka. Vi vet genom väldigt väl dokumenterad forskning att diesel och de därmed följande luftföroreningarna medför mycket stora hälsoproblem. Höga halter av partiklar och kväveoxider kan kopplas till exempelvis stroke och förtida död.

Det finns även kopplingar till demenssjukdomar och olika typer av cancer. Självklart tycker jag att vi har ett stort ansvar för att se till att människor i vårt land får en luftmiljö som gör att barn inte blir sjuka och växer upp med kroniska lungsjukdomar på grund av att vi inte klarar av att leverera en sund luftmiljö.

Därmed tycker jag heller inte att man ska göra en avvägning mellan klimateffekter och exempelvis luftmiljöeffekter. Vi måste se till att vi når de gemensamt uppställda miljömålen. Vi har ett miljömålssystem i Sverige med 16 miljömål. Ett är klimatmålet, vilket är otroligt viktigt. Det är något som regeringen kämpar för varje dag. Men vi har också ett miljömål om ren luft för att människor inte ska bli sjuka. Regeringens ambition är solklar. Vi ska klara av att nå båda dessa mål och även övriga 14.

Det är trevligt att höra att olika former av trängselavgifter är populära. Så har det inte alltid varit. När Miljöpartiet drev igenom trängselavgifterna i Stockholm fanns ett bastant motstånd, tyvärr även från Liberalerna. Det har dock visat sig vara effektivt med trängselavgifter för att använda vägutrymme så smart som det över huvud taget är möjligt.

Däremot tror jag inte att olika former av ekonomiska styrmedel är rätt sätt för att uppnå ren luft. Jag tror mer på att i vissa delar av innerstäderna ska endast bilar med den bästa miljöprestandan, som inte bidrar till att försämra luftkvaliteten, få köra. Man är dock fri att köra i alla övriga delar av landet. Det handlar alltså om en mindre del av vårt vida land.

Det finns även andra viktiga avvägningar. Det är viktigt att poängtera att till exempel HVO, som lyfts fram ett antal gånger i interpellationen, är ett bränsle som på många sätt är bra ur klimatsynpunkt.

Men det finns andra problem. Beroende på vilken råvara man använder för att producera HVO:n kan det finnas väldigt stor påverkan på den biologiska mångfalden. Om vi ska öka mängden HVO väldigt kraftigt i exempelvis Europa kommer vi tyvärr troligen att behöva använda palmolja för att en sådan uppskalning ska vara möjlig. Då finns det såklart stora risker för den biologiska mångfalden på global nivå. Vi vet ju att det här även leder till utarmning av regnskogsområden och liknande.

Vi har svåra avvägningar och målkonflikter ibland, och då måste vi försöka utforma reglerna på sådant sätt att vi faktiskt når alla de miljömål som vi har ställt oss bakom, både internationellt och i Sverige.

Jag har självklart deltagit i Fossilfritt Sveriges aktiviteter. Jag tycker att de gör ett utmärkt arbete. Men när vi löser klimatfrågan kan vi inte samtidigt skapa nya problem i andra delar av samhället eller förvärra andra miljömål. Jag ser i stället att det vi nu lyfter fram och det som möjliggörs genom bonus–malus-systemet är en väldigt kraftig ökning av användningen av elbilar och elhybridbilar. Detta tror jag kommer att vara en viktig del av lösningen för både luftkvaliteten och klimatutmaningen i framtiden.

Anf. 91 NINA LUNDSTRÖM (L):

Herr talman! Jag upplever inte att jag får svar på frågan vilka insatser statsrådet och regeringen kan göra i närtid. Jag lyssnade på den föregående debatten om svanmärkningen. Där framgick det väldigt tydligt – och det verkade finnas konsensus kring det – att det är otroligt viktigt att konsumenterna får möjlighet att göra dessa val. Det innebär också att konsumenterna måste få information.

Jag tycker att det borde kunna göras mer för att se till att få fram den här informationen, för klimat- och miljöfrågorna är så viktiga. Man borde kunna göra mer för att få fram dessa svar till konsumenterna. De är ju den svagare parten. De som redan har köpt bil kan inte göra så mycket åt det här, möjligen förutom genom att köpa ytterligare en bil eller byta ut bilen. Men om det går att tanka med något annat vore det en välgärning om man såg till att det blev möjligt.

HVO-användningen är för övrigt skälet till att de tunga fordonen har sänkt sina utsläpp med 25 procent de senaste åren, vilket statsrådet vet om. Det finns stor möjlighet att under en omställningsperiod tanka med något som är oerhört mycket bättre ur både miljö- och klimatsynpunkt. Därför tycker jag att frågan är så viktig.

Det finns naturligtvis producenter här i Sverige som inte använder palmolja utan tallolja och annat för att få fram HVO, och som lyfter fram det tydligt. Men under en övergångsfas vore det en väldigt bra fråga att lyfta fram.

Min fråga kvarstår dock, herr talman. Vilket besked ger statsrådet till konsumenterna? Vad kan statsrådet göra för att den bilägare som vill tanka med något som är miljösamt kan få information för att kunna göra ett sådant val? Konsumentmakt bygger ju ändå på att man får korrekt information. Vad kan statsrådet göra för att förstärka konsumenternas möjligheter så att de kan bidra i det viktiga arbetet med att förbättra miljö- och klimatläget i Sverige?

Anf. 92 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Tack, Nina Lundström, för en viktig debatt och diskussion!

Just för att vi ser att problemen med att få ut information och leverera kunskap till bilköpare och transportköpare överlag är så stora gör vi nu väldigt stora förändringar. Vi fastställer långsiktiga mål och förankrar dem så att det finns en bred samsyn i Sveriges riksdag och målen inte ändras beroende på vilken regering som kommer till makten nästa eller nästnasta gång. Vi genomför också de åtgärder som behövs för att vi ska nå fram till detta. Vi har till exempel reduktionsplikten som gör att vi över tid fasar in mer och mer biodrivmedel i bensin och diesel, så att den blir allt bättre ur miljösynpunkt.

Vi stiftar också lagar om miljöinformation om drivmedel så att kunskapen kommer ut till konsumenterna på ett lättförståeligt och relevant sätt. Vi kommer nu att införa en EU-märkning på alla bensinstationer som gör att det blir tydligare vilka motorfordon som kan tankas med olika drivmedel som finns på marknaden. Det ska inte behöva vara en fråga som man inte kan få svar på, utan där ska man få ett relevant svar.

Vi inför nu också ett bonus–malus-system som tydliggör att de miljöbästa bilarna ska vara överkomliga i pris. Det finansieras genom att de bilar som bidrar mest till att förstöra både klimatet och luftmiljön får betala en extra slant.

I detta sammanhang tycker jag att det är viktigt att lyfta upp att man också kan möjliggöra att använda alternativ till bilen. Vi har nu stora satsningar på till exempel kollektivtrafiken, men vi gör det också möjligt att använda bilpooler och andra transportslag. Det gäller särskilt i tätorterna, där det finns alternativ att välja bland. På landsbygden, där det är svårt att

hitta alternativ, ska det däremot finnas möjligheter att tanka sin bil med miljösmarta bränslen i framtiden. Av detta skäl inför vi bland annat bränslebytet så att vi steg för steg går över till ett biobaserat samhälle.

Överläggningen var härmed avslutad.

### § 15 Svar på interpellation 2017/18:454 om enskilda avlopp

Anf. 93 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Edward Riedl har frågat mig hur jag avser att gå vidare i frågan om enskilda avlopp.

Jag skulle vilja inleda med att vi överlag har för lite rening av avloppsvatten från enskilda avlopp snarare än för mycket. Närmare en kvarts miljon enskilda avloppsanläggningar med vattentoalett i Sverige saknar rening efter slamavskiljaren. Det innebär att avloppsvattnet i stort sett går orenat ut i diken, sjöar och vattendrag.

Frågan om hur mycket rening avloppsvatten från en enskild anläggning behöver beror på var någonstans anläggningen finns och de naturgivna förutsättningarna på den platsen. Om omgivningen är känslig och påverkas av många små enskilda avloppsanläggningar i närområdet ställer det förstas högre krav än om anläggningen ligger ensligt och på långt avstånd från exempelvis brunnar, vattendrag och badplatser.

Redan i dag görs en bedömning av vilken rening som är rimlig för varje anläggning. Om en avloppsanläggning inte riskerar att bidra till övergödningen krävs ingen särskild fosforrengöring enligt dagens regler. Nästan alltid krävs det däremot grundläggande rening för att minska utsläppen av smittämnen och organiskt material. När man gör det kommer man nästan alltid att få viss fosforrengöring på köpet.

Jag vill påminna om att Havs- och vattenmyndigheten, förutom den rapport som diskuteras i den här interpellationsdebatten, samtidigt också har finansierat två andra projekt för att uppdatera vägledningen kring riskerna med utsläpp från små avloppsanläggningar.

Jag uppfattar att våra myndigheter har en gemensam syn på de enskilda avloppens miljöpåverkan utifrån rådande vetenskaplig forskning, och den stämmer inte överens med vad Edward Riedl påstår. Jag kan konstatera att Havs- och vattenmyndigheten också håller sig uppdaterad, följer forskningsläget, beställer forskningsrapporter, hanterar dem och ser hur allt detta behöver påverka myndighetens arbete. Det handlar alltså om en samlad bedömning av hela vetenskapsläget som myndigheten gör.

Jag vill också påminna om den utredning som för närvarande ser över kommunens skyldigheter enligt vattentjänstlagen och frågor om små avlopp, den så kallade Utredningen om hållbara vattentjänster. Den kommer att redovisa sitt slutbetänkande den 31 maj.

Anf. 94 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Men låt mig börja i en annan ände. Jag tror att det var ca 15 år sedan jag fick ta del av en föreläsning som gjorde mig väldigt fascinerad. Den som höll i föreläsningen var



Hans Rosling. Jag visste då inte alls vem det var. Han har ju haft en storhetstid som föreläsare, men ditintills hade jag missat det.

Det han pratade om var den ökade medellivslängden i världen och vad den berodde på. Han ställde en fråga ut i auditoriet: Vilka mänskliga framsteg tror ni har påverkat medellivslängden allra mest? Frågan var retoriskt ställd. Han undrade om vi trodde att det var till exempel antibiotikan eller medicinska framsteg i stort. Men det han nämnde – vilket var tankeväckande – var just rent vatten, fungerande avlopp och fungerande sophantering, som ser till att få bort smittor, smittspridning och så vidare. Jag ville säga detta från början, för det finns mellan oss ingen skillnad i uppfattning om huruvida vi ska ha rent vatten, fungerande avlopp och fungerande sophantering. Detta tror jag att vi är helt överens om, alla partier. Vi ser nödvändigheten av det.

Det pågår just nu en debatt som handlar om allt från fosfor till tungmetaller. Det har varit en ganska het och infekterad debatt om olika delar mellan Lantbrukarnas Riksförbund och Havs- och vattenmyndigheten. Jag är på inget sätt bättre än alla de olika aktörer som för fram olika påståenden i olika riktningar. Ministern pekar på utredningen. Det är en enmansutredning, om jag inte missminner mig. Det kan ministern säkert bättre än jag.

Ungefär 1 miljon fastigheter i Sverige saknar kommunalt vatten och avlopp och har andra lösningar i stället. Tvingar man ägarna att ansluta dessa fastigheter till kommunalt vatten och avlopp kan det bli ganska stora kostnader, herr talman. Vi pratar om summor på upp till en halv miljon kronor. Många av de här fastigheterna ligger långt borta, långt ut. Det är inte ens så att alla är värderade till belopp som uppgår till det man nu ska behöva investera bara för att få en sådan här lösning. Detta har LRF, *Kalla fakta* och många andra lyft fram. Det förs en ganska het debatt, och jag förstår varför. Det handlar om så väldigt mycket pengar.

Det finns i dag lösningar som är billigare än tvåanslutning till kommunalt vatten och avlopp och som klarar miljökraven. Trots det tillåts de inte, och det är vad hela debatten handlar om. Det är ingen debatt om huruvida vi är för eller emot fungerande avlopp och rent vatten. Det är vi helt överens om. Frågan är om det är rimligt att staten via sina myndigheter tvingar enskilda till extremt dyra lösningar när det finns lösningar som klarar gränsvärdena och är betydligt billigare för de enskilda. Det är egentligen vad hela den här debatten handlar om.

Jag tänker i mitt nästa inlägg, herr talman, prata om vad jag tycker är viktigt i den här debatten och vad jag tycker saknas. Det handlar om proportionalitet. Jag tänker försöka förklara vad det begreppet innebär i den här debatten. Det tycker jag nämligen saknas.

Min fråga till ministern är om ministern tycker att det är rimligt att vi tvingar enskilda till dyrare lösningar utan ökad miljönytta. Om det faktiskt finns olika fungerande lösningar, varför ska vi då tvinga enskilda till den allra dyraste lösningen? Det är vad vi gör i dag.

Anf. 95 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Frågan är inte fullt så enkel som Edward Riedl ger sken av. Jag ska försöka hantera några olika delar.

En del handlar om den kvarts miljon enskilda avlopp som i dag saknar rening efter slamavskiljaren, diskussionen om för vilka av dessa avlopp som det är sakligt och relevant att ställa krav på någon form av rening samt forskningsläget i den frågan. Som jag sa görs det enskilda bedömningar av detta. En faktor som man tar in är var anläggningen finns. Hur ser marken ut? Ligger anläggningen nära en brunn eller en badplats etcetera? Då ställer man högre krav. Man ställer alltid krav på att den typ av rening som ser till att smittriskan hanteras ska finnas.

Precis som Edward Riedl säger är detta en kanske lite bortglömd bas i vårt välfärdssamhälle. Vi har organiserat vårt samhälle på ett sådant sätt att vi hanterar va-frågan och ser till att vi har rent vatten i Sverige. Vi har ett gott vatten i Sverige, men den bilden ska inte göra att vi tänker att vi är helt färdiga. Det är fortfarande så att vi har ganska många enskilda avlopp som behöver bättre rening.

Den första frågan är alltså vilken typ av krav man ska ställa. Det forskas ganska mycket på detta, och det tas in ny kunskap. Tyvärr har det på senare tid förekommit rena felaktigheter i diskussionerna. En halvfärdig forskningsrapport har använts som huvudskäl. Detta är tyvärr fallet även i den här interpellationen. Man målar upp en helt felaktig bild av forskningsläget. Det råder faktiskt hyfsad konsensus om det som heter retention, det vill säga hur näringsämnen sprider sig i marken. Men det kommer ny kunskap, och den tar myndigheterna in och använder som underlag för de enskilda besluten.

Sedan är det en annan del, som handlar om att vi kräver just att man ansluter sig till det kommunala va-nätet. Det styrs av vattentjänstlagen. Där har det funnits domar som har skapat en väldigt stelbent tillämpning av frågan när krav på anslutning till kommunalt va-nät ska ställas. Det är alltså ett antal domar som har skapat en praxis som jag uppfattar inte var lagstiftarens intentioner, som inte har stöd i riksdagen och som inte heller vi från regeringens sida menar är relevant. Därför har vi tillsatt en utredning som tittar just på den frågan: Måste vi alltid kräva anslutning till kommunalt va-nät på landsbygden, där man har ett mindre antal hus?

En viktig aspekt är precis det Edward Riedl tar upp, nämligen att vi har sett en teknisk utveckling. Det har kommit nya, smarta och mer småskaliga lösningar som kan vara ett alternativ till att ansluta till det kommunala va-nätet. Självklart ska vi se till att ha en lagstiftning som styr mot den smartaste lösningen, och jag väntar som sagt resultatet av utredningen den 31 maj. Utredningen tillsattes just för att hantera detta – för att uppdatera lagstiftningen så att vi inte ska vara stelbenta utan alltid ha en verksamhet som anpassas efter förutsättningarna, tar in ny kunskap och använder ny teknik.

Anf. 96 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Som jag sa handlar det mycket om proportionalitet, och låt mig förklara vad det är jag menar – ibland slänger man sig med alltför komplicerade ord. Vad det egentligen handlar om är att vi politiker har möjlighet att fatta beslut och via våra myndigheter tvinga enskilda att rätta sig efter det vi säger. Ibland medför det kostnader för den enskilde, men det ska stå i rimlig proportion till det vi politiskt vill uppnå.

Låt mig ta ett exempel för att mycket enkelt beskriva vad det handlar om: När man går och köper en petflaska med mineralvatten betalar man i

dag priset för mineralvattnet plus 1 krona i pant, och när man lämnar tillbaka – pantar – flaskan får man tillbaka kronan. Det är ett rimligt och bra system som gör att vi får tillbaka de allra flesta petflaskor i stället för att de hamnar ute i naturen. Detta är proportionerligt, det vill säga att en rätt liten kostnad gör att vi får tillbaka nästan alla flaskor.

Man skulle kunna tänka sig att man i stället höjde den där kronan till 10 000 kronor. Då skulle vi givetvis på marginalen få tillbaka fler petflaskor, men det skulle inte längre stå i proportion till det politiska mål vi vill uppnå. Det är egentligen vad detta handlar om och det jag tycker är viktigt i den här debatten: De politiska mål vi vill uppnå och den enskildes kostnad ska stå i proportion till varandra. Här har vi människor ute på landsbygden vars fastigheter är värderade till under en halv miljon kronor och som, trots att de redan har fungerande lösningar, ska tvingas in i ett kommunalt vatten- och avloppssystem – vilket kan kosta upp till 500 000 kronor. Man tvingar bort människor från dessa fastigheter. Det är inte rimligt. Det står inte i proportion till det vi vill uppnå.

Då kommer vi till den fråga som ministern var inne på. Vi har inte olika uppfattningar; jag säger precis som jag sa i mitt första inlägg, vilket jag uppfattar att ministern håller med om. Det är en fråga vi pratar rätt lite om, men rent vatten, fungerande avloppslösningar och bra sophantering är bra grunder för att vi ska leva långa och friska liv. Det är vi helt överens om, men det är inte vad den här frågan handlar om. Ministern säger att detta inte är så enkelt. Nej, det kan man givetvis hävda, men det är inte heller särskilt svårt när man ser människor ute på landsbygden som får orimliga pålagor.

Jag tycker inte – och det var egentligen det som var min frågeställning, herr talman – att det står i proportion till de mål vi vill uppnå att tvinga in människor i extremt dyra lösningar på upp till en halv miljon kronor. Det finns lösningar som är näst intill lika bra eller lika bra – det tvistar man fortfarande om – och där det till en mycket lägre kostnad går att uppnå i praktiken samma effekter. Det är det jag menar: Vi vill ju uppnå en miljönytta med dessa pengar. Vi ska inte tvinga människor till extremt dyra lösningar. Det är inte proportionerligt, och det är egentligen det den här debatten handlar om.

Jag delar ministerns uppfattning att den som inte har någon rening självklart behöver skaffa någon form av rening. Frågan är vad svaret ska vara, och jag tolkar – någorlunda välvilligt – ministerns svar som att kanske inte heller ministern tycker att det är alldeles lyckosamt att svaret på alla dessa frågor ska vara kommunalt vatten och avlopp, vilket i vissa fall kan bli extremt dyrt. I stället man kan hitta andra, bättre lösningar.

Man får väl fästa stora förhoppningar vid utredningen. Det är fortfarande en enmansutredning som jag gissar handlar om att titta på det befintliga forskningsläget, och det är sannolikt inget revolutionerande som kommer fram. Förhoppningsvis kan dock utredningen komma fram till det jag menar måste vara proportionerliga lösningar gentemot den enskilde. Vi kan inte tvinga in människor i sådant som blir extremt dyrt om nyttan är marginell. Då kan vi inte göra det. Det finns ingen som skulle föreslå 10 000 kronor i pantavgift för en petflaska, även om vi vet att det på marginalen skulle bli lite fler flaskor som kom tillbaka. Det står inte i proportion till det vi vill uppnå.

Prot. 2017/18:99  
17 april

-----  
Svar på  
interpellationer

Anf. 97 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag menar att den här diskussionen handlar om att vi i Sverige fortfarande har ett tämligen stort antal enskilda avloppsanläggningar, varav en del inte har en tillräckligt god rening från början och andra är ålderstigna och inte längre levererar.

Det bedrivs tillsyn, och om det vid en sådan tillsyn kommer fram att det sprids antingen smittämnen eller näringsämnen som riskerar att hamna i vattendrag och nå våra hav – som är kraftigt drabbade av övergödning – ställer man krav. Kraven är specificerade för platsen, och man använder självklart aktuell forskning när man gör den typen av bedömningar. Debatten kommer av att Havs- och vattenmyndigheten har beställt tre rapporter från olika forskare om olika delar av detta, bland annat om hur man räknar ut hur näringsämnen förs ut genom marken. Det har utvecklats helt nya digitala kartor som gör att den information som ligger till grund för dessa beslut är väldigt mycket bättre.

Den andra delen handlar om huruvida det när man ställer krav är just krav på anslutning till det kommunala va-nätet som ska ställas, och här slår Edward Riedl in en vidöppen dörr. Jag blev för ett tag sedan uppvaktad av ett antal kommunala företrädare, som påpekade att domstolar har utvecklat en praxis som är fyrkantig. Man kräver kommunalt avlopp som standard och tar inte in att det har kommit ny teknik. Därför har jag tillsatt en utredning som tittar på detta och på vattentjänstlagen. Det är i sig inte en jättesvår fråga, och jag hoppas kunna få ett förslag som ganska enkelt kommer att kunna ändra detta. Det är viktigt inte minst för landsbygden och möjligheten att bygga bostäder på landsbygden. Intresset för det är ju stort, och det ska vi välkomna.

Jag måste säga att jag noterar att Edward Riedl inte alls ställer samma frågor i diskussionen som han gjorde i sin interpellation, och jag skulle vilja fråga: Betyder det att du har tagit till dig det jag har kunnat redovisa i interpellationssvaret och att du helt enkelt förstått att det som står i interpellationen är fel, Edward Riedl? Den utgår nämligen från ett påstående om att internationell forskning är överens om att det inte behövs ytterligare rening för en trekammarbrunn med infiltration och huruvida man ska ställa den typen av krav. Det är faktiskt det som är frågan, alltså om jag vill sluta ställa den typen av krav, och frågan baseras på en helt felaktig bild av vad forskningen säger.

Det vore jättebra om debatten har lett till att du har tagit till dig den uppgiften, som kommer från våra myndigheter. Det faktiska forskningsläget visar att det är väldigt viktigt att ta hänsyn till de lokala förutsättningarna. De faktiska kunskaperna om hur näringsämnen tränger ut och huruvida de kan nå vattendrag säger att vi ska ställa krav på vattenrening även från näringsämnen.

Anf. 98 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Som jag inledde hela debatten med att säga är vinsterna med just rent vatten, fungerande avloppslösningar och bra sophantering stora för samhällen. De har gjort att vi lever mycket längre och mycket friskare liv. Det är vi helt överens om, och ingenting i den här debatten handlar om detta. Det tror jag är viktigt att slå fast.

Den andra delen, som jag har försökt att beskriva, handlar egentligen om proportionaliteten. Frågan är alltså: Är de politiska åtgärder vi föreslår rimliga eller inte rimliga, och hur drabbas de den enskilde? Det är väl därför frågan är så pass stor. Miljöministern kan i talarstolen hävda vad hon vill om än det ena, än det andra, men faktum är att väldigt många människor ute på landsbygden drabbas extremt hårt av detta. Det finns ett helt uppror kring just det som rör enskilda avlopp.

Denna debatt är viktig. I tv-programmet *Kalla fakta*, som jag gissar att ministern också har sett, handlade det om att man har en fungerande lösning. Jag tror att exemplet hämtades från Dalarna. Trots att man i detta fall har en fungerande lösning som har blivit godkänd ska man tvingas in i en mycket dyrare lösning.

Jag tycker att det är bra – låt mig säga det – om ministrarnas initiativ landar i slutsatsen att man kan använda betydligt billigare lösningar. Jag hoppas att det blir på det sättet. Det är väl egentligen det som debatten har handlat om från början – att det är orimligt att tvinga in enskilda i det kommunala vatten- och avloppsnätet om man har andra lösningar som är minst lika bra men till en betydligt lägre kostnad för den enskilde.

Vad detta handlar om är att det rätt som det är droppar ned ett brev hos en människa där det står att personen nu tvingas att ansluta sig till det kommunala vatten- och avloppsnätet. Här är räkningen: 500 000! Var så god och betala! Beloppet kan vara något lägre, men detta kan ske trots att det finns andra lösningar som är betydligt bättre.

Anf. 99 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Det är bra att vi får möjlighet att diskutera dessa frågor i kammaren. Väldigt många människor sitter med ett enskilt avlopp och vill göra rätt. Vi har på vissa ställen omfattande problem med övergödning. Vi behöver komma till rätta med det, och då är det viktigt att vi jobbar effektivt.

Politiskt finns det ingen som helst konflikt här. Om det finns en smart lösning till lägre kostnad som ger samma resultat är det den som ska användas.

Lagstiftning måste uppdateras när det kommer ny teknik. Det finns i dag ett intresse för att bygga på svensk landsbygd. Detta är oerhört bra, och vi ska göra det enkelt. Jag hävdar fortfarande att denna fråga är tämligen okomplicerad. Vi har fått en olycklig utveckling i tillämpningen av lagstiftningen. Lagstiftningen är inte baserad på den teknik som är tillgänglig i dag, så då ska vi ordna det.

Den andra delen är att det i debatten förekommer felaktiga uppgifter om vilka behov av rening som kan finnas. En sådan felaktighet fanns tydligt uttryckt i den interpellation som jag har fått av Edward Riedl. Han påstår att den internationella forskningen är överens om att det inte behövs ytterligare rening efter slamavskiljaren, vilket helt enkelt inte stämmer.

Att Edward Riedl inte har upprepat detta någon gång i kammaren tolkar jag som att han har tagit sitt förnuft till fånga och lyssnat på vad myndigheterna säger. De har tydligt lyft fram vad forskningen faktiskt säger, och vi kan fortsätta diskussionen utifrån det. Det är bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

## § 16 Svar på interpellation 2017/18:467 om riksintresselagstiftningen

Anf. 100 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig vilka initiativ jag och regeringen har tagit för att aktualisera riksintresselagstiftningens implementering och vilka förslag som avses läggas på riksdagens bord för att uppnå landsbygdspropositionens intention gällande riksintressen.

Riksintressen är ett sätt för staten att påverka och bevaka intressen av särskild nationell betydelse inom samhällsplaneringen. Som Jesper Skalberg Karlsson väl känner till beslutade den dåvarande regeringen i december 2013 att tillsätta en särskild utredare för att göra en översyn av 3 kap. miljöbalken och relevanta delar av 4 kap. miljöbalken, den så kallade Riksintresseutredningen.

Uppdraget redovisades den 2 december 2015, då utredningen överlämnade sitt slutbetänkande *Planering och beslut för hållbar utveckling – Miljöbalkens hushållningsbestämmelser* (SOU 2015:99) till Miljö- och energidepartementet. Det av Jesper Skalberg Karlsson efterfrågade initiativet om aktualisering av riksintressefrågans implementering tas upp i betänkandet, något som också landsbygdspropositionen hänvisar till.

Frågan om aktualitetsprövning för riksintressen bereds i Regeringskansliet.

Anf. 101 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Sverige har en fantastisk natur, och det är någonting som vi sätter stort värde på. Naturen och ekosystemen förser oss bland annat med livsmedel, rekreation och hälsa. Naturens fabrik – om man nu kan göra en sådan jämförelse – är ständigt igång och levererar dessa ekosystemtjänster. Det handlar bland annat om luft och om vattenrening.

Vår ekonomi, vårt välstånd och våra liv förutsätter att de tjänster som våra ekosystem producerar faktiskt funkar. Att staten gör vissa mindre ingrepp på utvalda platser för att skapa värde för fler är därför rimligt. Det kan handla om vattentäkter, för att ta ett väldigt konkret exempel.

Herr talman! Detta förutsätter dock att de olika skyddsformer som finns är väl utformade och används på ett klokt sätt. Här finns det vissa problem. Som exempel kan vi ta strandskyddsreglerna, som måste reformeras i grunden om vi ska kunna få till utveckling i strandnära lägen. Detta är inte bara en fråga för välbärgade Stockholmskommuner – här i stan har man ju redan byggt fram till strandkanten – utan snarare en rättvisefråga för oss på landsbygden som vill ha samma möjlighet.

Precis som är fallet med det som denna interpellation handlar om, det vill säga riksintresselagstiftningen, har regeringen hittills inte gjort särskilt mycket på detta område. Riksdagen har lämnat tillkännagivanden om flexibelt strandskydd, men regeringen har lagt frågan på is.

Herr talman! Denna interpellation handlar dock om riksintresselagstiftningen, och där är problematiken delvis annorlunda. I dag är lite mer än hälften av Sveriges yta täckt av riksintressen, vilket sätter käppar i hjulen för andra saker som kan vara av intresse för Sverige. En sådan sak kan vara byggande. Det råder ju en enorm bostadsbrist i en överväldigande

majoritet av landets kommuner, vilket hämmar utvecklingen och tillväxten i vårt land.

Vi ska komma ihåg att riksintresselagstiftningen är väldigt gammal, vilket gör att många riksintressen pekades ut för länge sedan. Det finns några problem som följer på detta. Till exempel kan det på vissa ställen där man har pekat ut riksintressen vara så att det som man skulle skydda inte finns kvar eller att det inte längre behövs.

Det kan också vara så att reglerna i fråga om riksintressen är så luddigt formulerade att man inte riktigt vet vad det är man skyddar på just denna plats. Om riksintressen stoppar nybyggnation och det hela är dåligt motiverat leder detta i nästa steg till att förstöra förtroendet för hela lagstiftningen. Det är tråkigt på systemnivå, eftersom det finns verkligt skyddsvärda miljöer.

Jag kommer förstås inte att få något svar på när denna beredning inom Regeringskansliet är klar, men instämmer statsrådet i den generella beskrivningen av problematiken med riksintresselagstiftningen? Och är detta utgångspunkten för beredningen inom Regeringskansliet?

Man blir ju som ledamot fantastiskt nyfiken på hur det egentligen går med dessa beredningar. Regeringskansliet är så att säga en plats där det verka hända en massa spännande saker som man har begränsad insyn i.

Anf. 102 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det är väldigt spännande att ha insyn i beredningen i Regeringskansliet – jag kan rekommendera det!

Riksintressefrågan berör flera saker. Vi har exempelvis ett riksintresse för försvaret och andra riksintressen för det rörliga friluftslivet. Det är väldigt olika saker som skyddas med samma metod. Detta påverkar planeringen i Sverige – det är inget tvivel om det.

Jag har ju en bakgrund som kommunpolitiker i frågor som rör byggnad och har varit väldigt aktiv i SKL. Från SKL:s sida har jag riktat tämligen kraftig kritik mot hur tillämpningen av riksintresselagstiftningen fungerar i Sverige.

Jag uppfattar att det finns konsensus i frågan om aktualisering av riksintressen, som Jesper Skalberg Karlsson tog upp i interpellationen. Detta behöver hanteras. En del riksintressen fastlades för en tid sedan. Sverige förändras; landskapet förändras. Det byggs, och andra saker händer. Då behövs en aktualisering av riksintressena. Det kan handla om att man tar bort någonting eller tillför information om exakt vad det är som ska skyddas.

Detta togs upp i utredningen som ett förslag. Och regeringen bekräftar i landsbygdspropositionen att det är regeringens uppfattning att återkommande aktualitetsprövning av utpekade riksintressen behöver ske ur ett landsbygdsperspektiv, men det behövs även av andra skäl.

För att göra det lite mer komplicerat är det inte lika över landet när det gäller hur ofta en aktualitetsprövning behöver ske och inte heller lika för de olika riksintressena.

Samtidigt som en beredning sker på Regeringskansliet händer det ganska mycket ute i landet som rör de här frågorna och som kommer att göra hanteringen av frågorna betydligt bättre i framtiden. Jag ska nämna några av dessa.

Prot. 2017/18:99

17 april

-----

Svar på  
interpellationer

Boverket tar fram vägledning för övriga myndigheter för hantering av alla planeringsformer och har i en ganska ny vägledning poängterat för alla myndigheter att de bör aktualitetspröva riksintressena.

En stor möjlighet finns också i den pågående digitaliseringen av planprocesserna. Där tar man fram underliggande stödfunktioner för att kunna digitalisera planer. Det kommer att göra att man också specificerar hanteringen av riksintressen. Det kommer att underlätta oerhört både för den kommunala planeraren och för de sektorsmyndigheter som arbetar med och följer utvecklingen av riksintressen.

En anledning till att vi inte vidtar en snabb åtgärd här är att vi följer den utveckling som sker i våra myndigheter som arbetar med detta. Vi ska inte överreglera. Om myndigheterna kan lösa frågan om tillämpningen ska vi inte ändra lagen om det inte är det som behövs.

Det förs också väldigt mycket dialog mellan kommunerna, länsstyrelserna och sektorsmyndigheterna om hur tillämpningen i de här delarna kan förbättras. Bland annat har SKL tagit initiativ till en process som de kallar för tidigt samråd, där de tar fram goda exempel på där det har fungerat och studerar vad det är som har fungerat och vad man kan lära av det. De pekar också på att det snarare handlar om tillämpningen än om lagen.

Anf. 103 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Det här är mycket en interpellation som rör kopplingen mellan riksintresselagstiftningen och den proposition kring landsbygdsutveckling som regeringen lägger på riksdagens bord.

Jobbar man med landsbygdsfrågor vet man att de är nära kopplade till jordbrukspolitiken. Vill man ha jobb i glesbygd behöver man ha en fungerande och offensiv jordbrukspolitik. Utmaningen för att nå till exempel miljömålet Ett rikt odlingslandskap är att behålla ett aktivt jordbruk i Sverige. Att det brukas mark på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt bidrar ju till biologisk mångfald och miljönytta. Ska vi ha ett rikt odlingslandskap behöver det finnas mark och möjlighet för detta.

Mark behöver verkligen brukas. Om Sverige ska kunna närma sig en cirkulär, biobaserad, fossilfri samhällsekonomi, som dessutom är innovationsrik, vilket propositionen uttryckligen tar fasta på, kommer vi nog i flera delar att behöva ompröva, aktualisera och minska ingripanden för att göra plats för människor och företag som kan arbeta för just detta. Då behöver vi få till en äganderättspositiv politik som inte gör större ingrepp än vad som faktiskt krävs. Det kan sägas i sammanhanget att om jordbruksmarken brukas kan vi få både en trygg livsmedelsförsörjning och ökad biologisk mångfald. Brukar vi skogen kan vi få både en växande bioekonomi och en stor kolsänka. Det är verkligen en bra deal.

Herr talman! Kärnan här är aktualitetsprövningen av skyddade områden, något som jag tror verkligen skulle stärka legitimiteten på de platser där riksintressen verkligen föreligger. I dag har vi situationen att många riksintressen som pekas ut inte längre innehåller det som var avsikten att skydda från början. Samtidigt finns det platser som bör vara riksintressen men som inte är det. Jag medger att den balansgången inte är enkel. Men att närma sig en mer ändamålsenlig implementering bör ju vara möjligt, och det säger regeringen också är deras ambition.



Regeringen nämner den här förändringen gång på gång. Man fick slutbetänkandet 2015, och man för förändringen på tal i sin landsbygdsproposition, så det känns som att regeringen i många delar vill höja tempot. Frågan är om man verkligen kan luta sig tillbaka och säga att man hoppas på implementeringen och att myndigheterna ska lösa det här själva. Det är lite dubbla budskap från regeringen.

Herr talman! Det kanske är lite av en slentrianmässig regeringskritik från min sida att säga att man begraver förslag i byrålådan. Jag vet också att regeringen inte vill genomföra allt som föreslås i utredningar som tillsatts av andra regeringar, men det är intressant att regeringen pekar på riksintresselagstiftningen i både Landsbygdskommittén och landsbygdspropositionen. Frågan är om regeringen inte ska höja tempot nu, miljöministern.

Anf. 104 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att korrigera Jesper Skalberg Karlsson, som talade om riksintressen som skydd. Vi har ett formellt regelverk för skydd av natur, som är något annat än riksintressen. Vi har riksintressen för rörligt friluftsliv, för försvaret, för energi och för infrastruktur. Man ska alltså inte måla upp en bild av att detta är en fråga om bara naturskydd, för då landar man inte rätt.

Jag vill starkt dementera bilden av att vi har lutat oss tillbaka. Vi arbetar aktivt med frågan om en väl fungerande samhällsplanering, inklusive delarna kring riksintressen. Och jag har haft en aktiv dialog med kommuner, länsstyrelser och myndigheter kring frågan för att hitta rätt. Men vi behöver kunskap om vad som inte fungerar i dag och kunskap om hur landskapet har förändrats och hur det behöver påverka att aktualiseringen finns lokalt.

Det är inte alltid centralregleringar och ändringar i lagstiftningarna som är det bästa sättet att möta den typ av planeringsproblem som finns lokalt. Det kan jag som tidigare kommunalråd säga är en av de övertygelser som jag aldrig någonsin kommer att överge. Det är inte alltid så att en regering är mest handlingskraftig när den ändrar en lag.

Jag som miljöminister och bostadsministern, som självklart också är väldigt aktiv i de här frågorna, har verkligen haft en dialog för att greppa vad det är som inte fungerar i dag och, när det fungerar, vad det är som gör att det fungerar. Jag har lärt mig oerhört mycket av SKL:s process att identifiera, när det går bra, vad det är som gör att det går bra.

Det byggs mycket i Sverige i dag, och det byggs i områden som är utpekade som riksintressen och i områden med strandskydd. Ett riksintresse är inte en död hand.

Vi måste använda de verktyg som finns på ett klokt och bra sätt och ställa tydliga krav på våra myndigheter att samverka och delta aktivt i planeringsprocessen.

Vi har identifierat att den digitalisering av planprocessen som bostads- och digitaliseringsministern håller på att driva fram öppnar väldigt goda möjligheter för dem som arbetar lokalt och regionalt att göra investeringar i bostäder, infrastruktur och samhällsservice och att hantera riksintressena på ett klokt sätt. Ett steg i detta är att riksintressena ska aktualiseras. Som jag sa har Boverket redan rekommenderat alla myndigheter som har sektorsansvar för riksintressen att aktualisera dem, för det är deras uppgift att vägleda de andra myndigheterna i hur detta ska hanteras.

Det händer saker ute i landet; det står inte still. Krävs det ändring av en förordning eller lag ska vi självklart göra det. Jag skulle kunna göra det ganska enkelt för mig och ändra en lag och sedan kryssa i en box. Det skulle visa för riksdagen att jag är handlingskraftig. Men om det inte löser problemet är det inte det jag kommer att göra. Jag arbetar i stället för att lösa de problem som finns lokalt i dialog med dem som arbetar lokalt.

Anf. 105 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Miljöministern har rätt, och jag uttryckte mig kanske slarvigt. Riksdagen ger inte ett formellt skydd.

Det är dock rimligt att man kan aktualitetspröva andra formella skydd. Till exempel är Natura 2000-områden märkliga, för de är för evigt. Det är lite konstigt, och här är vi oense.

Jag håller med om att lagstiftning inte alltid är det bästa verktyget. Det är såklart lockande att säga att om lagen skrivs om blir allt bra. Det är det verktyg vi har, och har vi bara en hammare så ser allt ut som en spik. Men när det gäller denna lagstiftning tror jag att det faktiskt är vi i detta hus som från början har rört till. Det är något man får ta med i analysen framåt.

Jag ser fram emot att det kommer en ändring i förordning eller lag vad gäller riksintresselagstiftningen. Om det inte sker denna sommar hoppas jag att man i alla fall har ett något så när färdigt projekt att överlämna till nästa regering, för detta ligger i mångas intresse – olika kommuner av olika färg och med olika förutsättningar. Finns det en bred parlamentarisk uppslutning kring det man kom fram till 2015 är det på tiden att vi i detta hus också presterar något utifrån det. Men det får vi ta när det är färdigt.

Anf. 106 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Det byggs mycket i Sverige. Det byggs bostäder, infrastruktur och samhällsservice, och mer infrastruktur kommer det att bli när vi har klubbat den nationella planen för infrastruktur. Detta gör att en del frågor kring hur vår samhällsplanering fungerar lokalt och regionalt aktualiseras för oss i riksdag och regering, och det är viktigt att vi har örat mot marken i dessa frågor och att vi reagerar i de fall då vi får information om problem eller stelbenthet i våra regelverk.

Att tillämpningen av riksintresselagstiftningen inte alltid fungerar väl runt om i landet är tydligt, och det är tydligt för alla att det behövs ett sätt att aktualisera utnämningen av riksintressen. Kartan måste självklart anpassas efter marken.

Detta ska ske på ett sätt som verkligen bemöter de praktiska problem som finns i samhällsbyggandet runt om i Sverige. Det är regeringens ambition, och arbetet med att göra detta är redan igång hos våra myndigheter.

Jag är övertygad om att de bästa svaren på dessa frågor kommer att nås i dialog mellan kommunala företrädare, våra centrala myndigheter och länsstyrelser. Det är de som sitter med detta varje dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 107 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Edward Riedl har frågat miljöministern om hon anser att regeringen ger Sveriges ägare av dieselbilar en rimlig chans till omställning givet utformningen av förslaget om att införa miljözoner i våra städer.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Låt mig klargöra vilka utgångspunkter regeringen har haft vid utformningen av det nationella regelverket för miljözoner.

Problemet med lokala luftföroreningar orsakade av vägtrafiken är störst i storstadsområden, och i vissa städer överskrider fortfarande miljökvalitetsnormen för kvävedioxid. Ofta kan det vara en enskild gata som är drabbad.

Att man kan tackla problemen utifrån lokala förutsättningar är viktigt. Stockholms stad har i bred enighet efterfrågat möjligheten att hantera problemet med lokala luftföroreningar genom att införa nya miljözoner.

Regeringen utformar nu ett nationellt regelverk som ger de kommuner som ser ett sådant behov möjlighet att införa miljözoner för lätta fordon. Det ska understrykas att det är kommunerna själva som avgör om och var miljözoner ska införas.

Det har varit viktigt för regeringen att hitta en utformning som bidrar till att göra luften renare i städerna samtidigt som människor och företag måste veta vad som gäller och få tid att ställa om till miljövänlig teknik.

Enligt utformningen kommer dieselbilar av euro 5 att fasas ut ur miljözon klass 2 först år 2022, vilket ger de som behöver köra bil i zonerna tid att anpassa sig innan förbuden träder i kraft.

Beskedet från regeringen gör att det nu finns en förutsägbarhet för kommuner, företag och bilägare, som nu kan planera för framtiden. Det står i kontrast till Moderaterna som i regeringsställning ändrade förutsättningarna för Sveriges bilägare vart och vartannat år.

Anf. 108 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag har frågat om regeringens beslut om nya miljözoner från 2020, då bilar som rullar på våra vägar kan förbjudas att köra in i städer, ger Sveriges dieselbilägare en rimlig chans till omställning. Infrastrukturministern svarar att två till fyra år är en rimlig tid för omställning – något annat sätt går det inte att tolka svaret på. Problemet är att en ny bil har en ekonomisk livslängd på 17 år, och man ges två till fyra år att ställa om.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet svek ännu en gång landets bilägare när man fattade beslut om miljözoner. Att Miljöpartiet inte gillar bilar var ingen nyhet för mig. Däremot var Socialdemokraternas iver att under hela mandatperioden sätta åt landets bilägare och människor utanför städerna en nyhet för mig. Man har höjt bensinskatten, dieselskatten och fordonsskatten, och man har försämrat reseavdraget. Nu har man också fattat beslut om miljözoner, vilket kommer att drabba 1,3 miljoner dieselbilägare i Sverige.

Man inför dessa miljözoner på grund av en ganska högljudd opinion i Stockholm som hävdar att luften snart inte går att andas. Men enligt en rapport från miljöförvaltningen i Stockholms stad är luften i dag 100 gånger renare än den var på 60-talet. Ingen gång och ingenstans i Stockholm överskreds under det senaste mätåret gränsvärdena för det man vill bekämpa, utan man ligger med råge under alla gränsvärden.

Ni genomför en politik baserad på högljudda tyckanden som helt saknar faktastöd i Stockholm. Sedan skickar ni den miljardnota som det faktiskt handlar om till alla andra i landet, och den ska betalas av dem som i god tro har köpt bilar med låga koldioxidutsläpp. Många av dem har också fått miljöbilspremie för dessa inköp.

Herr talman! Jag förstår inte varför det är så viktigt för ministern att genomdriva denna lagstiftning. Vi ser ju att gränsvärdena inte överskrids, och jämfört med 90-talet har vi halverat utsläppen. Jag kan inte förstå vilka fakta man stöder sig på när man genomför en sådan här drastisk åtgärd. I en tidigare debatt i dag talade jag om proportionalitet, och det handlar det om här också. På ganska skakig grund tar man tuffa beslut som får stora konsekvenser för enskilda bilägare.

Bilen är hushållens näst största utgift. Den ekonomiska livslängden är som sagt 17 år, och ministern tycker att en rimlig omställningstid är två till fyra år.

Luften i Stockholm blir bättre och bättre, och det är luften i Stockholm som är grunden för denna lagstiftning.

Herr talman! Min fråga till ministern blir den som jag har ställt i interpellationen. Jag får sannolikt inget annat svar här i kammaren än det som ministern gav nyss. Varför var det så viktigt att genomdriva förändringen på denna grund? Detta drabbar ganska hårt ute i de andra delarna av landet. Detta är storstadspolitik utan faktagrund.

Anf. 109 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att Edward Riedl ägnar sig åt populism och möjligtvis åt helt felaktiga beskrivningar. Det är tragiskt att Moderaterna – i och för sig under ett valår, men ändå – förfaller till att använda denna typ av argumentation.

I interpellationen kan man läsa att Edward Riedl hävdar att dieslbilar inte får köras i städer. Vi har sett debattartiklar från moderater i flera olika tidningar där de säger att 1,3 miljoner bilar kommer att förbjudas. Det är inte sant.

Det som är sant är att bland andra Moderaterna i Stockholm, tillsammans med andra partier där, har velat att man ska hitta en möjlighet att skydda medborgarna från stora utsläpp av koldioxid. Den dag vi presenterade reglerna om miljözoner uppmätte man på Hornsgatan det dubbla värdet av skadliga ämnen av kolväten. Vi gjorde det i ett läge där man vet att det är direkt skadligt för de barn och ungdomar som går längs denna gata.

Jag vet att man i Stockholm har sagt att detta i huvudsak är regler som man ämnar införa på enskilda gator eller i enskilda områden. För regeringen var det viktigt att svara upp med ett nationellt regelverk så att vi inte får en sådan utveckling som vi sett i flera europeiska städer och länder, där man hittar olika lokala regler beroende på vilken lokal opinion som finns och de politiska förutsättningarna.

Vi vill ha ett nationellt regelverk, och nu i början kommer det i huvudsak att gälla i Stockholm. Det finns ingen annan kommun som har begärt att få införa miljözoner. Om vi får en dålig utveckling när det gäller utsläppen efter dieselskandalen kanske det kan komma att gälla i fler städer, men jag tror inte det. Det är viktigt att vi får ett nationellt regelverk så att det finns en förutsägbarhet.

Jag tycker att det är underligt att man vill överpröva vad lokala moderater i Stockholmsområdet, ihop med andra partier, har velat ha: ett verktyg för att kunna skydda medborgarna. Samtidigt var det viktigt för oss när vi lade fram ett sådant förslag att skapa en förutsägbarhet som gör att man i god tid vet utgångspunkterna, även om det innebär att man kanske inte får köra med vissa fordon på vissa sträckor.

Detta står i bjärt kontrast till de regelförändringar som skedde under den tid då alliansregeringen styrde. Då ändrade man vart och vartannat år förutsättningarna för ägare av dieslbilar och bensinbilar och för övrigt hela fordonsparken. Miljöbilar var befriade från trängselskatter mellan 2006 och 2012. Etanol och hybrider premierades med nedsatt förmånsvärde till 2012. Men mellan 2007 och 2013 införde man en miljöbilspremie som först ersattes av bilskatt men som sedan infördes igen. Sedan ändrades skatten ytterligare ett par gånger.

Var Edward Riedl och Moderaterna beredda att då kompensera de ägare som kunde se att andrahandsvärdet eller det förväntade försäljningsvärdet på deras bil förändrades till följd av moderata skatteförändringar?

Jag tycker att det är viktigt att vi lyssnar till lokala intressen som vill skydda medborgarna när man har höga utsläpp, men jag tycker också att det är viktigt att vi tar miljöfrågan på allvar.

Den dieselskandal som vi genomskådat har inneburit att vi fått en kraftig ökning av NO<sub>x</sub>-utsläpp i Europa, med skadliga värden. I stora delar kan man ställa bilindustrin till svars för detta. I Sverige har nu 150 000 bilägare fått möjlighet att gratis justera sina bilar så att utsläppen blir mindre än de var tidigare.

Anf. 110 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Låt mig först säga att den rapport jag hänvisar till är framtagen i det rödgröna Stockholms stad. Det är ministerns parti som sitter där tillsammans med Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ, och det är Stockholms stads miljöförvaltning som har tagit fram denna rapport.

Jag förstår, herr talman, att den blev väldigt olyckligt presenterad, för den kom strax efter det mycket drastiska beslutet. Man kunde visa att luften i Stockholm är 100 gånger renare än den var på 60-talet. Sedan 90-talet har man halverat utsläppen. Under föregående år överskreds inte gränsvärdena en enda gång för det som förändringen är satt att åtgärda – inte en enda gång – utan man klarade gränsvärdena med råge.

Jag tycker mot denna bakgrund att väljarna förtjänar att vi fattar beslut utifrån riktig faktagrund. Det är detta som är problemet. Ministern har ett tonläge utifrån att argumenten är slut. Jag förstår att rapporten kom mycket olyckligt efter att man hade gjort detta.

Problemet är att man ska lugna en högljudd opinion i Stockholm. Det är vad regeringen har gjort. Sedan skickar man notan ut i landet och säger:

Titta nu, minsann! Under den förra regeringen var det mycket ryckighet i politiken kring bilar.

Jag tror inte att någon som lyssnar på denna debatt går på det, utan jag tror att man märker vad som händer. Att vi hade morötter – miljöbilspremier och annat – under de två mandatperioderna med alliansregering tror jag inte att väljarna uppfattade som ryckighet i politiken.

Det som det handlar om här är att man straffar dem som i god tro har köpt bilar med låga utsläpp av koldioxid – energieffektiva bilar. Det är det hela. Ministern slinter på tungan ofta här, och det ska man aldrig göra sig lustig över. Det handlar om skillnaden mellan koldioxid och de andra utsläppen, av NO<sub>x</sub>.

Ett sätt att möta koldioxidutsläppen är att få fler människor att ha dieselsbilar, och det är vad det handlade om: att se till att vi räddar klimatet. Men givetvis finns det problem även med dieselsbilar, och en del av dem var utsläppen. Men frågan är om det är rimligt att de som i god tro köpt bilar som skulle hjälpa till att rädda klimatet får 2–4 år på sig att ställa om, när investeringen är 17 år.

Den ekonomiska livslängden på en bil är 17 år. Om man genomdriver denna typ av politik berövar man enskilda människor ganska stora ekonomiska värden. Det är den ryckigheten som vi pratar om.

Jag tror att människor kan acceptera det som handlar om miljöbilspremier och att de kan förändras från ett år till ett annat, för det gäller bilar som ska köpas i framtiden. Det som regeringen har gjort är att man har sagt till 1,3 miljoner ägare av dieselsbilar: Det var mycket dumt av er att köpa denna bil, och nu ska vi se till att försämra värdet på den.

Man gör detta trots att forskning och fakta visar att luften blir renare för varje dag som går i denna stad, som man nu gör förändringen för. Det tycker jag är synd. Jag tycker att man ska utgå från fakta och det som är på riktigt.

Vi är överens om utmaningarna, men det måste göras en rimlig omställning. Ministern nämnde Moderaterna i Stockholms stad. Låt mig ta det innan vi byter talare. De tycker att om man ska göra detta måste det ske med ett mycket längre införande, för detta är ett orimligt sätt att slå mot enskilda bilägare.

Anf. 111 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Det är upp till Stockholms stad att avgöra när, hur och om man vill införa detta. Men Moderaterna, precis som övriga partier i Stockholm, bad om ett regelverk för att kunna införa miljözoner. Då tror jag att det är rimligt att vi i regeringen och staten faktiskt reglerar detta på ett sätt som gör att det blir lika förutsättningar i hela landet, om också andra kommuner vill använda detta verktyg.

Det är naturligtvis upp till kommunpolitikerna i Stockholm om man vill göra detta. Vad jag inte kan förstå är hur Moderaterna tycks tro att 1,3 miljoner ägare av dieselsbilar längtar efter att köra på Hornsgatan eller i något annat begränsat område i Stockholm, för det är tydligen den matematiken man ägnar sig åt.

För de allra flesta i Sverige kommer dieselsbilen att vara ett väldigt bra alternativ. Hemma i Småland där jag bor är den utgångspunkten för många. Det är precis som Edward Riedl säger låga koldioxidutsläpp, och det finns inga större bekymmer vare sig i Växjö eller Kosta när det gäller

NO<sub>x</sub>-värden. Men i Stockholm är det det, i Berlin är det det och i Hamburg är det det.

I många av de större städerna är detta ett uppenbart problem. Om man inte har förstått den debatt som pågår i Europa till följd av den manipulation av värden för NO<sub>x</sub>-utsläpp som bilindustrin ägnade sig åt har man inte följt med i den miljödiskussion som pågår.

Om andrahandsvärdet påverkas vill jag hävda att det påverkas i större utsträckning av den manipulation som skedde av gränsvärden men också av den oro som Moderaterna sprider i sina debattartiklar genom att ge en bild av att 1,3 miljoner bilar skulle förbjudas. Det är inte sant.

Min fråga måste också gå tillbaka: På vilket sätt tycker Edward Riedl och Moderaterna att man ska skydda dem som bor längs en gata eller i en stadsdel där man har mycket höga utsläpp av NO<sub>x</sub>? Vilka verktyg vill ni använda er av?

På miljöpolitikens område kan man konstatera att Moderaterna hittills har varit emot det mesta. Det som vi vet är att ni tyckte att det var framgångsrikt och en bra strategi att subventionera dieselbilar och höja skatten för att sedan sänka den och för att sedan höja den igen och skapa en ryckighet.

Vi vet att det som ni också gjorde var att när det väl gällde för svensk fordonsindustri svek ni dem ordentligt genom att inte ge vare sig stöd eller utvecklingsmöjligheter i ett läge där fordonsindustrikrisen svepte över hela världen. I USA förstatligade Obama fordonsindustrin för att säkra industriell kompetens. I Frankrike och i Tyskland gick man in och gjorde stora insatser för att behålla den. I Sverige lyfte alliansregeringen inte ett finger. Och tusentals och åter tusentals jobb, men dessutom väldigt mycket kompetens inom fordonsområdet, försvann.

Nu står, tack och lov, svensk fordonsindustri stark igen. The industry sector isn't basically gone, vilket Fredrik Reinfeldt tycktes tro.

Vi hör från fordonsindustrin att de gärna ser att man inför miljözoner, att Volvo efter 2021 inte kommer att ha något fordon som inte har en elektrisk drivlina och att det pågår en omställning som är viktig för att klara de miljömål som vi faktiskt har.

Vi ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Vi har höga ambitioner. Vi arbetar tillsammans med näringen och industrin för att genomföra detta. Men det ska ske på ett sätt som också ger möjligheter för människor att ställa om. Det gör vi med de regelverk som finns – med bonus–malus-systemet och med olika former av premier som gör att vi kan klara av en omställning av fordonsparken.

Vill man i Stockholm införa miljözoner har man möjlighet att göra det. Vill man avstå, vilket jag märker att Edward Riedl tycker att man ska, får man göra det. Det får bli en lokal fråga i den kommun där frågan hör hemma.

Anf. 112 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Jag måste kommentera det chockerande i att bilindustrin, som alltså tillverkar nya bilar, alltså verkar vara positiva till att regeringen tar beslut som gör att människor måste köpa nya bilar om de ska få ta sig in i städerna. Det var alldeles chockerande. Jag tror att till och med regeringen förstår att om man förstör för den gamla bilparken är det klart att de som tillverkar de nya bilarna tycker att det är alldeles fantastiskt bra. Men

Prot. 2017/18:99

17 april

-----

Svar på  
interpellationer

det är inte säkert att alla som har köpt bilar i god tro och som hade hoppats på att värdet skulle vara kvar på en viss nivå eller att de åtminstone skulle kunna använda bilen betydligt längre är nöjda. Att de är missnöjda är möjligen en annan sak.

Men vad det handlar om är de 1,3 miljoner dieselbilsägarna. Bilarna kommer inte att förbjudas. Det har vi inte heller sagt. Vad det faktiskt handlar om är att man börjar stänga delar av städerna – detta är min poäng, herr talman – till exempel i Stockholm. Jag vet att ministrernas partikamrater i Umeå absolut inte utesluter att man skulle börja införa miljözoner även i Umeå. Ju fler städer som gör detta – vi har haft den debatten lokalt på många ställen – och med tanke på hur Miljöpartiet har fört Socialdemokraterna framför sig i regeringsställning, kan jag säga att den som tror att miljöpartisterna inte kommer att göra likadant i lokala S- och MP-styren ute i landet tror jag bedrar sig alldeles. Då kanske någon säger att det inte finns några utsläpp i den här kommunen. Men det är det som är problemet, nämligen att denna debatt är helt befriad från fakta. Det är därför klart att det kommer att bli en massa förbud i en massa städer med denna dörr som är öppnad om socialdemokrater och miljöpartister tillåts styra. Det är problemet.

Då kommer enskilda att drabbas. Människor behöver använda bilen för att köra till och från de olika punkterna. Och inte sällan tar man sig in i städer, även om man kommer utifrån landsbygden. Det är därför som detta förslag är så dåligt, eftersom det omöjliggör detta.

Jag hinner tyvärr inte säga allt jag hade tänkt säga, men jag tackar för debatten.

Anf. 113 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag konstaterar att Edward Riedl nu nyanserar uppfattningen. Nu ska man inte förbjuda alla dieselbilar, inte ens i hela städer, vilket man nästan kan tyda ut av den interpellation som Edward Riedl ställde till mig eller miljöministern. Det är klart att sanningen är jobbig när ni tvingas inse att den möjlighet som regeringen öppnar för är ett nationellt regelverk som man kan tillämpa. Där det är aktuellt i Stockholm talas det om att göra det vid enskilda tillfällen. Det är en lokal fråga som man får hantera där. Vill man i Umeå eller någon annanstans göra det är det lokala politiker med den opinion som finns där som får diskutera förutsättningarna.

Det regelverk som ska gälla för miljözoner är just nu under beredning, så att detta ska ske på ett rättssäkert sätt.

Jag noterar att jag inte kan notera någon oro hos Edward Riedl för om det råkar vara så att barn i dag får allvarliga hjärnskador av de utsläpp som finns, och om det är så att alla de larmrapporter som Edward Riedl inte läser faktiskt har ett uns av sanning eftersom det är forskningsinstitutioner och andra som tar fram dem och som visar vilka hälsorisker detta innebär. Vilket ansvar tar Moderaterna och Edward Riedl för detta? Det får bli en retorisk fråga eftersom Edward Riedls talartid är slut.

Jag tycker att det är sorgligt att vi har en miljödebatt i Sverige där man nonchalerar vetenskapliga fakta och där man inte ser forskarrapporter och inte tar människors oro på allvar. Vi skapar ett regelverk som skapar förutsägbarhet och långsiktighet och som kan vara lika i landets alla kommuner.



Sedan får man i Stockholm föra en diskussion om i vilken utsträckning som man vill införa detta. Vi har sedan lång tid haft miljözoner i Sverige för tunga fordon. De har funnits under mycket lång tid, och jag har inte hört att Moderaterna eller något annat parti har velat avskaffa dem. Nu inför vi denna möjlighet också för personbilar med den typen av utsläpp som gör att det blir skadliga utsläpp av NO<sub>x</sub>. Jag tror att det kan vara ett verktyg som man kan komma att behöva använda, lite beroende på hur snabbt fordonsparken förnyas.

Jag tackar för en bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

### § 18 Svar på interpellation 2017/18:463 om Luftfartsverkets verksamhet i Förenade Arabemiraten

Anf. 114 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Lotta Johnsson Fornarve har ställt frågor till närings- och innovationsministern avseende Luftfartsverkets verksamhet i Förenade Arabemiraten och ägaranvisningar till statliga bolag. Ansvaret i regeringen är fördelat så att interpellationen överlämnats till mig.

Såväl myndigheter som statligt ägda bolag verkar inom de lagar och regelverk som gäller vid var tid. Regeringen beslutar vid behov om ägardirektiv för bolagen i förhållande till respektive bolags uppdrag och verksamhet. Regeringen lämnar årligen en skrivelse till riksdagen avseende bolagsförvaltningen.

Luftfartsverket är en myndighet. Luftfartsverket och de företag där staten genom verket direkt eller indirekt har ett bestämmandeinflytande utgör en affärsverkskoncern. Frågan om ägaranvisningar är därmed inte tillämplig. Luftfartsverket styrs i stället genom förordning med instruktion till myndigheten och regleringsbrev.

Luftfartsverket får enligt förordningen (2010:184) med instruktion för Luftfartsverket bedriva tjänsteexport inom sitt område. Regeringen har vid flera tillfällen i budgetpropositionen redovisat för riksdagen att Luftfartsverket fortsatt kommer att utnyttja möjligheterna till breddad intäktsbas genom uppdrag utanför Sverige. Ansvaret för verksamheten ligger hos myndighetens ledning.

Vad gäller själva uppdraget som berörs i interpellationen kan jag konstatera att det gäller flygledningen på fem civila flygplatser i Abu Dhabi. Luftfartsverkets leverans inom uppdraget, som underleverantör till det lokala bolaget, är kompetens vad gäller civil flygledning. Avtalet ingicks 2013 och gäller till och med april 2018.

Luftfartsverket hänvisar till att det inom ramen för civil flygtrafiktjänst på civila flygplatser kan förekomma militära flygrörelser med avseende på start och landningar. Så fungerar det nationellt och internationellt. Enligt det internationella regelverket för civil luftfart är den som flygleder civil luftfart av flygsäkerhetsskäl skyldig att hantera all luftfart som förekommer i det luftrum som man ansvarar för. Det är inte fråga om stridsledning utan om uppdraget att separera flygtrafiken så att den kan ske på ett säkert sätt.

Jag kan avslutningsvis konstatera att avtalet löper ut den 30 april 2018.

Anf. 115 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret på min interpellation om Luftfartsverkets verksamhet i Förenade Arabemiraten.

Vi tog initiativ till denna interpellation mot bakgrund av de uppgifter som kom fram i Sveriges Radios program *Kaliber* nyligen angående Luftfartsverkets samarbete med diktaturen Förenade Arabemiraten. Det var uppgifter som gjorde oss djupt oroade, eftersom *Kaliber* kunde påvisa att samarbetet även har tydliga kopplingar till både militären och vapenindustrin trots att Luftfartsverket ska jobba enbart med civil flygledning. Detta påpekar ministern i sitt interpellationssvar.

Förenade Arabemiraten är en diktatur med en stark och växande militär och är just nu i krig med Jemen.

I *Kaliber* bekräftar personal att Luftfartsverket varit direkt involverat i att flygleda militära plan som är på väg på uppdrag på daglig basis, varav flera har varit på väg till krigets Jemen.

Förenade Arabemiraten är djupt inblandat i kriget i Jemen tillsammans med bland andra Saudiarabien. Det är en krigsföring som räknas som krigsbrott av bland annat Amnesty International då skolor, sjukhus, marknader och moskéer angripits. Det har till exempel kommit rapporter om att Emiraten flygbombat civila mål. En expert på Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, beskriver att Emiraten gått från att vara lite av en militär doldis till att bli en ny stormakt i regionen.

Jemen är ett av världens fattigaste länder, och efter tre år av krig är läget akut. FN benämner situationen som världens största humanitära kris. Miljontals människor är på flykt, bristen på mat och vatten är stor och svälten omfattande, samtidigt som landet plågas av sjukdomar som kolera och difteri. Av befolkningen är 40 procent barn under 14 år.

Utrikesminister Margot Wallström har varit tydlig med att det inte finns någon militär lösning på konflikten, och förra året ökade Sveriges bistånd till Jemen. Det är bra. Men samtidigt präglas regeringens politik i frågan av dubbelmoral. Vänsterpartiet har tidigare, inte minst i den utrikespolitiska debatten, lyft fram frågan om svensk vapenexport till Förenade Arabemiraten och Saudiarabien. Det är Vänsterpartiets bestämda uppfattning att Sverige inte ska exportera vapen till diktaturer eller krigförande länder.

Grunden för svensk utvecklingspolitik är Sveriges politik för global utveckling, PGU. Där slås det fast att utvecklingspolitiken ska genomsyras av ett rättighetsperspektiv och utgå från de fattigas perspektiv på utveckling. Det är också i sammanhanget fastslaget att svensk politik måste vara samstämmig, det vill säga att alla politikområden måste bidra till att uppfylla utvecklingspolitikens mål om rättvis och hållbar global utveckling. Jag har svårt att se hur Luftfartsverkets agerande i det här fallet ligger i linje med Sveriges politik för global utveckling.

Jag tycker inte att jag får några jättebra svar på de frågor jag ställer i min interpellation men tolkar ändå svaret som om ministern inte avser att vidta några åtgärder mot bakgrund av de uppgifter som har kommit fram. Jag förstår det som att det inte är aktuellt att i det här fallet se över regleringsbrevet. Jag skulle vilja ha en klarhet i den frågan.

Anser verkligen inte ministern att det är ett problem att Luftfartsverket flygleder ett stort antal militära plan och på det sättet indirekt bidrar till Förenade Arabemiratens krigsföring i Jemen?

Anf. 116 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Herr talman! Tack, minister Eneroth, för svaret! Däremot nämns inget om statsrådets uppfattning om statliga bolag bör arbeta i linje med Sveriges politik för global utveckling.

Politik för global utveckling ska alla politikområden ta avstamp i när det bestäms vad som ska göras. Det borde alltså även vara styrande när det gäller myndigheters och statliga bolags arbete. När Luftfartsverkets bolag nu vägleder militärt flyg på väg mot Jemen är det tydligt emot PGU. Lotta Johnsson Fornarve har lyft fram mycket i sin interpellation, så jag tänker inte uppehålla mig kring just det.

Däremot har det framkommit att Luftfartsverkets bolag LfV Aviation Consulting även marknadsfört sina digitala tjänster på en av världens största vapenmässor i Abu Dhabi i Förenade Arabemiraten. Detta har skett trots att det varken ska syssla med vapen eller militären utan bara jobba på den civila marknaden.

PGU är framtaget för att alla politikområden ska se att även de kan bidra till en bättre värld. Nu när hela världen tagit fram Agenda 2030 så ska vi se det som att PGU ska guida alla så att det verkligen sker.

I agenda 2030 kan vi läsa följande: "Våld i alla dess former är ett av de största hoten mot utveckling både på individuell nivå och på samhällsnivå. Att minska och förebygga våld, särskilt mot kvinnor och flickor, liksom konfliktvåld är en viktig utmaning för 2030-agendan. Det gäller att bryta en upprepad våldscykel: Risken för konfliktdrabbade länder att återfalla i våld är betydande – risken att ett barn som utsatts för våld, som vuxen själv brukar våld mot andra, är överhängande."

Länderna i FN har alltså i antagandet av Agenda 2030 enats om att krig inte bidrar till att skapa en bättre värld. Krig innebär att många civila faller offer då deras bostäder kan förstöras och deras inkomstmöjligheter försämras, att barns utbildning riskerar att utebli och att kvinnor och flickor utsätts för en mångdubbelt större risk för sexuellt våld. När väl kriget är över har området utsatts för stor miljöförstörelse, och återuppbyggnaden är lång och riskerar bakslag.

Jag måste säga att regeringens vackra ord om att Sverige fortsatt ska vara ett föregångsland och ta ett tydligt ansvar när det gäller de globala utmaningarna inte känns så trovärdiga om de tillåter att statliga bolag ska kunna kopplas till konflikter. Det är därmed inte heller regeringens löften om en feministisk utrikespolitik, inte när vi under många års tid tillåtit vapenexport till diktaturer och krigförande länder.

Det är de inte heller när ett dotterbolag till Luftfartsverket, som varken ska syssla med vapen eller militär utan bara jobba på den civila marknaden, åker till en vapenmässa utan att ha ansökt om tillstånd för vapenexport. Apropos detta ska bli intressant att se hur bra den nya lagen om exportkontroll av krigsmateriel kommer att fungera. Men det får vi återkomma till vid ett senare tillfälle.

Min fråga är om minister Eneroth håller med mig i min uppfattning om vad PGU innebär och därmed kommer att säkerställa att de myndigheter som statsrådet har ansvar för verkligen jobbar i enlighet med Agenda 2030.

Anf. 117 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Tack, både Yasmine Posio Nilsson och Lotta Johnsson Fornarve, för en bra interpellation och för debatten! Det är väldigt bra att

ni väcker dessa frågor. Jag uppskattar engagemanget. Jag är själv djupt engagerad i frågan om att vi ska ha hög norm för hur vi agerar internationellt.

Vi är en feministisk regering. Vi bedriver en feministisk utrikespolitik. Vi har gjort en tydlig kursändring i relation till det regelverk som rådde under den tiden vi hade en alliansregering. Vi har sett till att vi nu får en ny lag om exportkontroll.

Jag har i mitt interpellationssvar svarat på det som är mina ansvarsområden som gäller myndigheten och verket Luftfartsverket. Det är därför det inte i svaret finns några kommentarer om statliga bolag. Det är inte det ansvarsområde som jag har som infrastrukturminister.

Jag kan konstatera att när det gäller statliga bolag finns det en tydlig statlig ägarpolicy som vi har förändrat jämfört med hur det varit tidigare. Där står bland annat när det gäller de globala målen – och där delar jag verkligen uppfattningen att de ska vara vägledande – att bolag med statligt ägande inom ramen för sin verksamhet ska analysera de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 för att identifiera de mål som bolaget genom sin verksamhet påverkar och bidrar till.

Bolaget förväntas även identifiera affärsmöjligheter som bidrar till att uppnå de globala hållbarhetsmålen. Bolag med statligt ägande ska agera ansvarsfullt och arbeta aktivt för att följa internationella regler om miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, antikorruption och affärsetik.

Regeringen har identifierat ett flertal olika internationella principer och riktlinjer som är väsentliga. Det är bland annat Global Compact, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Det är numera ett helt annat regelverk än tidigare. Vi måste säkerställa att statliga bolag agerar korrekt när de agerar utomlands.

Det avtal som Luftfartsverket har uppmärksammat för ingicks 2013 och avslutas nu i april 2018, just nu i denna månad. Det finns inte någon avsikt att det kommer att fortsätta, enligt Luftfartsverket. Därför tror jag att det inte är påkallat att göra några förändringar i regleringsbrev eller annat till Luftfartsverket. Däremot är den här diskussionen bra.

Jag uppskattar att även *Kaliber* har valt att granska hur både Luftfartsverket och andra företag agerar utomlands. Det är viktigt att den gransynen görs så att vi har hög transparens och stora krav på att man agerar enligt de uppdrag man har.

Min bedömning är att det är vad Luftfartsverket har gjort. Det har agerat med civil flygledning. Här är det viktigt att komma ihåg att enligt Luftfartsverket, som jag också konstaterar i interpellationssvaret, innebär uppdraget att ha civil flygledning att man måste säkerställa att flygplan inte krockar med varandra i luften. Det gäller även militära flygplan som kommer in i luftområdet.

Därför är det inom ramen för civil flygledning att också flygleda alla som är i det området. Så är det i Sverige och internationellt. En annan ordning skulle innebära att vi separerade ledningscentralerna från varandra, vilket skulle riskera flygsäkerheten. Det tror jag inte att någon av interpellanterna är betjänt av. Detta och inget annat är alltså utgångspunkten för Luftfartsverket.

Jag konstaterar som sagt att samarbetet i Abu Dhabi kommer att avslutas nu i april.

Prot. 2017/18:99  
17 april

-----  
Svar på  
interpellationer

Anf. 118 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):

Herr talman! Tack, ministern, för inlägget! Det är glädjande att ministern uppskattar mitt och Yasmine Posio Nilssons engagemang i denna fråga. Det är också positivt att ministern pekar på att de globala målen ska vara vägledande för bolagens agerande.

Men i det här fallet tycker jag att Luftfartsverkets agerande strider mot de globala målen. Det är nämligen ganska uppenbart att det i fallet med Förenade Arabemiraten inte går att skilja på det civila och det militära när det gäller flygledningen. Det har ju också ett flertal personer i Luftfartsverkets egen personal bekräftat. Då är ju frågan om Luftfartsverket verkligen ska finnas i Förenade Arabemiraten över huvud taget. Som ministern säger kommer det här kontraktet att avslutas 2018 – det är naturligtvis också positivt.

Personal från Luftfartsverket har berättat för *Kaliber* bland annat om ett slags militär terminal som ligger inne på den civila flygplatsen i Abu Dhabi. I programmet framkommer, enligt svenskar som varit på plats, att det kom militära fraktflygplan som transporterade till exempel helikoptrar och pansarvagnar och som inte sällan hade destination Jemen.

I praktiken handlar detta om att Luftfartsverkets helägda dotterbolag LfV Aviation Consulting AB deltar i och har ansvar för flygledningen på fem platser i Abu Dhabi som underleverantör till företaget GAL ANS. Samarbetet inleddes 2013 och ska vara värt ca 1 miljard kronor. Även om uppdraget är civilt har det haft en tydlig koppling till det militära, vilket också påvisats.

Detta är anmärkningsvärt mot bakgrund av att landet deltar med en omfattande krigföring i Jemen, som jag tidigare har talat om – en krigföring som fått förödande konsekvenser och betecknas som en humanitär katastrof av FN. Kriget har lett till oerhört lidande för civilbefolkningen, inte minst kvinnor och barn.

DN har tidigare rapporterat om hur Inspektionen för strategiska produkter så sent som 2016 beviljade tillstånd för vapenexport till Förenade Arabemiraten för närmare 11 miljarder kronor. Nu framkommer det också att det statliga affärsverket Luftfartsverket indirekt bidrar till krigföringen i Jemen. Även om uppdraget klassas som civilt ska personal från Luftfartsverkets dotterbolag ha varit direkt involverad i flygledningen av militära plan på väg ut på uppdrag. Enligt uppgifter till *Kaliber* kan det röra sig om så många som två till tre militära flygplan dagligen som är på väg till Jemen. Det handlar alltså om en ganska omfattande verksamhet. Vi tycker att det är tydligt att Luftfartsverket på det här sättet har bidragit till att bygga Förenade Arabemiratens militära muskler.

Vi vill från Vänsterpartiets sida att Sverige ska vara ett land som konsekvent står upp för demokrati, mänskliga rättigheter, fred och nedrustning. Sverige har alla möjligheter att vara en sådan röst i världen. Men om detta ska bli möjligt kan vi inte fortsätta att beväpna eller samarbeta med länder som befinner sig i krig och stater som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna.

Luftfartsverkets samarbete med Förenade Arabemiraten innebär ett indirekt stöd till krigföringen i Jemen. Jag tycker att detta är uppenbart och att det strider mot de globala målen. Vi menar att detta inte kan fortgå. Det är glädjande att avtalet löper ut och inte kommer att fortsätta, enligt vad ministern säger här. Men det är också viktigt att man lär av denna historia för framtiden, så att detta inte upprepas.

Anf. 119 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Herr talman! Jag vill passa på att tacka ministern för svaret. Det är positivt att höra att du lyfter just detta med att alla ska följa PGU. Jag ser fram emot att vi inte ska behöva debattera detta någon mer gång.

Jag vill ändå tydliggöra att det när LFV Aviation Consulting marknadsförs på en av världens största vapenmässor i just Förenade Arabemiraten är uppenbart att de statliga bolagen inte följer PGU i dag. Utifrån det du har sagt förväntar jag mig därför att regeringen ser till att så görs.

Anf. 120 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Tack återigen, Yasmine Posio Nilsson och Lotta Johnson Fornarve, för interpellationen och diskussionen! Jag tycker att den är viktig, och det är också viktigt att vi i Sveriges riksdag ständigt för en diskussion som gör att myndigheter och statliga bolag vet att det finns en granskning och en uppföljning av hur de agerar.

Jag förutsätter naturligtvis att den dåvarande regeringen, när den 2013 accepterade det avtal som Luftfartsverket då gick igenom, tittade på förutsättningarna. Det har återkommande redovisats även för riksdagen. Detta innebär att riksdagen och alla dess ledamöter under dessa år har haft möjlighet att följa Luftfartsverkets agerande. Men jag konstaterar att det är först nu som man ordentligt uppmärksammar att det har funnits skäl att ha synpunkter på agerandet.

För regeringens vidkommande är det viktigaste det som Luftfartsverket säger och redovisar, det vill säga att allt har skett inom ramen för civil flygtrafikledning. Civil flygtrafikledning innebär såvitt jag har förstått att man har skyldighet att om det behövs kunna leda också militära flygrörelser. Även de går nämligen ned och landar på civila flygplatser. Detta är internationella regler, och så fungerar det även här i Sverige. Bakgrunden är flygsäkerhetsskäl.

När det sedan gäller avtalet har Luftfartsverket meddelat att det kommer att avslutas, och det löper ut nu 2018. Det finns inte någon avsikt att förlänga avtalet, vilket naturligtvis innebär att det inte heller kommer att finnas skäl att göra några större förändringar efteråt.

Jag vill ändå återupprepa det som jag sa inledningsvis. Vi ska ha tydliga regler för hur både statliga bolag och Sverige som stat agerar internationellt. Bolag med statligt ägande ska agera ansvarsfullt. De ska arbeta aktivt för att följa internationella riktlinjer om miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, antikorrupcion och affärsetik.

Det är viktigt att man följer och beaktar de tio principerna i FN:s Global Compact och att vi har FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter och OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

Jag kan tillägga att jag även själv var med i FN när vår statsminister lanserade begreppet Global Deal, som innebär att vi internationellt bjuder

in företag, fackliga organisationer och stater att medverka i en internationell rörelse för att åstadkomma sjysta arbetsvillkor och för att man ska följa gemensamma regler och ha en social dialog.

Med tanke på att man inte alltid fattar de besluten i multilaterala församlingar måste vi i Sverige kunna agera internationellt. Det var en stark uppslutning från länder ute i världen: Kanada, Chile, Pakistan och många andra. Men även många företag, globalt och internationellt, vill vara delaktiga, och jag tror att det är viktigt att vi inser att Sverige är ett föredöme när vi agerar. Precis som Margot Wallström är ett föredöme internationellt när det gäller feministisk utrikespolitik för vi på alla olika arenor fram mänskliga rättigheter, FN:s globala mål och 2030-målen.

Detta är viktigt, och därför är det också viktigt att vi ständigt har en genomlysning och granskning av hur vi själva och våra bolag agerar och hur vi styr detta. Vi har under denna regeringsperiod varit tydliga med styrningen av de statliga bolagen.

Jag konstaterar återigen att det avtal som ingicks 2013 nu avslutas 2018 och att Luftfartsverket inte har för avsikt att förlänga det.

Anf. 121 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Tack, ministern! Det är glädjande att det här avtalet avslutas nu, och jag tycker att det är mycket positivt att det inte kommer att förlängas. Jag hoppas att man har lärt sig av det här exemplet och den här erfarenheten och att man i framtiden inte ingår den här typen av avtal med länder som är diktaturer och som befinner sig i folkrättsvidriga krig, som i det här fallet med Förenade Arabemiraten och Jemen.

Det är viktigt att om Sverige ska vara ett land som konsekvent står upp för demokrati, mänskliga rättigheter, fred och nedrustning måste vi bli tydligare och klarare i den här frågan. Lagen om vapenexport har visserligen skärpts, men vi är inte riktigt nöjda med det utan tycker att man kan gå ännu längre och verkligen se till Sverige inte kommer att exportera några vapen över huvud taget till militärdiktaturer och inte heller ha något samarbete med militärdiktaturer på något sätt när det gäller det militära området. Det här är viktigt för vår trovärdighet för framtiden.

Jag vill tacka ministern för en bra debatt.

Anf. 122 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag tackar Lotta Johnsson Fornarve för en bra debatt och en bra interpellation.

Jag tror nog att vi i grunden har en likartad inställning till det här. Sverige ska vara ett föredöme internationellt. Vi behöver se till att det gäller både statliga bolag och hur Sverige agerar som nation. Under denna mandatperiod har det varit uppenbart att vi inte minst med Margot Wallströms starka ledarskap internationellt har slagit ett slag för feministisk utrikespolitik, blivit inröstade i FN:s säkerhetsråd och på allvar påverkar skeenden i världen och ger en röst åt såväl kvinnors rättigheter som mänskliga rättigheter i rum som den förra regeringen aldrig hade tillträde till.

Det är en framgång för oss som tror på en aktiv utrikespolitik och slåss för humanism och mänskliga rättigheter, och det är jag väldigt stolt över.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:99  
17 april

-----  
Svar på  
interpellationer

Prot. 2017/18:99  
17 april  
-----

## § 19 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2017/18:213 Mervärdesskatteregler för vouchrar

2017/18:235 Följdändringar till ny förvaltningslag

2017/18:241 Tillgång till upphovsrättsligt skyddat material för personer med syn- eller annan läsnedsättning

EU-dokument

COM(2018) 135 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om kreditförvaltare, kreditförvärvare och återvinning av säkerhet

## § 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

*den 16 april*

### **2017/18:1181 Förslag för ett bättre dricksvatten**

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

### **2017/18:1182 Jordbruksstödet**

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

### **2017/18:1183 Subventioner av elmotorer för fritidsbåtar**

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

### **2017/18:1184 Vardagsbrott som inte klaras upp**

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

### **2017/18:1185 Jourhavande präst**

av *Eva Lohman* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

## § 21 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

*den 13 april*

### **2017/18:1140 Grupper av kemikalier**

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)



§ 22 Kammaren åtskildes kl. 21.41.

Prot. 2017/18:99  
17 april  
-----

Sammanträdet leddes  
av förste vice talmannen från dess början till och med § 7 anf. 31 (delvis),  
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.55,  
av förste vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 89 (delvis) och  
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

*/Olof Pilo*

# Innehållsförteckning

<b>§ 1 Aktuell debatt med anledning av bemanningssituationen inom polisen .....</b>	<b>1</b>
Anf. 1 TOMAS TOBÉ (M) .....	1
Anf. 2 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	1
Anf. 3 TOMAS TOBÉ (M) .....	3
Anf. 4 ADAM MARTTINEN (SD) .....	4
Anf. 5 MATS PERTOFT (MP).....	6
Anf. 6 JOHAN HEDIN (C).....	7
Anf. 7 LINDA SNECKER (V) .....	9
Anf. 8 ROGER HADDAD (L).....	11
Anf. 9 ANDREAS CARLSON (KD).....	12
Anf. 10 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 11 TOMAS TOBÉ (M).....	15
Anf. 12 ADAM MARTTINEN (SD) .....	16
Anf. 13 MATS PERTOFT (MP).....	17
Anf. 14 JOHAN HEDIN (C).....	18
Anf. 15 LINDA SNECKER (V) .....	19
Anf. 16 ROGER HADDAD (L).....	20
Anf. 17 ANDREAS CARLSON (KD).....	21
Anf. 18 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	22
Anf. 19 TOMAS TOBÉ (M).....	23
Anf. 20 ADAM MARTTINEN (SD) .....	23
Anf. 21 MATS PERTOFT (MP).....	24
Anf. 22 JOHAN HEDIN (C).....	24
Anf. 23 LINDA SNECKER (V) .....	25
Anf. 24 ROGER HADDAD (L).....	25
Anf. 25 ANDREAS CARLSON (KD).....	26
Anf. 26 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
<b>§ 2 Justering av protokoll .....</b>	<b>27</b>
<b>§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer .....</b>	<b>27</b>
<b>§ 4 Anmälan om faktapromemorior .....</b>	<b>29</b>
<b>§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott .....</b>	<b>29</b>
<b>§ 6 Ärenden för bordläggning .....</b>	<b>29</b>
<b>§ 7 Svar på interpellation 2017/18:457 om försäljning av vildsvinskött .....</b>	<b>30</b>
Anf. 27 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	30
Anf. 28 JOHAN HULTBERG (M) .....	31
Anf. 29 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	32
Anf. 30 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	32
Anf. 31 JOHAN HULTBERG (M) .....	33
Anf. 32 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	34
Anf. 33 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	35
Anf. 34 JOHAN HULTBERG (M) .....	36

Anf. 35 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	36	Prot. 2017/18:99
<b>§ 8 Svar på interpellation 2017/18:458 om EU:s</b>		17 april
<b>antibiotikastrategi.....</b>	<b>37</b>	-----
Anf. 36 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	37	
Anf. 37 JOHAN HULTBERG (M) .....	38	
Anf. 38 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	39	
Anf. 39 JOHAN HULTBERG (M) .....	40	
Anf. 40 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	40	
Anf. 41 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	41	
Anf. 42 JOHAN HULTBERG (M) .....	42	
Anf. 43 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	42	
Anf. 44 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	43	
<b>§ 9 Svar på interpellation 2017/18:459 om ett nationellt</b>		
<b>skogsprogram .....</b>	<b>43</b>	
Anf. 45 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	43	
Anf. 46 JOHAN HULTBERG (M) .....	44	
Anf. 47 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	45	
Anf. 48 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	46	
(forts.).....	46	
<b>Ajournering.....</b>	<b>46</b>	
<b>Återupptaget sammanträde .....</b>	<b>46</b>	
<b>§ 9 (forts.) Svar på interpellation 2017/18:459 om ett</b>		
<b>nationellt skogsprogram.....</b>	<b>47</b>	
Anf. 49 JOHAN HULTBERG (M) .....	47	
Anf. 50 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	48	
Anf. 51 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	48	
Anf. 52 JOHAN HULTBERG (M) .....	49	
Anf. 53 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	50	
<b>§ 10 Svar på interpellation 2017/18:462 om framtiden för</b>		
<b>skärgårdsfisket .....</b>	<b>50</b>	
Anf. 54 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	50	
Anf. 55 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	51	
Anf. 56 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	52	
Anf. 57 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	52	
Anf. 58 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	53	
Anf. 59 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	54	
Anf. 60 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	54	
Anf. 61 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	55	
Anf. 62 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	55	
<b>§ 11 Svar på interpellation 2017/18:471 om nytt mål för</b>		
<b>landsbygdernas utveckling .....</b>	<b>56</b>	
Anf. 63 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	56	
Anf. 64 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	56	
Anf. 65 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	57	
Anf. 66 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	58	
Anf. 67 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	59	
Anf. 68 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	60	
Anf. 69 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	61	
Anf. 70 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	61	
Anf. 71 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	62	

<b>§ 12 Svar på interpellation 2017/18:468 om egen och oberoende svensk förmåga att bekämpa ballistiska missiler</b> .....	<b>62</b>
Anf. 72 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	62
Anf. 73 ALLAN WIDMAN (L).....	63
Anf. 74 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	64
Anf. 75 ALLAN WIDMAN (L).....	64
Anf. 76 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	65
Anf. 77 ALLAN WIDMAN (L).....	66
Anf. 78 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	66
<b>§ 13 Svar på interpellation 2017/18:448 om miljömärkningen</b>	
<b>Svanen</b> .....	<b>67</b>
Anf. 79 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	67
Anf. 80 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	68
Anf. 81 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	69
Anf. 82 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	70
Anf. 83 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	71
Anf. 84 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	72
Anf. 85 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	72
<b>§ 14 Svar på interpellation 2017/18:452 om miljö- och klimatomställning av personbilar</b> .....	<b>73</b>
Anf. 86 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	73
Anf. 87 NINA LUNDSTRÖM (L).....	74
Anf. 88 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	75
Anf. 89 NINA LUNDSTRÖM (L).....	76
Anf. 90 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	77
Anf. 91 NINA LUNDSTRÖM (L).....	78
Anf. 92 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	79
<b>§ 15 Svar på interpellation 2017/18:454 om enskilda avlopp</b> .....	<b>80</b>
Anf. 93 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	80
Anf. 94 EDWARD RIEDL (M).....	80
Anf. 95 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	81
Anf. 96 EDWARD RIEDL (M).....	82
Anf. 97 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	84
Anf. 98 EDWARD RIEDL (M).....	84
Anf. 99 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	85
<b>§ 16 Svar på interpellation 2017/18:467 om riksintresselagstiftningen</b> .....	<b>86</b>
Anf. 100 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	86
Anf. 101 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	86
Anf. 102 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	87
Anf. 103 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	88
Anf. 104 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	89
Anf. 105 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	90
Anf. 106 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	90
<b>§ 17 Svar på interpellation 2017/18:451 om införandet av miljözoner</b> .....	<b>91</b>
Anf. 107 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	91
Anf. 108 EDWARD RIEDL (M).....	91
Anf. 109 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	92

Anf. 110 EDWARD RIEDL (M) .....	93	Prot. 2017/18:99
Anf. 111 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	94	17 april
Anf. 112 EDWARD RIEDL (M) .....	95	-----
Anf. 113 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	96	
<b>§ 18 Svar på interpellation 2017/18:463 om Luftfartsverkets</b>		
<b>verksamhet i Förenade Arabemiraten .....</b>	<b>97</b>	
Anf. 114 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	97	
Anf. 115 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V).....	98	
Anf. 116 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	99	
Anf. 117 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	99	
Anf. 118 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V).....	101	
Anf. 119 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	102	
Anf. 120 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	102	
Anf. 121 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V).....	103	
Anf. 122 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	103	
<b>§ 19 Bordläggning.....</b>	<b>104</b>	
<b>§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....</b>	<b>104</b>	
<b>§ 21 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....</b>	<b>104</b>	
<b>§ 22 Kammaren åtskildes kl. 21.41.....</b>	<b>105</b>	